

Proti- tuberkulozni teden 1967

Z dosedanjim uspehom zatiranja tuberkuloze smo lahko zadovoljni: kljub intenzivnemu iskanju odkrivamo vsako leto manj novih bolnikov in med temi tudi z vedno manj razširjenimi obolenji. Razširjenost tuberkuloze je vedno manjša, deloma zato, ker večina znanih bolnikov ozdravi, deloma pa zato, ker manj novih bolnikov odkrijemo. Dandanes nam zaradi tuberkuloze prav redko kdo umre. Največkrat umirajo bivši tuberkulozni bolniki v visoki starosti ali pa zaradi drugih bolezni, ki so posredno pogojene s tuberkulozo. Tuberkuloza pri mladih ljudeh je prava redkost, umiranja zaradi tuberkuloze pri mladini pa že dolgo ni več pri nas. Ne smemo pa prezreti važnega dejstva, da bi v borbi s tuberkulozo delali nepopravljivo napako, če bi skrbeli samo za tiste osebe, ki so že bolne. Od okužbe s tuberkuloznimi bacili pa do bolezni navadno mine precej časa in se telo okužene osebe že samo s svojimi obrambnimi močmi spoprime z bacili in se otresa povzročitelja, da ne pride do bolezni, katera pa se prej ali slej le razvije, če telo ne obvlada okužbe. Tej borbi telesa sedaj lahko pomagamo s sodobnimi zdravili in s strokovnim nadzorovanjem okuženih oseb, tistim sredstvi razpolagamo, jih moramo sistematično uporabljati. Sedaj iščemo med zdravim prebivalstvom ne samo bolnike, ampak tudi osebe, ki so okužene, pa še niso bolne. Za vse take osebe vsestransko skrbimo.

Globoko sem prepričan, da bi dejavnost zdravstvene službe, socialno-skrbne službe in materialna ter vzgojna pomoč RK bili še bolj uspešni v boju proti tuberkulozi, če bi prebivalstvo, ki je z nevarnostmi tuberkuloze seznanjeno, pri tem sodelovalo. Ali je prav, če se oseba, ki ve, da ima tuberkulozo in da izloča bacile, ne zdravi, dokler je pač to potrebno? Saj je to v njenem interesu, zdravljenje pa je vrh tega brezplačno! Ali je prav, da se taka oseba giblje med

(Nadaljevanje na 2. str.)

Neuradna ocena 800 milijonov!

Ta teden so ocenili še vedno v vinogradih na Bizejskem. Uradnih podatkov za škodo, ki jo je napravila zadnja toča v nasadih vinske trte, še nismo dobili. Ljudje cenijo, da je toča uničila za 200 vagonov vinskega pridelka. To znaša v številkah blizu 800 milijonov Sdin. Zraven moramo prišteti še škodo v sadovnjakih in na vrtovih, ki tudi ni majhna.

OD 21. SEP. DO 1. OKT.

Padavine med 21. in 24. septembrom, okrog 28. septembra in 1. oktobra. V ostalem suho oziroma lepo vreme.

Dr. V. M.

Leopold Krese, ljudski poslanec črnomaljske občine, je bil pretekli teden izvoljen za novega predsednika gospodarske zbornice Slovenije

(Foto: M. Svabič)

NA REPUBLIŠKEM TEKMOVANJU ZMAGALI BREŽIČANI

Tudi Krpan je vzel kobilu s seboj!

Ekipa AGRARIE iz Brežic je v Murski Soboti častno zastopala Spodnje Posavje — Tudi med posamezniki je osvojil prvo mesto brežiški tekmovalc Franc Frigelj, ki bo sodeloval na zveznem tekmovalstvu v Vel. Gorici

Na tekmovalstvu traktoristov Slovenije v Murski Soboti je ekipa AGRARIE iz Brežic zasedla prvo mesto. Sestavljali

so jo Franc Frigelj, Ivan Slopšek in Ivan Glogovšek. Tekmovalci so zastopali Spodnje Posavje. 20. avgusta so zmagali na izbirnem tekmovalstvu med občinami Sevnica, Krško in Brežice.

(Nadaljevanje na 3. str.)

Bo treba nekatera zdravilišča zapreti?

Posledice omejenega zdraviliškega zdravljenja se bodo pokazale šele čez nekaj let — V Dobrni bodo odpustili 89 zaposlenih — Zdravilišča ne bi smela odpustiti zdravstvenega osebja

Na seji upravnega in nadzornega odbora Zveze naravnih zdravilišč in zdraviliških krajev, ki je bila v petek, 15. septembra, v Dolenjskih Toplicah, so razpravljali predvsem o težavah, ki jih je povzročil zakon o omejenem zdraviliškem zdravljenju, ter o nadaljnjem razvoju slovenskih toplic. Ugotovili so, da

se bodo prave posledice pokazale šele čez nekaj let, ko bo naraslo število invalidnih oseb in pacientov, ki bodo

morali imeti zdravniški dopust.

Iz poročila posameznih zdravilišč se vidi, da se je skoraj povsod povečal obisk samoplačnikov in tujemskih gostov, vendar to še vedno ni dovolj, da bi se lahko ne-

(Nadaljevanje na 2. str.)

DANES:

- ☐ Gozdovi k Brežicam! str. 3
- ☐ INIS se popravlja! str. 3
- ☐ Prazni hlevi v Martinji vasi str. 4
- ☐ Sami ste napisali str. 6
- ☐ Kino in kavarna — premalo str. 7
- ☐ »Zlata jama« odgovorja str. 8
- ☒ Jama, skozi katero se pride na drugi svet str. 12

Dva pokala v rokah zmagovalcev. Na republiškem tekmovalstvu traktoristov v Murski Soboti je zmagala ekipa iz Brežic. Naslov slovenskega prvaka je osvojil Franc Frigelj (na sliki levo spodaj). Družbo mu delata Ivan Slopšek in Ivan Glogovšek, ki sta se kot posameznika prav tako plasirala na prvih šest mest. (Foto: Jožica Teppey)

NAJSTAREJŠI LJUDJE NE POMNIJO

Kostanjevica in Šentjerneja bela od toče

Uničeni vinogradi, sadovnjaki in poljski pridelki — Prizadete v okolici Kostanjevice obiskal predsednik ObS Krško Stane Nunčič

Hudo neurje s točo je besnelo v ponedeljek, 11. septembra, po 16.30 na območju med Kostanjevico na Krki in Šentjernejem. Toča je uničila ajdo, kolerabo, proso, zelenjavo in oklestila vinograde ter sadovnjake. V Brezovici pri Šentjerneju je uničenih okoli 100 ton jabolk v združenem sadovnjaku; na Golobnjaku in drugod so bili ljudje pohiteli s trgatvijo. V šentjernejski okolici je neurje

najbolj prizadelo Gručo, Leščo vas, Brezje, Dol. Staro vas, Šmarje in Dol. Brezovico. Najbolj prizadete vasi v kostanjevski okolici — Dol. Prekopo, Dobravo in Gornjo Prekopo — je naslednji dan obiskal predsednik ObS Krško Stane Nunčič. Toče je padlo ponekod 10 cm in še več, predtem pa je bil naliv, da je kar zemlja odnašala. Tudi najstarejši ljudje ne pomnijo takšnega neurja.

Zaradi slabega vremena je bila velika tombola
TURISTIČNEGA DRUŠTVA V KRŠKEM
PRELOŽENA
na nedeljo, 24. septembra

KAM TOREJ V NEDELJO POPOLDNE?

Vsi na

VELIKO TOMBOLO V KRŠKEM,

na kateri bodo razdelili 18 glavnih in 230 manjših dobitkov v skupni vrednosti nad 5 milijonov Sdin.

GLAVNI DOBITKI: avtomobil SKODA, motorna kosilnica, motorna žaga, pralni stroj, moped, TV sprejemnik in vrsta drugih bogatih in dragocenih nagrad!

DOLENJCI SO ZA SALE IN SMEH! Te dni prihajajo v upravo našega lista mnogi bližnji naročniki, ki sami doplačujejo po 450 S din za razliko naročnine za letošnje drugo polletje. Mnogi med njimi se pošalijo na račun podražitve in nam ponujajo steklenko vina ali sveža jajca, češ »saj ste tudi pred tremi leti pisali, da znaša podražitev manj kot 10 jajčk...« — Več o razliki za 1967 berite na 5. strani današnje številke!

V POČASTITEV SLAVNEGA OKTOBRA

V soboto je bila v Novem mestu prva seja odbora za proslavo 50-letnice oktobrske revolucije, na kateri so člani izvolili za predsednika

Proti- tuberkulozni teden 1967

(Nadaljevanje s 1. str.)

zdravimi? Ali je prav, da oseba, ki je obveščena, da je okužena in da v njej tli tuberkuloza, pa ima vsa sredstva na razpolago, da to okužbo pod kontrolo protituberkulozne službe zatire, preden se razvije bolezen, ne izvaja navodil protituberkulozne službe? Zavedam se, da je to težek ožitek in ga ne bi tako jasno napisal, če bi teh napak ne srečevali vsak dan pri našem delu z bolniki in njihovimi družinami. Na žalost smo v dveh desetletjih brali še preveč primerov družin, katerih usoda potrjuje, da je prišlo do mnogih obolenj tuberkuloze samo zato, ker se bolnik ni zdravil, čeprav mu je bilo zdravljenje omogočeno in velikokrat vsiljeno, pa se je izvil ali celo na nepošten način oviral delo vseh tistih, ki skrbijo za borbo proti tuberkulozi.

Zelim poudariti, da je zdravstvena prosveta še zelo potrebna in da predvsem ni dovolj samo vedeti, kaj je prav in kaj ni prav, ampak se je treba navodil zdravstvene službe tudi držati.

Primarij
dr. Ivo Smrečnik

Primarij dr. Ivo Smrečnik gre v Amsterdam

Izvedeli smo, da bo priznani ftiziolog primarij dr. Ivo Smrečnik prve dni oktobra odpotoval v Amsterdam na 19. konferenco mednarodne unije za borbo proti tuberkulozi. Na tej konferenci bo sodelovala vrsta znanih ftiziologov, ki bodo razpravljali o preceh vprašanjih protituberkulozne in pulmološke službe.

Slavka Zirkelbacha, političnega sekretarja ObK ZKS, za tajnika odbora pa Dolfeta Suštarja. Člani odbora so sprejeli okvirni program prireditelj, s katerimi bodo v novomeški občini počastili polstoletno usodno zgodovinske prelomnice, ki je odmevala in še odmeva po vsem svetu.

Dolenjski muzej in študijska knjižnica Mirana Jarca bosta pripravila razstavi dokumentov o oktobrski revoluciji in posebej o njenih odmevih v naših krajih. Študijska knjižnica bo pripravila samostojno razstavo knjig, ki govore o oktobrski revoluciji. Potujoča razstava dokumentarnega gradiva bo posebej pripravljena za šole v občini. Delovne organizacije bodo pripravile vrsto samostojnih večerj in manjših proslav, organizirale pa bodo tudi obisk v Dolenjskem muzeju, Dolenjski galeriji in v novomeški študijski knjižnici. Po solah bodo vrteli zgodovinske filme, občinski praznik Novega mesta pa bo vključil med drugim tudi gostovanje Drame SNG iz Ljubljane, ki bo 28. oktobra v Novem mestu uprizorila Cankarjeve Hlapce. Tudi Odr mladine bo pripravil nekaj nastopov, na predvečer zgodovinskega dneva pa bo v Novem mestu slavnostna akademija s kulturnim sporedom.

Solska mladina bo pisala naloge o pomenu in odmevu oktobrske revolucije; najboljše bodo nagradili. Garnizija JLA bo priredila več predavanj, v njenem kinu bodo vrteli film »Lenin v oktobru«, pri čemer bodo prirejali predstave tudi za šolsko mladino in drugo prebivalstvo. Dolenjski list bo začel nekaj tednov pred obletnico oktobrske revolucije objavljati spis Frančka Sajeta o »Odmevih oktobrske revolucije v naših krajih«, razen tega bo domači tisk sproti spremljal priprave in potek obsežnih proslav v občini.

MALI OGLAS,

ki ga objavite v Dolenjskem listu - zanesljiv uspeh! Prejete ga 130 tisoč gospodinj, vdovcev, izmetovalcev dijakov, uslužbenk in vojakov doma in po svetu! - Poskusite!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

V torek se je v palači OZN v New Yorku začelo redno zasedanje generalne skupščine svetovne organizacije. Čeprav je na dnevnem redu obilo važnih in perečih vprašanj iz mednarodnega življenja, bo glavna tema vendarle kriza na Srednjem vzhodu in naporu številnih držav, da bi našli politično rešitev, ki bi bila sprejemljiva za vse prizadete strani. Vse več je držav, ki se živo zavedajo, kako nujno je najti takšno rešitev in kako velika je pri tem odgovornost OZN. Od kar obstaja svetovna organizacija, morda še nikoli njen ugled ni bil tako ogrožen, kot je danes. Prvič se je zdaj zgodilo, da OZN ni mogla sprejeti nobenega učinkovitega ukrepa, da bi prisilila k umiku napadalca ali da bi ublažila posledice izraelskega napada na sosednje arabske države.

Izredno zasedanje generalne skupščine, ki je bilo neposredno po agresiji sklicano na pobudo Sovjetske zveze, se je končalo brez otipljivih rezultatov. Kako bo zdaj? Ne manjka črnogledih prerokov, ki napovedujejo nov neuspeh, pa tudi ne tistih, ki verjamejo v uspeh. Kot največkrat bo tudi tokrat stvarnost najbrž nekje v sredini. Prav neverjetno je, da bi generalna skupščina kar naenkrat lahko sprejela kakšno resolucijo, ki bi predvidevala ureditev položaja na Srednjem vzhodu in še manj verjetno je, da bi takšno resolucijo lahko tudi uresničila. Tista pot, ki je videti najbolj uresničljiva, je pot naporena in dolgotrajnega prizadevanja vseh miroljubnih držav, da bi dosegle vsaj delno izboljšanje, odstranile neposredno nevarnost za nov spopad in ustvarile temelje, na katerih bi bilo mogoče v prihodno-

sti zgraditi trden mir na tem eksplozivnem področju.

Nemogoče je pri tem spregledati zelo široko in intenzivno diplomatsko akcijo Jugoslavije. Kot je znano že nekaj tednov potujejo po številnih državah sveta osebni odposlanci predsednika Tita, ki državniške seznanjajo z jugoslovansko zamisljo o tem, kaj naj bi storili za politično rešitev srednjevzhodnega vira. Jugoslovanski predlogi so dovolj znani in jih zato ni treba posebej naštevati. Povejmo le, da

Zasedanje generalne skupščine

je večina državnikov v načelu soglasna z njimi in da so pozitivno odgovorile celo velesile. Z nekaterimi pomisleki se strinjajo z njimi tudi arabske države in le Izrael jih je gladko zavrnil. Čeprav so ti predlogi naleteli na splošno odobravanje, bi bilo vendar preveč lahkoverno misliti, da bodo kar tako sprejeti. Eno so besede odobravanja, drugo pa dejanja. Danes pač nihče ne more odkrito razglasiti, da mu napetost na Srednjem vzhodu ustreza, toda tako je, in zavezniki Izraela si bodo vsaj na tihem prizadevali, da bi bila morebitna rešitev bolj ugodna za Izrael in tako nesprejemljiva za Arabce.

Jugoslovanska pobuda bo vseka-

kor zavzemala vidno mesto v iskanju politične rešitve tudi v okviru OZN, naletela na veliko javnega odobravanja in na veliko — čeprav manj javnega — nasprotovanja. Pri tem seveda ne gre za to, ali je ta pobuda jugoslovanska ali koga drugega, najvažnejše je le, da bi z iskrenimi prizadevanji našli kakšno rešitev. Če se to ne bo zgodilo, potem ne bo v nevarnosti samo mir na Srednjem vzhodu, ampak tudi ugled OZN, ki je doslej dolga leta ščitil predvsem majhne države pred samovoljnimi posegi močnejših. Na vsak način je zdaj trenutek, ko je nujno potrebno nekaj storiti in ves svet pričakuje, da bo OZN tudi res kaj storila.

Ze dolgo ni bilo zasedanja generalne skupščine, ki bi se začelo v tako mračnem mednarodnem vzdušju. Napetost po svetu narašča, vojna v Vietnamu je vsak dan hujša, na Srednjem vzhodu topovi zaenkrat samo začasno molčijo, pa tudi drugih žarišč ne manjka. Generalni sekretar OZN U Tant — človek, ki je iskreno predan miru in dela vse, da bi ga ohranil — je v torek v otvoritvenem govoru na generalni skupščini znova opozoril svet, da se bliža tretji svetovni vojni. To je mračna in težka ugotovitev, toda le težko ji je ugovarjati. V časih, ko sila vse bolj gospodari v mednarodnem življenju, je svetovna organizacija za večino držav eno zadnjih upanj. Državniki z vsega sveta, ki so se pravkar zbrali v New Yorku, nosijo pred človeštvom velikansko odgovornost. Svet pričakuje od njih, da mu bodo zagotovili mir in varnost s tem, da bodo trezno, razumno in pravično skušali rešiti probleme, o katerih bodo razpravljali.

Bo treba nekatera zdravilišča zapreti?

(Nadaljevanje s 1. str.)

katera zdravilišča izkopal iz težav. V posebno neugodnem položaju se je znašlo zdravilišče Dobrna, kjer bodo morali odpustiti 60 odst. zaposlenih ter verjetno zapreti devet desetih svojih zmožnosti. Direktor zdravilišča tov. Lubej je poudaril, da če se stanje ne bo zboljšalo, bodo morali zdravilišče zapreti. Dolenjska zdravilišča, Smarješke, Čateške in Dolenjske toplice so v nekoliko boljšem položaju, ker imajo zaradi ugodne lege precej prehodnih gostov. Ker skušajo zdravilišča reševati probleme s pridobiva-

njem tujih gostov, bi bilo škoda, če bi zdaj odpustili zdravstveno osebje, ker bodo tako oslabili zdravstveno poslovanje v bodočnosti, so poudarili na seji. Rogaska Slatina in Čateške Toplice so že prodrele na inozemskem tržišču. Tako imajo v prvem zdravilišču pogodbo z avstrijsko zdravstveno blagajno za klimatsko zdravljenje njihovih članov, v Čateških Toplicah pa se prav te dni zdravi skupina švedskih državljanov.

Razpravljali so tudi o usodi Balneološkega inštituta in poudarili, da je taka ustanova v Sloveniji nujno potrebna ter da bi morale zanj skr-

beti tudi druge zdravstvene ustanove, ne samo klimatska zdravilišča.

Za več kot milijardo Sdin deviz

V črnomaljski občini so letos v prvih 8 mesecih zarabili v banki, turistični pisarni in na poštah v Črnomlju, Vinici, Starem trgu, Semiču in Dragatušu za 1.330.811 Ndin tuje valute. Največ so odkupili dolarjeve, šilingov in mark. Zanimivo je, da so na pošti v Vinici zamenjali za 553.883 Ndin tuje valute, kar je okoli 40 odstotkov celotnega zneska.

KRATKE Z RAZNIH STRANI

MIKA ŠPILJAK V KANADI — Predsednik zveznega izvršnega sveta Mika Špiljak je kot osebni odposlanec predsednika Tita dopotoval v Kanado, kjer se bo na čelu jugoslovanske delegacije udeležil proslav ob stoletnici Kanadske konfederacije.

OBISK TURŠKIH POSLANCEV — V Jugoslaviji se mudi delegacija turških parlamenta, ki se s predstavniki naše zvezne skupščine pogovarja o raznih mednarodnih vprašanjih in sodelovanju med parlamentoma naših držav.

VOJSKA BO LAHKO STRELJALA — Kitajske oblasti so izdale vojski navodila, da lahko uporablja orožje za preprečevanje nemirov. Kot je znano, v mnogih kitajskih pokrajinah prihaja do odkritega nasprotovanja Mao Ce Tungu in kulturni revoluciji. Grožnje s streljanjem razlagajo kot zelo resno opozorilo Maovim nasprotnikom, naj prenehajo nasprotovati politiki sedanega kitajskega vodstva, kar bodo sicer — njimi brezobzirno obračunali.

PROTRAKETNI SISTEM V ZDA — Ameriški obrambni minister McNamara je sporočil, da se je vlada ZDA odločila zgraditi protiraketni obrambni sistem. Ta ukrep, ki bo državo stal ogromno denarja, opravičujejo z nevarnostjo kitajskega atomskega napada. Kot je znano, podoben obrambni sistem proti raketam gradi tudi Sovjetska zveza.

42 ZRTEV NOGOMETNE MRZ-LICE — V turškem mestu Kayseri je med neko nogometno tekmo turške II. lige prišlo do strahovitega pretepa med gledalci. V pretepu so ubili najmanj 42 ljudi, okrog 600 pa je bilo ranjenih.

SELITEV UJETNIKOV — Grški vojaški režim je sporočil, da so vse politične ujetnike, ki so bili doslej internirani na otoku Gyáros, prepeljali v zapore na otoku Leros. Na ta otok so prepeljali okrog 2.000 zapornikov, tako da je zdaj tam zaprtih skupaj več kot 2.500 ljudi.

DIVJANJE URAGANA — Nad mehiškim polotokom Yucatan se nekaj dni divja strahoten uragan, ki so mu dali ime »Beulah«. Doslej je povzročil smrt 23 ljudi, nekaj deset ljudi pa je izgubilo brez sledu. Povzročil je tudi ogromno gmožno škodo. Poročajo, da kraji, ki jih je prizadel uragan, izgledajo huje, kot da bi jih bombardirali.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

■ **UVOD V RAZMISLIJANJE O PRIPRAVAH NA KONGRES.** Izvršni komite CK ZKS je v ponedeljek razpravljal o prvem osnutku programa priprav. Prihodnje dni bodo obravnavale osnutke še komisije centralnega komiteja, nakar bodo na skupni seji predsedstva in izvršnega komiteja izdelali dokončen predlog za javno razpravo.

Po prvih razmislijanjih na ponedeljkovi seji izvršnega komiteja je že mogoče reči, da si vodstvo želi kongres, ki bo rasel od spodaj in ki bo imel delovni značaj. Po svoji vsebini, po jasnosti koncepta, po organizaciji in metodi dela naj bi bil to sodoben kongres, ki bo izražal duha časa in ki bo skladen z doseženo stopnjo razvoja slovenske sodobne družbe.

Kongres bo predvidoma pred prihodnjo jesenjo, se pravi še pred zveznim kongresom, ki bo jeseni prihodnjega leta. Poglavitna tema naj bi bila razprava o idejno-političnih vidikih koncepta nadaljnjega razvoja Slovenije v okviru socialistične skupnosti Jugoslavije in v sklopu pozitivnih procesov v svetu. Na kongresu naj bi tudi ocenili dosežene vsebinske rezultate reorganizacije Zveze komunistov.

Priprave na kongres naj bi, kot so poudarili na seji izvršnega komiteja, pomenile aktivizacijo in mobilnost vsega članstva. V pripravah bi se moral zrealizirati globlji smisel vsebinske preosnove Zveze komunistov.

■ **PRIMORSKA** — ENA OSNOVNIH STEBROV VERE V NASO PRIHODNOST. V Novi Gorici so slovesno proslavili 20-letnico priključitve Primorske k Jugoslaviji. Slavnostne seje novogoriške občinske skupščine se je udeležil tudi predsednik izvršnega sveta SRS Stane Kavčič, ki je med drugim dejal, da je bila priključitev Primorske eden največjih rezultatov našega narodnoosvobodilnega boja. Primorska, ki

je bila potisnjena k tlom, kjer sta bila povedana slovenska beseda in pesem, je postala ena osnovnih stebrov vere in zaupanja v našo silo in skupne rezultate.

Občinska skupščina Nove Gorice je naslovila na vse občane poslanico, v kateri jim čestita k prazniku in pokaže na dose-

VI. kongres ZKS prihodnje leto

žene rezultate. Eden največjih dosežkov je bil prav gotovo ta, da je v tem obdobju zrastle novo središče — Nova Gorica.

■ **ZBOR SERČERJEVE BRIGADE.** Sedemsto preživelih serčerjevcev se je udeležilo velikega zbora te slavne brigade v Turški vasi pri Slovenj Gradcu. Vrste preživelih bojevnikov, med njimi je bil tudi John Denver-Frank iz Nove Zelandije, je pregledal prvi komandant slovenskih partizanskih enot Franc Leskošek-Luka. V govoru je med drugim dejal, da si na bogatih tradicijah gradimo lepšo prihodnost.

■ **LETALO STRMOGLAVILO PRI CELJU.** Ko se je športno letalo »Libis« s štiriimi potniki v nedeljo vračalo s proslave v Slovenj Gradcu, je pri Drešnji vasi blizu Celja nenadoma strmoglavilo in se raztreščilo ob opornih stebrih hmeljišča. Vaščani so takoj priskočili na pomoč, toda enemu izmed potnikov, Jožetu Cimermanu, niso mogli več pomagati. Pilota in obe dekladi so odpeljali v celjsko bolnišnico. Vzroke nesreče še raziskujejo.

NE HODI DOMOV BREZ

Gozdove bo prevzelo GG Brežice

V zasebnih gozdovih na območju Trebelnega, Šentruperta, Mokronoga in Mirne bo v prihodnje gospodarilo GG Brežice

Republiško ustavno sodišče je v petek, 15. septembra, zavrnilo predlog trebanjske občinske skupščine, ki je menila, da 4. in 5. člen republiškega zakona o gozdovih nista v skladu z republiško ustavo. Glavna utemeljitev sodišča: Gozdovi so širšega pomena, zato pa so deležni posebnega varstva; odločanje o njih ne more biti prepuščeno občinam.

»Ne ženejo nas pravdarske strasti, marveč prepričanje, da so bile kršene ustavno zagotovljene pravice občine. Lastniki gozdov so se pred štiri leti sklenili kooperacijske pogodbe z GG Novo mesto, bili s tem sodelovanjem zadovoljni in so spontano javno nasprotovali pripojitvi k brežiškemu gozdnogospodarskem območju,« je poudaril na ob-

ravnavi predsednik trebanjske občine.

Zastopnik republiške skupščine, ki je z zakonom poverila odločanje o mejah izvršnemu svetu, je odgovoril, da je gospodarjenje v gozdovih širšega pomena in da je republiški zakon v skladu z ustavo. Pri obravnavanju je treba imeti pred očmi interese širše družbene skupnosti in ne posamezne občine.

Sam republiški zakon pa ne more natančno določiti zahtev pri formiranju gozdnih gospodarstev. To nalogo je skupščina poverila izvršnemu svetu Slovenije, mnenje občin pa ni pogoj za določanje mej gozdnogospodarskih območij.

V razpravi sta sodelovala tudi direktorja GG Brežice Ivan Videnič in direktor GG Novo mesto inž. Penca. Tov. Videnič je obrazložil stališče DS GG Brežice, ki zahteva, da se izvede zakonitost, inž. Penca pa je menil, da bi mejo IS lahko spremenil, ne da bi bila kršena načela o formiranju gozdnogospodarskih območij.

Predstavniki sekretariata za zakonodajo je menil: »Pojmovanje 86. člena ustave ne daje občin takih pravic, kot misli trebanjska občinska skupščina, ker se konkretne pristojnosti določajo z zakoni. Republiški zakon o gozdovih ni v nasprotju z ustavnimi določili.«

Ustavno sodišče je nato zavrnilo predlog občinske skupščine. Občina nima pravice pri odločanju o gozdnogospodarskih območjih, ker imajo gozdovi širši pomen za narodno gospodarstvo. Ustava ni bila kršena, ustavno sodišče pa se ne spušča v pravilnost odločitve IS, ker je to stvar gospodarske politike, je bilo rečeno v obrazložitvi.

M. LEGAN

PRED OBČNIMI ZBORI SINDIKALNIH SVETOV

O vplivih reforme in o samoupravljanju

Priprave teko od pomladi — Delegati izvoljeni

Občni zbori občinskih sindikalnih svetov v dolenskih, belokranjskih in srednjeposavskih občinah bodo predvidoma v novembru, najkasneje pa v prvi polovici decembra. To so sporočili predsedniki in tajniki ObSS 13. septembra v Novem mestu, kjer so se sešli, da bi se pomislili o pripravi na občne zbornice in si povedali misli o organizaciji, vlogi in nalogah sindikatov v prihodnjem obdobju. Po izjavah sindikalnih voditeljev se v posameznih občinah pripravljajo na občne zbornice od pomladi, do zdaj pa so sindikalne podružnice že izvolile delegate, predsedstva pa zbrala problematiko za osrednja poročila na občinskih zborih. Na novomeškem posvetu so tudi povedali, da bodo do občinskih zborov razmislili, ali bodo imeli poleg v vod-

stvih profesionalce (in koliko jih bodo imeli) ali ne. Pričakujejo, da se bodo na občinskih zborih občinskih sindikalnih svetov pogovarjali o izvajanju gospodarske reforme, samoupravljanju in podobnem.

Sejmišča

Na brežiškem sejmu

Precej izbire je bilo v soboto, 16. septembra, na brežiškem praiščem sejmu. Kmetovalci so imeli naprodaj 840 pujskov, prodali pa so jih samo 478. Manjše so prodali po 650—670 Sdin, večje pa po 650 Sdin kilogram.

Na sejmu v Novem mestu

18. septembra je bil na novomeškem sejmu kar dober promet, čeprav je bil isti dan sejem tudi v Škocjanu. V Novem mestu je bilo naprodaj 901 praščikov, prodanih pa je bilo 748. Za manjše so zahtevali 8.000 do 14.000 Sdin, za večje pa 15.000 do 28.000 Sdin.

Zahvala in želje prof. Hugh Cummingsa

Prof. Hugh Cummings, vodja mednarodne brigade v Mokronogu, katero so sestavljali mladinci in mladinke iz desetih dežel sveta, je ob vrnitvi v Združene države Amerike poslal podpredsedniku trebanjske občinske skupščine naslednje pismo:

»Srečno sem se vrnil v domovino, zato se ob tej priložnosti pristočno zahvaljujem ljudem vaše občine za pomoč in prijateljstvo, ki smo ga bili deležni, ko smo živeli v Mokronogu. Ta kraj ima čudovito naravo in smo bili veseli, ko smo lahko v njem prebivali in delali. Upam, da bom imel še kdaj možnost obiskati vašo deželo, vašo občino in vaše ljudi. Prosim, sporočite občanom najboljše želje od mene, moje žene in od naših mladih ljudi. V prihodnje nas bo resnično zanimalo, kako napreduje gradnja vodovoda in kako napreduje vaša celotna občina.«

KLOPOTEC

Oktober — motel in baza

Po pogodbi mora biti Publika motel, ki ga v Trebnjem gradi grosupeljsko gradbeno podjetje, zgrajeno do srede oktobra. Dolgotrajno suho vreme je omogočilo, da so dograjena tudi baza službe Pomoč in informacije, katere velik napis že priteguje pozornost voznikov motornih vozil. V obeh novih zgradbah bo zaposlenih tudi nekaj domačinov.

Osebni dohodki rastejo

Ce primerjamo povprečne skupne osebne dohodke v prvem polletju 1967 v občini Novo mesto, ki so dosegli višino 816 Ndin na zaposlenega, s povprečjem leta 1966, ugotovimo, da so v celoti večji za 7 odst.: v gospodarstvu za 7, v negospodarstvu za 5 odst. V tej primerjavi beležijo dvig vse dejavnosti razen gozdarstva, kjer so osebni dohodki v prvem polletju letos za 11 odst. manjši kot v letu 1966, in v zdravstvu, kjer so za 3¼ manjši.

KAKO SE URESNIČUJE SANACIJSKI PROGRAM?

V INISU se počasi obrača na bolje

Precej manj izmeta in neprimerno kvalitetnejše steklo — Prodaja je zdaj na jesen spet stekla — Čeprav bančni krediti še niso odobreni, se je kolektiv že lotil uresničevanja sanacijskega programa — 800.000 m² stekla za izvoz

Iz INISA je slišati zadnje čase razveseljeve vesti, ki potrjujejo obete o izboljšanju. Kolektiv je uspelo z notranjimi posoji znatno izboljšati kvaliteto stekla, hkrati pa so precej zmanjšali izmet. V začetku letošnjega leta je od-

hajalo 60 odst. proizvedene stekla na velik kup črpinj pred tovarno, zdaj pa gre v izmet samo še okoli 40 odst. proizvodnje.

Zdaj se je izboljšalo tudi stanje v prodaji stekla. INIS so vse letošnje leto močno tiščale velike zaloge stekla, ki ga nikakor niso mogli prodati. Zdaj se tudi to obrača na boljše: na vrata trka jesen, ko gradbinci dograjujejo stavbe in se zavoljo tega povpraševanje po steklu veča.

Izvoz v šestih mesecih

V novomeški občini se je izvoz v primerjavi z lanskim obdobjem povečal v celoti za 62,2 odst. Izvoz na konvertibilno področje se je povečal za 47,6 odst., predstavlja pa 82,2 odst. celotnega izvoza. Najmočnejše povečanje za znamujemo pri industriji 85, odst., v gozdarstvu za 35,2 odst., v kmetijstvu pa zaostaja in je izvoz za 10,9 odst. manjši od izvoza v lanskem prvem polletju, predvsem zaradi zaščitnih carin na evropskem trgu.

Prodajo še vedno zavira precejšen uvoz stekla iz različnih tujih držav. Glede novih carinskih ukrepov za dumping blago iz uvoza še ne vedo, če bodo novi carinski predpisi zaščitili tudi steklarstvo proizvodnje, ki je prav letos zaradi uvoza utrpela precejšnjo škodo. To bo znano šele, ko bodo sprejete odločbe o tem, kaj je dumping blago iz uvoza in kaj ni.

Zavlačenje s sprejetjem sanacijskega programa pri bankah, ki naj bi dale kredite, INISU prav gotovo ni v korist. Pri tem so brez moči, vendar ne držijo rok križem. Lotili so se uresničevanja tistega dela sanacijskega programa, ki je trenutno v njihovi moči, in prav temu gre pripisati izboljšanje kvalitete in doseženo zmanjšanje izmeta. Spremenili so temperaturni režim v kadni peči v temper pečeh pa dosedaj nje gorivo (marino olje) zamenjali s propan-butan plinom. Za to dvojje so porabili

okoli 25 milijonov S din, ki jih je kolektiv prispeval iz svojih sredstev. Razen tega je bil v avgustu dograjen izpustni bazen, v gradnji pa je še postaja za tekoči naftni plin, katerega bodo uporabljali v bodoče kot gorivo za vse tri temper peči in za ogrevanje podstojnih komor. Sanacijski program je zdaj odprt samo še glede kreditnih sredstev, ki so bila te dni že odobrena, sicer pa se je kolektiv INISA njegovega uresničevanja že krepko lotil. Treba bo zgraditi le še tretjo temper peč, opremiti novo rezalnico za steklo in urediti notranji transport.

Lani so v INISU izdelali 2 milijona m² stekla, letos bi ga morali (če bi bil sanacijski program uresničen do avgusta 3,5 milijona m² stekla, čeprav se je uresničitev programa zavlekla do konca 1967, bodo letos naredili 2,8 milijona m² stekla. Prihodnje leto pa bo proizvodnja dosegla v projektu predvideno številko.

INIS je tako velika tovarna, da ne more ravnodušno gledati na izvoz. Letos bodo prodali na tujih tržiščih okoli 800.000 m² stekla. V prihodnosti bodo vsako leto izvažali od 20 do 30 odst. celotne proizvodnje, saj je domače tržišče zanje premajhno. Cena, ki jo dosegajo na tujih tržiščih, je nižja od domače, ker se jim zaradi zahtevnega embalaža in dolgega prevoza stroški povečajo. M. I.

OBIŠČITE D-market v Bršlinu!

V BIFEJU VAM NUDIMO:

- belo vino po 500 Sdin,
- rdeče vino po 600 Sdin;
- vino čez cesto:
- belo po 400 Sdin,
- rdeče po 500 Sdin.

V D-marketu boste postreženi tudi s kvalitetnim mesom. Govedini I. vrste smo znižali ceno od 1260 Sdin na 1200 Sdin.

Obiščite Dolenjskin D-market in prepričajte se o kvalitetnih uslugah!

Ob praznih stojiščih v Martinji vasi

»Ob teh cenah telet in pitane živine ter možnostih prodaje je za naše pitališče boljše, da je delno prazno, četudi moramo tudi od praznega hleva redno odplačevati posojilo. To je mogoče dokazati s številkami,« menijo v KZ Trebnje, če povprašate, zakaj pitališče ni polno. V enem izmed treh lepih hlevov je uskladiščen krompir, v pitališču s čez tisoč stojišči imajo trenutno le okoli 400 pitancev.

S stališča zadruga ta ukrep v sedanjih okoliščinah ni v nasprotju z dobrim gospodarjenjem, s stališča narodnega gospodarstva pa je to, milo rečeno, slabo gospodarstvo in zapravljanje že ustvarjene vrednosti. Zdaj je resnično lažje ocenjevati nastalo stanje, pa vendar ni odveč opozoriti na glavne vzroke, da z gledno urejeno pitališče z visoko delovno storilnostjo zaposlenih posluje tako blizu meje rentabilnosti, da mora v slabših tržnih razmerah opuščati pitanje, če hoče zmanjšati izgubo, ki je neizbežna.

Toliko, kot so v svetu sta-

re ekonomske vede, so stari tudi različni pogledi na vlogo velikosti kmetijskega obrata, ne ozirajo se, ali je zasebni ali družbeni. Šele močan razvoj kmetijske tehnike je povzročil, da se je manjši obrat počasi začel umikati večjemu, ki je bolj sposoben življenja. Vendar pa premoč velikega obrata ni tako preprosta in jasna, da bi veliki obrat dal večji dohodek na enoto površine samo zaradi tega, ker je velik. Če cene močno nihajo, kot je to pri nas, so odnosi še bolj zaviti, saj so ob tem možni večji vzponi uspehi, pa tudi večji padci.

Na to so že od nekdaj opozarjali teoretični marksizma, pa vendar se je v miselnosti naših vodstev, tudi gospodarstvenih, uveljavilo prepričanje: večji obrat, večja delovna storilnost, večji mora biti dohodek na enoto površine ali na glavo živine.

Večja delovna storilnost pa ne pomeni samo po sebi za seboj tudi večje ekonomičnosti proizvodnje, če hkrati zanemarjamo stroške.

Znano je, da ni poceni prireja mesa brez osnovnih krmil: trave, detelje, silaže ipd., pa tudi dobre preskrbe zemlje s hranili ni brez hlevskega gnoja. Čim večji je obrat, tem večjo površino zahteva, tem večje so razdalje, od koder je treba pripeljati krmo in kamor je treba odpeljati gnoj, tem večji so prevozni stroški. Ti pa neusmiljeno požirajo prihranek stroškov pri večji delovni storilnosti, ki jo omogoča večje število živine na enem mestu.

Prav prevozni stroški so namreč najvažnejši vzrok za nizko rentabilnost pitališča. Da je nesreča večja, zaokrožitev in zgostitev zemljišč okoli pitališča zaradi različ-

nih vzrokov ni bila do kraja izvedena. Njive in travniki so razmetani daleč naokrog, pitališče ni v središču površin in je verjetno tudi preliko. Zdaj ne gre s prstom kazati na staro vodstvo zadruge, ko vemo, da je v takratnih razmerah imelo kaj majhen vpliv na odločanje o velikosti obrata, saj je to do ločal tisti, ki je denar posojal in si tudi zagotovil vračilo. Prava odgovornost je s tem delno zabrisana, čeprav jo je prevzel kolektiv zadruge. To je bil eden od primerov pisarniškega odločanja o naložbah, ki ni dosti upoštevalo

strokovnega mnenja ali pa je sililo strokovno mnenje, da se je prilagodilo takratnim razmeram, ki so rodile premalo pretehtane naložbe.

Vsaka šola nekaj stane, vendar pitališče v Martinji vasi ne bo moglo vedno samo čakati na ugodnejše tržno stanje, hlevi stojijo in morajo biti izkoriščeni. Treba bo prej ali slej ukreniti, kar je mogoče, da bo krmiljenje cenejše, ustvarjalni dohodek pa večji. Za zgled naj služijo primeri iz razvitih dežel, ko za mnogo manjše obrate izračunajo celo s pomočjo matematičnih metod t. i. linearnega programiranja, kakšen naj bi bil kolobar, kakšne krmne mešanice, kje naj stoji kmetijski objekti itd., vse z namenom, da bi povečali dohodek.

Inž. M. LEGAN

Zakaj se branijo javnih telefonov?

Na posvetu, katerega so se 16. marca v Novem mestu udeležili predstavniki turističnih in filatelističnih društev, večjih gostinskih obratov, našega podjetja ter upravniki večjih pošt, je bilo sklenjeno, naj bi za potrebe ljudi uredili javne telefone v vseh večjih krajih pri večjih gostinskih organizacijah. Ti telefoni naj bi ne bili na voljo samo gostom v teh gostiščih, marveč tudi drugim ljudem, predvsem v času, ko so pošte zaprte. Na vidnem mestu bi imeli obešeno napisno ploščo, storitve pa bi zaračunavali po ceniku novomeškega PTT podjetja. Gostišča bi imela za uslugo 50-odstotni popust pri mesečni naročnini in za glavni telefon, ki ga uporabljajo tudi za potrebe javnega telefona.

Taki javni telefoni že delajo v hotelu Sremič v Krškem, v hotelu Lahinja v Črnomlju, v gostišču Grad v Črnomlju in v zdravilišču v Cateških Toplicah. Čeravno potrebujejo javne telefone tudi v drugih večjih krajih, nekatera gostinska podjetja niso pristala na to. Dogovori za javni telefon v Sevnici, Brežicah in Novem mestu niso dali sadov, predvsem zaradi tega, ker so gostinske organizacije preklicale prvotno privolitve. V Novem mestu so nekatere že pri prvem pogovoru odklonile take telefone, češ da ne želijo imeti obešenih napisov javni telefona. Bojijo se, da bodo ljudje uporabljali telefone tudi v manj nujnih primerih.

Novomeško PTT podjetje želi s temi telefoni predvsem zapolniti vrzel v času, ko so pošte zaprte, z njimi pa bi tudi razbremenili telefonsko omrežje v največjih konicah. Ker bi bili javni telefoni ljudem v veliko korist, želi pošta, da bi gostinske delovne organizacije spremenile odnos do gostov, turistov in občanov.

MIHAEL VONCINA

Zavarovati se je treba za pravo vrednost

Da bi dobili za poginulo živino večjo odškodnino, jo morajo lastniki čim dražje prodati — Nastale škode ocenijo strokovnjaki

Krška Zavarovalnica je v prvem polletju letos sklenila 1759 zavarovalnih pogodb in pri tem ustvarila 4.161.236 N din bruto dohodka. Kot odškodnino za nastale škode so v tem času izplačali 521.405 N din. Za izplačilo nadaljnjih odškodnin jim je ostalo še 3.374.012 N din.

Nastale škode ocenijo strokovnjaki v sporazumu z oškodovanci. Odškodnino za poginulo živino oziroma za v silo zaklano živino ocenijo predvsem na osnovi dejanske vrednosti, višine zavarovalne vsote in iztrženo ceno. Zato morajo lastniki čimdražje prodati tako živino, da dobijo večjo odškodnino. Na primer: zaklati je treba kravo, vredno 400.000 S din, ki je zavarovana za 200.000 S din. Za to kravo je zavarovanec iztržil 100 tisoč S din. Torej bi morala zavarovalnica plačati še 100 tisoč S din, da bi izplačala

celo zavarovalnino. V tem primeru pa bi zavarovalnica na osnovi svojih izračunov izplačala 150.000 S din, tako da bi dobil zavarovanec 250.000 D din in ne le 200.000, za kolikor je bil zavarovan.

Največ težav jim povzroča neskladje med realno vrednostjo zavarovanih objektov in višino zavarovane vsote. Tako na primer nastane na objektu, ki je vreden 4 milijone S din, škode za milijon S din. Ta objekt je zavarovan samo za 2 milijona S din. Vsekakor zavarovanec ne more pričakovati, da bo dobil milijon odškodnine, ampak samo 500.000 S din. Zato bi se morali zavarovalnici zavarovati za celotno vrednost določenega objekta in ne samo za del te vrednosti.

Zavarovalnica Krško zavaruje proti požaru, vlomu, telesnim poškodbam, strojelo- mu, naravnim nezgodam itd.

Kaj pokaže obračun v toplem vrelcu?

Zdravilišče v Dolenjskih Toplicah je letos obiskalo več gostov kot lani, povprečna doba bivanja pa se je skrajšala

Letos do avgusta je imelo zdravilišče v Dolenjskih Toplicah 3.241 gostov, ki so prenočili 14.161-krat, oziroma so povprečno ostali v zdravilišču 4 do 5 dni. Lani je bilo v enakem času le 2.183 gostov, ki pa so prenočili 22.698-krat, medtem ko je bila povprečna doba bivanja 10 dni.

Zanimivo je, da ima zdravilišče vsako leto več tujih gostov. Lani jih je bilo (v prvih sedmih mesecih) 423,

letos v enakem obdobju pa že 767. Lani so prenočili 2.372-krat, letos pa 3.943-krat.

Povprečna doba bivanja tujih gostov je vsako leto približno ista, doba bivanja domačih gostov pa močno niha. Od lani do letos so doživeli največji skok — navzdol, od lanskega povprečja 11 do 12 dni na letošnje 4 dni. Bivanje se je skrajšalo zlasti po uveljavitvi predpisov o zdravljenju v zdraviliščih.

V zdraviliškem turizmu so — kot v turizmu na splošno — sušna in bogata obdobja. Bogata obdobja so v sezoni, poleti. Junij in julij sta bila tudi za zdravilišče v Dolenjskih Toplicah najbolj bogata. Od tega je odvisen tudi promet. Lansko leto je bil nekočlikanj boljši promet. V začetku letošnjega avgusta so imele Dolenjske Toplice za 130 milijonov S din prometa.

I. ZORAN

Nerazveseljiva belina

Pred vami je zemljevid Jugoslavije, kakršnega potrebuje, če držite telefon v roki. Črno označena polja že imajo avtomatizirano telefonsko omrežje (ATC), bele lise pa označujejo kraje, kjer naročniki te prednosti še nimajo. Čas pa je vedno bolj dragocen in čakanje na medkrajevene telefonske pogovore dolgo in mučno — zato nismo takšne beline prav nič veseli!

V Sloveniji nas tepe takšna belina samo še na področju Murske Sobotne, Maribora in Celja. Vsi drugi naročniki v Sloveniji obrnejo številko in že čez nekaj sekund lahko govorijo s katerikoli naročnikom v Jugoslaviji neposredno. Po napovedi PTT pa bodo bele lise na zemljevidu Slovenije izginile že do konca letošnjega decembra! (Kliše: arhiv VEČERA, Maribor).

— Dokler bom jaz pri hiši, bo Dolenjski list tudi!

„Jaz ga bom odpovedal - jaz pa ne!“

»Ne berem tako nič! Samo za v stranišče pa je, kakor se mi zdi, le predrag...«
Če je to res, potem je ugovoritev točna. Drugi pa je pri bil:

»Zaradi tistih 450 dinarjev na pol leta ga pa res ne bom odpovedal, ne zdaj ne kdaj kasneje! Ta denar bom pridobil mimogrede, ko si v mestu ne bom privoščil pol litra ta boljšega. Da bi se zaradi poliča vina odpovedal do brini, se pravi novicam z malo manj kot s celega sveta? Da bi bila hiša brez nasvetov in naukov, ki smo jih prav kmečki ljudje tako potrebni? Ne! Pravzaprav pa tudi otroci in ženska ne bi pustili, saj ga vsi beremo. Mene ne zanima vse tisto o nesrečah, ker to preberejo žena in otroci največkrat kar na glas. Zame so članki o kmetijstvu, o gospodarstvu in pa nasveti zdravnikov. To je pa moje pri hiši! Ne, kot sem že rekel: pri naši hiši bo ostal Dolenjski list, dokler bom jaz!«

Iz kramljanja se je razvila živahna razprava pri kozarcu vina, ki je, kakor pravi tista stara modrost, »prava resnica«. Tako je te dni verjetno tudi marsikje drugod. Najprej se začne pogovor o vremenu, potem o pridelkih, o vojskah po svetu, o raznih drugih novicah in podobnem, nato pa se končno kdo spotačne še ob časopis. Tokrat smo v vaški gostilni končali pogovor takole:

»Casopis je namenjen ljudem, ki jim ni vseeno, kaj se po svetu dogaja. Na srečo je takih, ki imajo časopis samo za »podhrbitne namene«, vedno manj. Zato pa je so sed, ki je dokazoval, da se otroci ne zmenijo za domači list (tega mu nismo verjeli!) in da ga tudi on sam ne bere, zvedel ta večer tole:

»Da, da, Janez, imaš prav. Če ga res rabiš samo za stra-

nišče in ne dobiš za to kaj boljšega, boš dobil prav pri Dolenjskem listu star papir več kot polovico ceneje. Tam imajo na kupe raznih časopisov, tudi takih iz drugih držav. Prav gotovo ga bodo raje prodali tebi na vago, kakor da bi ga nosili k Odpadu. Nekaj ti pa le priporočamo: če boš šel kupovat za te na-

mene »literaturo« na upravo časopisa, nikar ne vzemi nemških časopisov, ki so pisani v gotici! Veš, to so nemške spičaste črke, pa bi se ti lahko zgodilo, da bi se ti ob vsej kulturni uporabi katera kam zapčila...«

Dalje pa kdaj drugič!
FRANC LUZAR
iz Gabrja

Kako je s podražitvijo?

V upravo lista prihajajo dopisnice, zakaj terjajo pismonoše tudi pri tistih naročnikih, ki so letos že poslali 2000 Sdin, še razliko naročnine. 7. septembra smo vse naročnike in bralce lista obvestili na dveh straneh našega lista, zakaj smo morali za letošnje drugo polletje naš časopis podražiti za 450 Sdin. Prosimo Vas, preberite članek »Kaj bi vi storili?«, objavljen 7. 9. 1967.

Naročnina za 1967 znaša torej: za prvo polletje 1000 Sdin, za drugo polletje pa 1450 Sdin. — Pri večini naročnikov terjamo zdaj po 1450 Sdin, medtem ko pri tistih, ki so že prej sami poslali 2000 Sdin, samo razliko 450 Sdin. — Za inozemstvo ostane letos naročnina nespremenjena (3750 Sdin).

Vse naročnike ponovno prosimo, naj pismonošem takoj izročijo naročnino do konca 1967, če želijo list v redu prejemati. Ne pozabite, da je Dolenjski list s sedanjim obsegom (vsak četrtek 28 strani v dveh pokrajinskih izdajah) še vedno najcenejši pokrajinski tednik v državi!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

Razumemo Vas, tovariš Vrščaj

Pred dnevi smo dobili pismo upokojenca Jožeta Vrščaja iz Brestanice 69, ki ga v celoti objavljamo.

»20. decembra 1966 sem naročil vaš list na svoj naslov in ga hkrati tudi plačal za vse leto 1967 vnaprej z 2000 Sdin. Ker zdaj pismonoša zahteva še doplačilo (450 Sdin), čes da ste list podražili, vam sporočam, da doplačilo odklanjam. List mi pa ustavite. Sem upokojenec pri 80 letih z minimalno pokojnino, ki bi zadoščala komaj za eno osebo v današnjih razmerah, ko cene rastejo iz dneva v dan. Vendar se morava preživljati s to pokojnino oba z ženo, seveda z največjo skromnostjo, ki prehaja že v pomankanje.

Zena je sicer po zakonu upravičena do osebne pokojnine, ker je dokazala 23 let delovne dobe, a ji pokojnine

niso priznali, kljub temu da so bili vsi potrebni dokazi in vse pritožbe poslane na vse forume; vse skupaj je trajalo 10 let, a brez uspeha.

Zaradi navedenih podatkov sem primoran odpovedati se marsičemu, ako hočem, da nama ostanejo sredstva za najnujnejše skromno preživljanje v letih najine onemoglosti. Zalostno je, da se dogajajo v socialistični državi take stvari, ko pa drugi spet žive v izobilju in razkošju ter razmetavajo denar na debelo. Od dela izmogni človek pa stoji ob strani in čaka na zakon narave, kar bo dočakali tudi tisti, ki žive danes v obilju.

JOŽE VRŠČAJ

PRIPIS UREDNIŠTVA: Zares nam je hudo ob vsakem naročniku, ki odpove domači list iz kakršnega koli vzroka. Pred 14 dnevi smo obširno

razložili vsem naročnikom in bralcem vse naše težave in položaj, v kakršnem se Dolenjski list nahaja. Lahko je bilo ugotoviti, da je domači časnik za več kot polovico precej cenejši, zdaj pa je sila hujša od naše dobre volje in Dolenjski list smo, žal, morali podražiti za 450 Sdin na polovico leta. Stroški naraščajo vedno bolj, kljub podražitvi pa bomo letos še vedno morali za vsakega naročnika zbrati še enkrat toliko denarja za vsako številko, ki jo dobite v roki! Tu nam pomagajo oglasi, razna reklama in sponzoriranje občin, ki prispevajo za komunske strani po pogodbi svoja sredstva.

Iskreno želimo, da bi se tovariš Vrščaj položaj kmalu popravil, da bi se spet lahko vrnil med naše redne naročnike!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

IVO PIRKOVIČ Partizanske bolnišnice v Gorjancih

Članek »Skrb za ranjence«, ki ga je o partizanski saniteti v Gorjancih 13. julija objavil v Dolenjskem listu Tone Valentinčič, bi rad dopolnil, oziroma v nekaterih bistvenih stvareh tudi popravil. Kar je avtor napisal za čas po 12. oktobru 1943 iz lastnih spominov, je dragocen prispevek k zgodovini našega osvobodilnega boja, kar pa se nanaša na zgodnejši čas, je neuporabno.

V Gorjancih so imeli drugega težje-ga ranjenca menda šele 9. junija 1942, ko ustaši napadli skoraj prazno taborišče kostanjeviške čete na Opatovi gori in v pljuča težko ranil Alojza Franka iz Volčkove vasi. Ranjenec je ležal pri Brdkih v Velikem Banu. Prihajal ga je zdraviti dr. Stanko Černelč, ki so ga Italijani 11. maja zaprli, 23. maja pa osvobodili partizani, ko so vdrl v kostanjeviški »kloster« in odprli ječo. Franko je postal Černelčev spremljevalec in pozneje tudi bolničar v prvi Černelčevi partizanski bolnišnici v Apneniku nad Pleterjami.

V napadu na fašiste na Ratežu v dneh od 18. do 20. junija 1942 so bili ranjeni trije partizani: Jože Župan-Tomo z Javorovice, Žan Furar-Matevž iz Velikega Bana, ki je dobil kroglo v desno nadlaket, Jože Kuhar iz Zaboršta pri Kostanjevici pa skozi kolk. Tudi te tri je zdravil zdravnik Černelč še po kmečkih hišah podgorskih vasi.

V hudi bitki na Hrastu pri Metliki 22. julija 1942 je imel Gorjanski bataljon novih šest ranjencev, od teh nekoga Ljubljancana, Ignaca Sivca iz Grobelj z dvema kroglama v hrbtu in mnogimi ranami od dveh bomb; mla-dega trgovskega vajenca od Smarjete — morda se je pisal Dežman — s kroglo skozi roko nad komolcem in Janca Brdika iz Bana, ki je po letu dni s svojim komandantom Antonom Kambičem Dušanom padel po izdaji na Ržiščah.

Ranjeni so bili tudi trije Belokranjci: komandir Ivan Ivek-Jović, Franc Kočever-Ciril, oba iz Metlike ter Stanko Pezdirc iz Črnomlja. Dr. Černelč je vsem nudil prvo pomoč že na bojišču. Nato so ranjence prepeljali skozi Gabrje, ki je bilo takoj bombardirano. Iz Mihovega so Belokranjce vrnili v oskrbo dr. Lojzeta Mihelčiču, ki je imel takrat svoj lazaret v barakah med Sredgoro in Ponikvami pri Mirni gori. Z gorjanskim šesterico pa je dr. Černelč v Apneniku nad Pleterjami zasedel prazno hišo jurista Maksimilijana Frica, ki je bil leta 1914 zapisnikar v znanem procesu proti sarajevskemu atentatorju Gavrilu Principu. Fric, ki je imel ženo iz bližnjega Vratnega, je bil prav zaveden Slovenec.

Prvo partizansko bolnišnico v Gorjancih je torej ustanovil dr. Stanko Černelč šele zadnji teden v juliju v Apneniku, nikakor pa ni nastala »že v začetku leta 1942«. Imela je dve sobi, kuhinjo in klet. S kuharico je v kuhinji spala tudi bolničarka Danica Mišlejeva, hči učitelja iz Gabrja, pozneje tudi druge, kot Stravsovo iz Gabrja. Bolnišnico je opremil in oskrboval v veliki meri pleterski samostan, da ne rečem kar p. prior dr. Josip E. Leopold. Hrano so zbirale in pošiljale tudi vasi.

Dr. Černelč je bil navadno pri četah v gozdovih. V bolnišnico je prihajal vsak drugi dan. Če je bila sila, so poklicali samostanskega lekarnarja brata Bernarda. Nekaj medicinskega orodja so jima pripeljali partizani iz zapuščene ordinacije dr. Dušana Reje na Kastelu v Sentiernju. Ko pa sta morala ranjenemu Dežmanu odrezati roko, sta se morala zateči k navadni sadjarski žagi.

V noči pred 10. avgustom je Tomšičev bataljon napadel fašiste na Ratežu. V Apnenik so pripeljali sedem ranjencev, med njimi poznejšega narodnega heroja Stanka Semiča-Dakija. Drugi dan so dobili Franca Srebrnjaka iz Hrastja, ki je bil v patrulji pri Smolenji vasi od belih ranjen skozi mehur. Ker v bolnišnici ni bilo prostora, je zdravnik stare ranjence s Hrasta poslal v bataljon, čeprav še niso čisto okrevali. Ozdraveli so vsi — tudi težko ranjeni Sivec. Srebrnjak je čez tri dni umrl in zapustil mlado ženo in otroka.

V napadu na belogardiste pri Sv. Ani blizu Smolenje vasi 14. avgusta, je bilo zopet več ranjenih, med njimi neki Ivan Zajc v desno stegno. Vse so pripeljali v Apnenik.

Za bolnišnico v Apneniku so vedeli vsi ljudje. Straža pri pleterskem transformatorju, ki je zapirala pot proti bolnišnici, se ne bi mogla upreti večji sovražnikovi sili. Komaj bi lahko opozorila na nevarnost drugo četo, če leta ne bi bila po naključju na pohodu. Zato so se partizani v avgustu odločili, da bodo zgradili v Gorjancih novo bolnišnico, ki bi bila po zgledu lazaretov v Rogu dovolj skrita in varna. Misel pravzaprav ni bila nova, saj sta prostor zanjo iskala že bataljonski komandant Čort z intendantom Rudijem Pirkovičem-Jako, mogoče nekoč po prvi bitki na Ratežu.

Delo so zaupali dvainštiridesetletnemu tesarju Martinu Županu z Ržišč, znanemu po imenu Jerinšč. Živel je v Povšetovi hiši ob potoku v Šmarju pri Sentiernju in po vojni tam tudi umrl. Pred smrtjo mi je o graditvi bolnišnice napisal kratko poročilo, ki sem ga preveril in dopolnil po drugih virih, zlasti še po pripovedovanju Županovega pomočnika Žana Furarja-Matevža, po domače Brka iz Velikega Bana.

Bataljonski komandant Ilija Bado vinec in komisar Tine Železnik sta pred sredo avgusta sklicala v Prahovi zidani v Mihovem domačini. Odrbala sta delavce, ki jim je Ilija plačal deset litrov vina. Pogodili so se, da bo dobival mojster na dan po 30 lir, delavci po 28. Tesarju so dodelili samo najzanesljivejše ljudi: Jožeta Cerkovnika iz Mihovega, Antona Potočarja s Hrušice, ki je gostail v prazni Zmicovi koči v Mihovem, Martina Apla in Franca Matoza, oba iz Vrhpolja.

V drugi četi je komandir Dušan poklical še Žana Furarja, ki je že pred vojno z Županom tesaril, in mu dejal: »Krf nebeška, Matevž, sedaj pa greš za nekaj časa proč od nas.«

Furar, ki so ga poznali po Podgorju bolj pod imenom Katrični Žan, se je šele zanj čas rešil obveze za ranjeno roko in postal kurir za zvezo s Hrvati na Sošicah, Jezernicah, Malinah in Četišah na Žumberku. Nič ni vedel, kam ga sedaj kličejo. Odložil je puško in obdržal pištolo. Tudi od kurirskega daljnogleda se ni hotel ločiti. (Čez leto dni najdemo Matevža na komandi sedmega korpusa še vedno kot kurirja in graditelja partizanskih utrdb.)

Prostor za novo bolnišnico v Pendi-rjevki je v spremstvu komandanta Ilije in Jožeta Hudoklina iz Gorenjega Vrhpolja izbral tesar Župan. Saj je bil star in izkušen divji lovec, ki je poznal tudi najbolj skrite in nedostopne gorske divjine brez poti in gazi. Odločil se je za stransko grapo doline Pendi-rjevke, globoko pod grebeni gora, ob studencu Peteršilju, ki se izliva v potok Pendi-rjevko.

Prostor so izbrali 15. avgusta (1942). Takoj drugi dan so začeli z delom. Za hrano so si tesarji sami skrbeli, le po meso in sol je hodil Matevž na Langerjev Prežek nad Cerovim logom, kjer je imel bataljon (razen usnarne) tudi svojo klavnico in prekajevalnico. Za pijačo pa jim je skrbel stari Čukaj-ne iz Mihovega.

Kuhinjo so si delavci izkopali dva metra globoko v zemljo in jamo z dvema zamaskiranima vhodoma prekrili, da ni bilo nič sumljivega videti. Dim se je vlekel in razgubljal po dolgem rovu. Kuhal je Matevž, pa tudi tesaril, kolikor mu je dopuščala ranjena roka.

Najprej so nasekali mladih in ravnih bukvičev in jih s Čukajnetovo kobilico Lisko navlekli na gradišče. Drevesa so žagali tik ob zemlji in panje prekrivali z blatom in listjem. Z razparanimi in obtesanimi debli so, po zgledu lesenih kmečkih hiš in hramov, zgradili stene in strop, ki so ga na debelo prestlali z listjem in prekrili z zemljo. Trske in vse druge odpadke lesa so skrbno zbirali in sežigali. Streho so pokrili z deskami, ki so jih z žage na Brezovici z volmi vozili Vrhpolje do Pirove barake. Od tam so jih tesarji na ramah nosili po gazi, ki so si jo utrli ob Peteršilju in jo pozneje zopet skrbno zabrisali, da ni ostalo stopinje niti odlomljene vejice.

Sodražica: je SZDL še potrebna?

To je vprašal na zadnjem sestanku krajevne organizacije SZDL Sodražica njen predsednik. V letnem poročilu je poudaril, da je odbor sprejel več nalog, vendar jih ni mogel uresničiti. Tega ni bil kriv sam, marveč tudi drugi forumi, ki organizaciji niso nudili potrebne pomoči. To naj potrdi tudi naslednji primer:

Krajevni odbor SZDL je na predlog članov razpravljal o cesti po »Zavod« ter ugotovil, da se zanj nihče ne briga. Sklenil je, da bo zahteval pismeno pojasnilo ribniške občinske skupščine, stanovanjskega podjetja in kmetijskega gozdarskega posestva iz Kočevja.

Povračilo za pomoto

Tovariš urednik!
15. septembra sem v trgovini z železnino NOVOTEHNA pri kandijskem mostu v Novem mestu kupil okoli 3 kg pločevine za obroč. Odšel sem nekaj več kot 1.100 Sdin. Zunaj sem srečal znanca, ki je kupil nekajkrat več take pločevine kot jaz. Ko sva se pogovarjala, po čem je pločevino kdo plačal, sem ugotovil, da so meni zaračunali preveč. Stopil sem v trgovino in povedal, da so se najbrž zmotili. Prodajalec se mi je opravičil in mi vrnil 418 Sdin. Imel sem res srečo, da sem pogovor z znancom napeljal na ceno pločevine, sicer bi bil moj obroč občutno dražji od njegovih.

ANTON BERUS
Ločna 19

Predel Sodražice — »Zavoda« — se v severnem delu razvija v zaokroženo gradbeno naselje, urejene pa nima niti ceste. Zaradi tega bi bilo nujno takoj začeti urejevati vsaj vpadnike za vodo, ki ob slabem vremenu stoji tudi za ped vesoko.

Po treh mesecih čakanja na pismeno zahtevo prebivalcev še nihče ni odgovoril. Občani

tega predela, ki smo pripravljali tudi sami sodelovati pri gradnji, se upravičeno sprašujemo, koliko časa bo treba še čakati, da bo ta problem odpravljen z dnevnega reda naših javnih shodov. Če pa tega ne bi bilo mogoče kaj kmalu narediti, bi bili vredni vsaj odgovora tistih, ki so za te stvari odgovorni.

SODRAŽIČANI

SLOVENŠČINA ZA SLOVENCE

„NEMA PROLAZA...“

Tokrat ne bom govoril toliko o slovenščini, več o slovenstvu.

Slovenci nismo narod velikih tradicij, vsaj tako ne kot Angleži. Tradicija pomeni vse staro, kar so delali in imeli predniki. Žal smo prenekaleri običaj naših prednikov hote ali nehoti pozabili. Navadno se podobnih stvari stranjujemo, češ da je preveč »kmečko«. Od običajev prednikov smo v glavnem obdržali nezmanjšano le strast do tožarjenja...

Zelo pozno smo spoznali — ponovno — vrednost starih navad, narodnih noš, jedi, ljudskih običajev. Na marsikaj so nas opomnili tujci. Tako je postala kmečka ohceta ena najzanimivejših turističnih prireditev!

In na vasi? Precej starih navad se je izrodilo, od kuhinje in prehrane do

porok. Pravimo — standard se je dvignil.

Nedavno sem opazoval poroko na vasi. Fantje so se spomnili na star običaj — šranganje. Svate so »zšrangali« in vse bi bilo v redu, če bi ne pozabili, da so na Slovenskem!

»Nema prolaza!« je bojevito vpil rahlo okajen fant onstran pregrade vsem, ki so hoteli mimo. »Nema prolaza! Prolaz zabranjen!« itd. Videlo se je, da so se vsi odslužili vojaški rok.

Zanimivost »šranganja«, lepota in patina starodavnosti, vse je bilo skazeno, uničeno. In spomnil sem se, kako naši ljudje radi pozabljajo, kar jih je mati učila dolga leta, pozabljajo, da so Slovenci, pozabljajo na narodno zavest.

»Šranganje« ni bilo več tako zanimivo in lepo...
F. G.

Je Novomeščan naredil prekršek?

Tovariš urednik!

K našemu sosedu prihajajo vsako nedeljo na obisk sorodniki iz Novega mesta. Prišli so tudi v soboto, 3. junija in s seboj prinesli kokoš, ki je bila naslednji dan že zaklana. Ko smo zvedeli, da je bila prinesena iz Novega me-

sta, kjer se je pojavila kokošja kuga, smo opozorili, da je treba odpadke zakopati, ker se bodo okužile še druge kokoši. Tega pa niso naredili.

Po enem tednu so začele poginjati kokoši kar 5 sosedom naenkrat. Poklicali so živinozdravnika, ki je ugotovil kokošjo kugo in se pozanimal,

kdo bi jo lahko zanesel v vas. Cepil je vse kokoši, vendar so poginjele še naprej, ker so bile že okužene. Da je bila nesreča še večja, so začeli poginjati tudi piščanci.

Ko je sorodnik iz Novega mesta za to zvedel, je prišel v vas in zatrjeval, da bo dokazal, da je on prinesel zdravo kokoš. Ker bi vaščani želeli vedeti, če je dovoljeno prinesiti kokoš z okuženega področja, vas lepo prostimo za pojasnilo.

T. S. Gradec

18. maja je veterinarski inšpektor Franc Pučko v našem listu objavil članek, v katerem je opisal, kaj je treba ukreniti, da bi preprečili širjenje bolezni. V sestavku je navedeno, da je na območju novomeške občine do periklica prepovedan promet s perutnino in da bodo kršitve kaznovane. Novomeščan je torej naredil prekršek, pa četudi bi bila kokoš zdrava.

Uredništvo Dol. lista

Velič del občanov je odrezan od Krškega

Tovariš urednik!

Ceravno vem, da se podjetij, ki želijo samo dobro za služiti, tako opozorila kaj mala primejo, vam vseeno opišem, kako se počutijo prebivalci krške občine, ki so tako rekoč odrezani od občinskega središča.

Zadnji dve leti smo imeli prebivalci krške občine kar ugodne zveze s Krškim. Ob 6. uri zjutraj vozi autobus iz Kostanjevice, med potjo pobere potnike iz Prekopa, Podbočja, Mraševega, Broda, Kalce-Nakla, Pristave, Vel. Podloga, Gorice, Jelše, Malega Podloga, Gržeče vasi in Drnovga. Ta autobus, last »Gor-

jancev« iz Novega mesta, se vrača v Kostanjevico ob 17.30. Podjetje Izletnik iz Celja je uvedlo še dve progi. Prvi autobus je vozil iz Krškega ob 9. uri, kar je bilo za tiste, ki so kmalu končali opravke, zelo ugodno.

Toda s prvim junijem je Izletnik spremenil vozni red: autobus odhaja v Kostanjevico že ob 8.30, druga proga pa je bila celo ukinjena. Tako mora sedaj občan, ki do pol devetih ni opravil svojih zadev, čakati v Krškem kar do 17.30. V petek, 16. junija, na primer, je moralo pet ljudi iz omenjenih krajev iti v Krško, da bi dalo izjavo za priznanje pokojnine. Trije so prišli na vrsto do 8.30, dva pa ne. Ker jih je pokošeno seno priganjalo domov, sta odpotovala, ne da bi dala zahtevane izjave. To je zgovern primer, koliko ljudem pomeni izgubljeni čas.

Zaradi spremembe voznega reda in ukinitev ene proge pa ne bodo trpeli samo prebivalci, marveč tudi trgovina v Keškem in s tem občinski proračun, ki ne bo dobil toliko prometnega davka. Zdar se bo marsikdo premislil in šel raje nakupovat v Novo mesto ali v Brežice, s katerima so ugodnejše prometne zveze. Krški trgovci in občina pa se bodo lahko obrisali pod nosom za precej zaslužka oziroma dohodka.

JOZE SKETA
Podbočje

Še zmeraj čaka mamico...

Mrzel veter mi je bril v lica, ko sem stopala po slabem, s kamenjem posutem kolovozu. Že sem zagledala prve hiše, ob katerih vodi cesta, na razpotju pa sem opazila deklico. Ročice je imela modre od mraza, zobki so ji sklepetali in drobno telesce se je treslo v premajhnem plaščku.

Stopila sem k otroku in ga vprašala, kaj dela na cesti. Punčka se je obrnila k meni in vprašala: — Ste kaj videli mojo mamico?

Tisti hip sem se spomnila, čigava je. Spomnila sem se tistega strašnega dne, ko so njeno mamico

pripeljali mrtvo iz Hrastnika, kjer je bila zaposlena, in tudi otroka, ki je stal ob njenem mrtvaškem odru tih in začuden.

Gotovo deklica ni doumela, da bo odslej ob sobotah zaman hodila na razpotje čakati mamico, da bi jo obsula s poljubi in sladkorčki. Pobrskala sem po torbici in ji ponudila zavitek bonbonov. Počasi je stegnila ročico, sklonila glavo in počasi odšla proti domu. Toda v soboto? Spet bo šla na razpotje in čakala mamico, čeprav je zvon pri Duhu že pred tremi leti oznanjal njeno smrt.

M. ZALOŽNIK

Ali mopedist ne sme prehitovati?

Tovariš urednik!

V petek, 18. avgusta popoldne sem na cesti iz Krškega na Mirno oz. v lakenski dolini dohitel tovornjak CE 175-39, ki je peljal vroč asfalt. Dohitel sem ga okoli 16. ure v Dol. Lakencu in ga hotel prehiteti. Za prehitovanje sem se odločil zato, ker se mi je mudilo, in ker nisem rad požiral prahu za tovarnjakom. Pa se mi ni posrečilo, kar sem bil nameraval, čeprav je bila cesta dovolj široka in vidljivost dobra. Ko je voznik opazil, da ga hočem prehiteti, me je pustil, da sem pripeljal ostric njega, potem pa je naglo zavil na levo in po levi vozil dalje. Malo je manjkalo, da se nisem znašel na bregu ali v sa donjaku, ki je tam. Ne vem, kako bi se stvar končala, ko bi bil zadel drevo. Z menoj se je namreč peljal tudi sin.

Tovornjak sem spel poskusil prehiteti v Srednjem Lakencu, a zaman. Posrečilo se mi je, da sem ga prehitel v Gornjem Lakencu, že blizu Mokronoga.

»Vljudnemu« vozniku bi se prav lepo zahvalil za »obzirnost« vožnjo, predvsem pa sem mu »hvaležna« za to, da sem lahko sedem kilometrov požiral prah. Priporočil bi ga tudi sodniku za prekrške, ki naj bi ga poučil, da imamo tudi mopedisti na cesti enake pravice kot vozniki tovornjakov.

Mislil, da taki vozniki ne bi smeli na cesto. Najbrž še kdo tako misli kot jaz.

POLDE MIKLIC
Sentjerne 138

Odvisna sva le od dobrih ljudi

Tovariš urednik!
Odločila sem se, da Vam napišem kratko pismo, v katerem bi rada opisala življenje na invalidskem vozičku. Stara sem 18 let, brat pa 3; oba sva obsojena, da bova življenje preživela na invalidskem vozičku ali v postelji. Kruta bolezen naju je neusmiljeno prizadela, zato so najine misli puste, zato venomer tavava v samoti, odvisna le od dobrih ljudi. Pri tej bolezni ni nobenega upanja in pomoči.

Verjetno si želiva preveč, ko upava, da bi nam s pomočjo vašega lista ljudje pomagali uresničiti veliko željo — kupiti televizor, ki nama bi krajšal čas bolezni. Mogoče bo kateri bralec pomagal, ko bo bral te žalostne vrstice, zato ne želiva, da bi to pismo romalo v koš.

Vida in Rafael Zupančič
Slepšek 12, p. Mokronog

PISMA UREDNIŠTVU

Še enkrat: Negostoljubna postrežba

Tovariš urednik!

Kot prizadeta natakarka kavarne Metropol s tem odgovorjam na sestavek »Negostoljubna postrežba«, ki je bil objavljen v prejšnji številki.

Tov. Jože Vehar in njegov prijatelj sta prišla okoli 23. ure v kavarno in naročila dve steklenici piva. Takoj sem ju postregla, vendar mi piva nista plačala. Oba sta bila precej zavzeta s kopico razglednic, ki sta jih imela pred seboj na mizi. Čez nekaj časa sta naročila še dve hrenovki in jih plačala, ko sta jih pojedla, nato pa vprašala, koliko stane piva. Povedala sem jima, da sta za pivo dolžna 5 Ndin, in še nekaj trenutkov postala pri mizi, ker pa nobeden ni pokazal namere, da bi plačal, sem odšla. Kmalu nato sta naročila še dve kavi in ju takoj plačala. Takrat sem ju potegljala za plačilo piva, nakar sta oba v en glas začela trditi, da sta pivi že plačala.

Nisem se hotela z njima pripraviti in sem odšla od mize. Vprašujem, zakaj je tov. Vehar vprašal, koliko stane pivo, če je bilo to pivo že plačano? Ko sta okoli 24. ure zapuščala kavarno, sta mi pri točilni mizi popiti pivi plačala s pripombo, da se ne bomo prepirali.

Naslednje jutro je prišel tov. Vehar v kavarno in zahteval od mene, naj mu vrnem 5 Ndin, češ da sta pivo dvakrat plačala. Ker se nimam navade prepirati z gosti in ker je kar naprej trdil svoje,

sem mu vrnila 5 Ndin iz svojega žepa. Tega tov. Vehar v svojem sestavku ni omenil. V treh letih, kar sem zaposlena v kavnari, sem postregla veliko dobrih, pa tudi nekaj slabih gostov, z denarjem gostov pa se nisem nikdar okoriščala.

MARIJA BOBNAR,
natakarka v kavnari Metropol

Tudi to se zgodi

Tovariš urednik!
Ob smrti svoje žene sem šel v Otočec, da bi uredil vse potrebno za pogreb. Odgovorni ljudje za ureditev pokopališča sa mi za pokop žene odredili mesto, ki je bilo že odano. Ta, ki je imel svoje pokopane na tem mestu, je zahteval, da se truplo moje žene prekopiše. Ko sem to zvedel, sem odšel na matični urad v Otočec in zahteval, da me obvestijo o času prekopa. Ker pa so se odgovorni čutili krive, so prekop opravili ponoči brez moje prisotnosti, kar dokazuje njihovo krivdo.

Po izjavi delavcev, ki so opravili prekop, je bila krsta udrti, kar po enem mesecu ne bi smela biti. Mislim, da bi morala uprava pokopališča v Novem mestu prekop opraviti pravilno ter me o njem obvestiti, se čutim prizadeta in imam občutek, da so mi mrtvo ženo ukradli. Vse vaščane in druge ljudi obveščam, da se za tak primer zglasijo na upravi pokopališča v Novem mestu, da se ne bi ponovil primer, kot se je z mojo ženo.

Franz Zibelnik, mož
Ana Piletič, sestra
Francka Volčjak, sestra
Janez Volčjak, brat

TUDI BREZ PRAGOZDA IN DIVJIH ZVERI JE LAHKO ČUDOVITO

S čolnom od Podzemlja do Podzemlja

Peter, učitelj v Podzemlju, si je omislil imenitno počitniško razvedrilo s čolnom. Čoln mu je naredil Nemanič iz Gradca. Sprva je hotel, da bi mu čoln poganjal motor, potem pa je dal napraviti vesla.

Nekega dne sva se dogovorila, da bova potovala. Kajpada s čolnom! Določila sva pot; iz Podzemlja po Kolpi do Primostka, po Lahinji, po kopnem do Vinice in spet po Kolpi nazaj v Podzemlje.

Pred potovanjem sva marljivo vadila. Pripraviti sem se moral predvsem jaz, ki mi zamahi s parom vesel niso šli najbolj od rok. Za poskušnjo sva zaveslala iz Podzemlja v Metliko in večkrat do Krasinca in nazaj.

Preden sva šla na pot, sva dobro pregledala čoln in vesla in razdelila pot na tri etape. Ljudje so zmajevali z glavami, ker niso verjeli v

najin uspeh, verjetno pa so tudi mislili, da nisva pri pravi...

Prvi dan: razredčenje se ni posrečilo

Na pot sva odšla ob 14.15. Pravzaprav smo odšli trije, ker je prisel sedel še upravitelj podzemeljske šole. Hotel je razredčiti ribji zarod, pa se mu ni posrečilo.

Ob sotočju Kolpe in Lahinje je bil prvi postanek. Drugič sva ustavila čoln pri studencu Butljivcu, kjer sva se okrepčala. Za nama je bila Strma pečina. Potem sva priveslala do Krupa in začela rezati vodo po njej. Krupa je pravi kraški potok. Butljivec in Krupa imata vse leto stalno temperaturo 14 stopinj Celzija. V Krupi živijo posrtvi, le žal, da so jih brezvestneži skoraj iztrebili.

Ob 18.15 sva pristala nad gradskim jezerom.

Tega dne sva preveslala 13 km, za kar sva porabila štiri ure. Čoln sva morala prenesti prek petih jezov. Najslabši je v Gradcu, ki mu grozi, da ga bo voda zdaj zdaj prebila.

Za naslenji dan sva si priskrbela zalogo ohlajenega piva, najine glavne pijače.

Drugi dan: križev pot na Lahinji

Pot sva začela sama, ker upravitelja šole ni več mikalo potovati z nama. Posadka v dvoje si je torej napravila nalogo, da se bo približala izviru Lahinje. Do Črnomlja je šlo vse po sreči. Od Vranovčev dalje je Kolpa dovolj globoka in široka, pa tudi rib je bogata. Preden sva čoln prenesla prek je

Hvaležnost pa taka!

Prav po pobalinsko se je vedla pred tedni v zdravilišču v Dolenjskih Toplicah skupina mladoletnikov, ki je taborila onkraj Sušice v gozdu. Neke noči so mladi »gostje« preplezali ograjo, sneli z vrta koške za odpadke in jih s smetmi vred zmetali v odprt bazen. Tako hvaležnost so taborniki iz Sentvida pri Ljubljani izkazali zdravilišču zaradi tega, ker jim je dalo popust pri prehrani in kopanju!

Kopalec

Samo kino in kavarna - to je premalo!

Srca, ki bijejo pod sivimi vojaškimi uniformami, nam pišejo karakteristiko — Mladi so in leto dni brez toplote domačega ognjišča je zanje dolga doba — V kavarno na skodelico kave, v kino na ogled filma in kam nato? — Prisrčna hvaležnost za vsako prijateljsko kretnjo in za vsako mrvico gostoljubnosti!

mi vojaki! Sem prihajamo iz vseh strani Jugoslavije, vseh narodnosti, z različnimi navadami, zato ni čudno, če včasih zaškrlije!

K temu, kar je povedal že Božić, bi dodal: na večer smo v času, ko smo bili tu, prekrizarili domala vso novo-meško občino. Prebivalci so nas povsod zelo lepo sprejemali. Vabili so nas v hiše in nam ponujali vse, kar je bilo

to, žal, slabo izkoriščeno: nikjer ni nikogar, ki bi svetoval, kaj si ogledati, ki bi opozoril na vrednote, ki jih imate.

Za sodelovanje vojakov s tukajšnjo mladino je storjenega veliko premalo. Sprašujem se: kje je vaša organizacija ZM, kje so ostale družbene organizacije, zakaj ni več medsebojnih obiskov in stikov? V Novem mestu je več industrijskih objektov, toda noben kolektiv razen NOVOTEKSA nas ne povabi na ogled in ne ponudi roke za sodelovanje. JLA je velik kolektiv mladih ljudi in od drugih se razlikuje samo po tem, da so v njem mladinci vseh narodnosti. Zakaj nismo nikoli povabljeni na nobeno slavnost, na otvoritve objektov itd.? Zdaj, ko odhajam domov, mi je najbolj žal zato, ker nisem v Novem mestu v letu dni pobliže spoznal nobenega mladince!

Belokranjska gostoljubnost je tudi tokrat presenetila

Bratovoj Vulin iz Banjaluke:

— Ko že govorimo o pomanjkljivosti sodelovanja, je treba reči, da je nekaj krivde tudi na nas vojake!

pri roki; če je bilo vreme slabo, so nam celo kuhali vino!

Za boljše sodelovanje z mladino pa bi svetoval več medsebojnih obiskov. Ko sem hodil v šolo, so nas vojaki zelo pogosto obiskovali, nam pripovedovali o svojih krajih, o vojaškem življenju, nam prirejali ustne časopise, vsako srečanje pa se je končalo s pesmijo in plesom v obojestransko zadovoljstvo. Morda bi poskusili v bodoče na ta način?

V Novem mestu nisem spoznal nobenega mladince!

Radoje Jovanović iz Niša: — Novo mesto me je prijetno presenetilo z bogastvom kulturnih in zgodovinskih znamenitosti. Za turizem pa je

Naš učni program je zelo obsežen. Težko je najti čas za izvenredno delo in nemalokrat moramo veliko molekovati pri starejših, preden kaj dosežemo! Pripravljenosti za sodelovanje pa je dovolj pri vaši mladini in pri nas vojaki, le organiziranih oblik še nismo našli!

Ker bo ta razgovor objavljen, prosim, pripišite še to: vsi vojaki iz enote polkovnika Slapnika se iskreno zahvaljujejo prebivalcem belokranjskih vasi za prisrčen sprejem in iskreno gostoljubnost v času, ko smo se mudili pri njih na vajah!

Morda bi šlo laže z več aktivni ZM in po skupinah?

Daniilo Moškatevc iz Sloven-ske Bistrice:

— Odkar sem v Novem mestu, se sprašujem: zakaj je muzej odprt samo na delovne dni dopoldne? Pridružujem se Jovanovićevemu mnenju o turistični neizkoriščenosti zgodovinskih in kulturnih znamenitosti. V Novem mestu sta nam na voljo res samo kino in kavarna. Okoliški kraji so polni svojevrstnih lepov in vrednih ogleda. Zakaj lahko dobimo dovolilnice samo za izhod v Novo mesto?

K sodelovanju bi pripomnil

samo to: morda je ovira dejstvo, da nas je vojakov v enoti več kot mladincev v kateremkoli mladinskem aktivu ali tovarni? Najbrž bi kazalo več sodelovati s posameznimi aktivni ZM po vaseh, pri nas pa organizirati sodelovanje po skupinah. K pripombam o zadržanosti našega mestnega prebivalstva do uniforme pa bi kot Slovenec dodal to: ta zadržanost je brez nacionalnega obeležja!

V Novem mestu imam več starih znancev, toda zdaj, ko sem služil tu vojake, se je tudi njihov odnos do mene spremenil. Skratka: ni bilo več tako kot v časih, ko sem jih obiskoval kot civilist!

Kje je vaš pevski zbor?

Ivan Barišić iz Djakova:

— Novo mesto imam v lepem spominu že od 1963, ko sem šel tód kot študent na pohodu, ki so ga priredile jugoslovanske univerze. Takrat ste nas sprejeli zelo lepo. Na Glavnem trgu nam je zapel v pozdrav velik pevski zbor. Takrat sem prvič slišal slovensko narodno pesem in zelo mi je ugajala.

Ko sem pred letom odhajal sem k vojakom, so mi v mojem kraju pripovedovali, da ste Slovenci skopi in vase zaprti ljudje. Reči moram, da sem se prepričal o nasprotnem. V enoti sem delal v skladišču in tu sem po poslovnih poti spoznal več Novomeščanov. Spoprijateljili smo se, obiskoval sem jih na do-

mu in preživel z njimi mnogo prijetnih uric, za kar sem jim iz srca hvaležen.

Pevski zbor, ki sem ga poslušal 1963, pa sem tokrat pogrešal. Povpraševal sem po njem, vendar ni nihče vedel odgovora. Kaj je z njim?

Tako nam pišejo karakteristiko fantje, ki preživijo leto dni med nami. Velika večina odnese to karakteristiko s seboj, ne da bi jo dala nam prebrati. Ne damo jim priložnosti za to. Zakaj se mnogi izmed njih počutijo med nami kot Janez in Micka po nakupih na tujem?

Vojaška uniforma je siva in groba. Toda nosijo jo fantje, ki bodo morda nekoč branili to našo zemljo in prešli svojo srčno kri zanjo. Mar torej ne zaslužijo toplega pogleda in prijazne besede?

Vam, dekleta, pa na uho: nikar ne recite vojakom po prijetnem večeru: »Škoda, fant, da si v uniformi!« Tako kakor vam bide tudi njemu v prsih (le da pod vojaško suknjo) mlado srce! Uniforma prav nič ne utesnjuje bitja tega srca! Vam, mamice po vaseh in mestu, ki ste te fante sprejele kdaj pa kdaj kot svoje, se zlasti pa Tebi, neznan mamica iz Mirne peči, v imenu vojakov in v našem imenu: PRISRČNA HVALA!

MILOŠ JAKOPEČ

Razstava »Grafike starih mojstrov« v Krškem

V soboto, 23. septembra, bodo ob 18. uri v krški galeriji odprli novo umetniško razstavo: poseben izbor 37 starih grafičnih listov in bakrorezne plošče iz znane zbirke Pokrajinskega muzeja v Celju. Razstavo, ki bo odprta do 1. oktobra, bo odprla in imela uvodno besedo Milena Moškon, kustodinja celjskega muzeja. Z novo kulturno priložnostjo v Krškem se bomo seznanili predvsem z obdobjem renesanse in baroka, zlasti pa bo zanimiv vpogled v razvoj grafičnih tehnik preteklih stoletij v Evropi.

Grč je ponovno oživel

Prvi vtis, ki so ga dobili gostje v novi restavraciji na Čatežu, je bil ta, da je stiska enaka kot prej. Četudi je restavracija pridobila veliko prostora, so bila minuli teden od jutra do večera zasedena vsa omizja. Obiskovalci z vselej so napolnili gostišče do zadnjega kotička.

Janez in Micka sta se odpravila v Trst po nakupih. Prvič sta šla na tuje, in ko je vlak prestopil mejo, sta bila presenečena. Tudi v Italiji so bile enake hiše, enake ceste, enaki hribi in doline kot pri nas. Da, celo ljudje so bili z vlaka videti enaki.

V Trstu sta kaj hitro zakupila lire in do odhoda vlaka jima je preostalo še več debelih ur. Začelo se je brezcljno tavanje po mestu, da bi minil čas. Povsod sami tuji ljudje in tuja govorica, nikjer znanca, s katerim bi človek pokramljal, se pohvalil z nakupi in povesešil. Čeprav je ta svet tako podoben našemu, tavata zdaj kot tujca med tisoči tujcev po tujem mestu. Zaman iščeta znan obraz in napeto čakata, da bo uho ujelo domačo govorico. Do odhoda vlaka skopni dobršen del veselja nad skokom v tujino in nad nakupi...

Proti izhodu iz vojašnice enote polkovnika Slapnika je koračila gruča objetih vojakov, med katerimi so bili trije fantje v civilu. Pojejo »Pjesmu rastanka« in na njihovih obrazih sta pomešana žalost in veselje tako, kot je melodija pesmi zdaj zatreglo otožna, zdaj spet presenetljivo vesela. Trije odhajajo domov, drugi pa bodo ostali še nekaj mesecev v vojašnici. Skovalo se je prijateljstvo, zdaj pa je prišel čas ločitve. Vsi so zakipeli od navdušenja, ko sem dvignil fotoaparat, da bi jih slikal.

Gotovo ste zdaj zagodrnjali: »Kakšno zvezo ima uvod z vojašnico?« Ne hudujte se preveč in malce potrpite, pa se bo odkrilo! V eni izmed sob vojašnice me je čakalo 10 fantov v vojaških uniformah. Pred njimi so bili samo še trije dnevi življenja v vojaški suknji. Brez zadreg smo začeli pomenek o Novem mestu in Novomeščanih.

Škoda, da ste v uniformi!

Ljubomir Božić iz Paraćina je začel:

— Prve dni sem bil malce zmeden. Prvič v uniformi in še v tujem mestu, nerazumljiv jezik in občutek osamljenosti. V začetku sem tiste dni, ko lahko dobimo dovolilnico za izhod v mesto, pomišljal: bi jo vzel ali ne bi?

Počasi se je izboljšalo: začel sem delati v sekciji za sodelovanje s tukajšnjo mladino in spoznavati ljudi. Brez dvoma bi lahko bilo to sodelovanje boljše in obširnejše! Spoznaval sem Novo mesto, ki se mi je prilju-

bilo. Nekateri vojaki pravijo: »Ko bom odslužil, me ne bo nikdar več nazaj!« Jaz bom še prišel! Pobliže sem spoznal več Novomeščanov in bil večkrat pri njih na domu kot gost. Verjemite: to je za vojaka posebno doživetje!

Kulturno-zabavno življenje, ki nam je v mestu na voljo, kadar imamo izhod, je pičlo: kino in kavarna, samo to dvojje je na izbiro! To je premalo! Res je, bili so tudi plesi v Domu JLA, toda mlajši oficirji so se očividno ball naše »konkurence« in so nam včasih delali težave pri vstopu...

Dve stvari mi bosta ostali najbolj v spominu: Na nekem plesu sem spoznal eno vaših deklet. Plesala in kramljala sva ves večer. Ko je bilo treba domov, se je na hitro poslovila od mene še v dvorani in zasepetala: »Škoda, da ste v uniformi!« in odprhotala.

V Mirni peči nas je, ko smo bili na sprejemu, povabila v hišo neka mamica. S hčerko sta nas gostili, kramljali smo o marsičem, vrteli plošče in se pomenkovali. Najraje je govorila o svojem sinu, ki je pri vojaki v Požarevcu. Večkrat smo se oglašili pri njej in vedno je bilo enako lepo. Čeprav ne vem, kako se imenuje, ne bom te mamice nikoli pozabil!

Zakaj je tako malo stikov s šolsko mladino?

Zlatko Car iz Zagreba:

— V Novo mesto sem prišel precej zbežan. Pred odhodom sem pri znanih in »starih« vojaki zbral navsote in navodila, katerim sem se že po prvih dneh smejal... Naši fantje imajo v mestu včasih težave, toda tega smo krivi včasih tudi

majhne udeležbe že drugič nismo mogli izvoliti novega sekretarja.)

Tretji dan: prijetno potovanje z dekleti

Sklenila sva, da bova čoln do Vinice prepeljala. To je za primer no ceno opravil Peter Juršak iz Dragatuša. Spravil sem se v čoln na vozu, Peter pa je prisedel k vozniku. Nad Novo lipo smo dohiteli pet deklet in jih povabili naj prisedejo. Stiri so si bile sestre, peta pa je bila njihova sestrična. Voznik in Peter sta mi hudo zavidala, ker so dekleta sedela poleg mene. Pot do Vinice je hitro minila.

Čoln sva porinila v Kolpo pri viškem mostu. Naložila sva pivo, se najedla in ob enajstih že veslala po Kolpi navzdol. Neslo naju je precej hitreje kot na Lahinji, le kadar sva zašla v plitvine, so bile težave. Največ rib sva videla med Vinico in Ziljami. Pod Ziljami sva se prvič ustavila. Na levem bregu so se kopali najini sošolci in pekli jagnje. Nisva mogla počakati, da se

je tisto na ražnju speklo, ker naju je čakala še dolga pot. Potovale sva naprej in precej laže kot dotlej, pri čemer so nama nedvomno pomagale dosedanje izkušnje. Čoln sva tudi tokrat večkrat vlekla, zlasti med Sračkom in Pako. Pa sva že zagledala most v Krasincu. Bila sva blizu cilja. Sonce je že zašlo, ko sva pristala v Podzemlju.

Zadnji dan sva preveslala 29,5 kilometra poti v devetih urah, vlekla čoln prek 15 jezov in prebrodila več brzic.

Po Lahinji sva torej plula 30, po Kolpi pa okoli 34 kilometrov.

Na koncu sva bila utrujena, hkrati pa tudi zadovoljna, saj sva nedvomno prva naredila to pot. Vse skozi sva bila složna, pri veslanju pa sva se izmenjavala. Šele zdaj lahko rečem, da je Bela krajina iz čolna videti zelo velika.

Pozivava Belokranjce, da naju posnemajo. Morda bi uvedli tekmovanje na poti, ki sva jo midva premagala!

ANTON STAMPOHAR, Gradac 44

zu nad Flekovim mlinom, sva se založila s pivom. Zaveslala sva mimo črnomaljskega tromostovja in mimo Dobličice po Lahinji navzgor. Do Butoraja je šlo, nenadoma pa so se pojavile plitvine in sva morala čoln vleči. To je v glavnem opravil Peter, obit v stare sandale. Pomagala sva si s špeciálko.

Od vasi V. Lahinja se je pričel za naju križev pot. Po ozkem rečnem koritu sva se mukoma prebijala. Z vesli si nisva mogla pomagati, pač pa sva grabila za veje in se po polževo vlekla naprej. V vodi je bilo dračje, tu in tam so ležala tudi hrastova debla. To je bil najtežji del najine poti: za štiri kilometre sva potrebovala dve uri in pol.

Prebila sva se do mostu v Podlogu, kakšne štiri kilometre od izvira Lahinje. Za nama je bilo 21,5 kilometra poti, ki sva jo preveslala v desetih urah. Morala sva tudi prek štirih jezov. Čoln sva pustila pri mostu in prenočila v Dragatušu. (Mimogrede sem šel še na stanek ZK, na katerem zaradi pre-

Dobra prava

JE

mercator

kava!

Odgovor na „Zlato jamo na pokopališču“

Jože Panjan iz Novega mesta, Breg 14, nam je 14. 9. 1967 v imenu kolektiva Zavoda za upravo pokopališč v Novem mestu poslal naslednji odgovor na članek »Zlata jama na pokopališču«, ki je bil objavljen v Dolenjskem listu 7. 9. 1967. Odgovor objavljam v celoti.

UREDNIŠTVO

Razmere in zlasti delovni pogoji edinih treh članov Zavoda za upravo pokopališč Novo mesto res niso najbolj normalni in jih je potrebno urediti, vendar pa je situacija precej drugačna, kot jo opisuje članek »Zlata jama na pokopališču«.

Zavod opravlja poleg vzdrževanja obeh pokopališč in opravljanja pogrebnih storitev tudi celodnevno dežurno službo (po potrebi pa tudi ponoči) za prevoze tistih, ki umirajo v bolnici, v njihov domači kraj, prevoze pokojnih v zvezi s avtomobilskimi nesrečami in v sličnih primerih, vse to pa na razmeroma širokem območju, saj se območje avto ceste razteza od Ivančne gorice do Krškega. Za vse to delo bi zavod potreboval ne samo direktorja (ker nekdo pač mora to biti), računovodjo in grobarja, temveč vsaj še enega ali dva šoferja in vsaj še dva redna delavca. Narava tega dela je namreč taka, da ga ni mogoče uokviriti v redni 7-urni delovni čas, temveč se potreba po teh storitvah razširi preko celega dneva, v veliko primerih pa tudi v noč.

Do konca leta 1966 je zavod imel sistemiziranih le 5 delovnih mest, to pa v glavnem zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, saj je prejemalo celo dotacije od občine. Z letom 1967 pa se je situacija spremenila. Predvsem sta odšla dva delavca — direktor v pokoj, en delavec pa je samovoljno zapustil delo. Na drugi strani pa je promet (število storitev) pričel močno nihan, najprej je zastal, potem pa se dvignil. Dotacij občine ni bilo več. Že se je zavod hotel prilagoditi novi situaciji, tudi z razpisom delovnih mest, pa se je v maju 1967 sprožilo vprašanje likvidacije zavoda, saj je občina 21. 6. 1967 izdala zadevno odločbo. Istočasno se je število storitev močno povečalo in edini preostali trije člani delovne skupnosti so delo komaj zmagovali in praktično bili v službi od jutra do večera. Medtem ko je zavod s petimi delavci v letu 1966 dosegel v prvih osmih mesecih 13.498.436 S din prometa, je v istem obdobju leta 1967 dosegel 22.759.837 S din prometa.

Ob takem številu storitev oz. prometa in ob taki situaciji, ko delovna skupnost ni vedela, ali naj spriči grozeče likvidacije poskrbi za večje število delavcev, je razumljivo, da so edini trije člani kolektiva — direktor, računovodja in grobar — morali opravljati, če naj se tako izzazimo, po več funkcij hkrati, če so hoteli, da bo delo zavoda teklo normalno. Tako ni šlo drugače, kot da je v. d. direktorja istočasno kot šofer opravljal vse prevoze pokojnikov, naj si bo podnevi ali ponoči, na delovni ali nedelovni dan, računovodkinja, da ni opravljala samo računovodskih poslov, temveč vsa administracija, poslovanje s strankami, nabavo in prodajno službo z dežuranjem in urejanjem potrebnih formalnosti s svojeli pokojnikov, edini preostali delavec pa da je skrbel za oskrbovanje dvojke pokopališč, izkope in pokope in opravljal

vse druge pogrebne in slične storitve v zvezi s prevozom in pogrebi umrlih oseb itd. Ni pri tem odveč poudariti, da vse to delo res ni tako zelo strokovno (kot poudarja članek), vendar je brez dvoma težko, nobenega zavidanja vredno, psihološko težko sprejemljivo, zlasti pa zaradi možnosti infekcij tudi zdravju nevarno.

Vsi trije člani te delovne skupnosti so morali ravno zaradi zgoraj opisanega položaja vlagati več truda in dela, opravljati permanentno nadurno delo, skratka, biti na razpolago za ustrezne storitve skoraj dan in noč. V taki situaciji pa je čisto jasno, da se je vrednost dela povečala in da so se osebni dohodki tudi povečali. Le-ti so se vseskozi izplačevali na podlagi pravilnika osebnih dohodkov iz leta 1965, ki je bil glede na spremenjene razmere dopolnjen v letu 1967. Dejstvo je, da je zavod od začetka leta 1967 dalje ustvarjal dohodek izključno s svojo lastno dejavnostjo, s katero je ustvarjal višje vzdrževanje in izplačilo osebnih dohodkov. V osebne dohodke pa ni šteti samo normalne plače za normalno 7-urno delo, temveč celotni dohodek, bolj rečeno prejemek, za delo, ki traja neprekinjeno ves dan, ki je samo na sebi neprijetno in težko sprejemljivo z vsemi dodatki za nadure in nočno delo, z dodatki, izvirajočimi iz razdelitve dobička, iz plačila dopusta (ki ga delavci ne morejo nastopiti) plačila za delo ob praznikih in nedeljah in podobno. Tako se je zgodilo, da je ob danih razmerah povprečni osebni dohodek v letu 1967 zrasel na 281.126 S din mesečno (in ne 348.422 S din, kot je v članku nepravilno rečeno).

V ostalem je članek neobjektivno in brez potrebe tako ostro prikazal razmere v zavodu:

Cene pogrebnih uslug so normalne, cenik pa vsakomur na razpolago.

Pokopališče je oskrbovano danim razmeram ustrezno in se ne strinjamo s trditvijo, da bi delavce »morda kdaj opel tudi katero od glavnih stezic«.

Ni resnično, da bi računovodkinja kadarkoli izjavila, da je plan dohodkov in izdatkov narejen samo zaradi občine. Novinarju je povedala ravno obratno, da mora zavod kljub svoji majhnosti opravljati vse formalnosti pri poslovanju, pa če jih kdo zahteva ali ne, da pa jih občina nikdar ni zahtevala.

Ni resnično, da bi delavci trdili, da vsak izmed njih dela za tri oz. da imata računovodkinja in direktor vsak po tri službe, vsaj ne v takem smislu, kot je to na atraktiven način prikazano v članku, češ da bi grobar kopali tri grobove hkrati, zamahnil s tremi krampi hkrati itd. Res je le to, da so delavci povedali novinarju stvarno stanje, da delajo toliko, kot je že zgoraj opisano in čemur se v ljudski govorici pravi: »delati za tri«.

Neresnično je prikazano v članku, kako da se je tričlanski kolektiv »z vsemi dvajsetimi« upri likvidaciji zavoda. To je bilo tako: občina je odločila, da zavod popolnoma preneha, njegovo dejavnost pa prevzame komunalno podjetje. Taka odločitev pomeni, da vsi trije delavci izgubijo službo brez najmanjše garancije, da dobe novo zaposlitev. Drugače bi bilo, če bi občina odločila, da se zavod pripoji h komunalnemu podjetju. Pri tem bi vsi trije delavci lahko ostali na svojih delovnih mestih. Vendar to ni bil

formalni razlog, da je zavod vložil upravno tožbo proti občinski odločbi o prenehanju. Tožba tudi ni bila prav nič ostra, temveč popolnoma normalna. Ni bila vložena zaradi nezakonitega postopka, temveč zato, ker razlogi, zaradi katerih naj bi zavod prenehal, niso tisti, ki jih predvideva za prenehanje temeljni zakon o zavodih, pa tudi zato, ker v odločbi navedeni razlogi v resnici ne obstajajo. Tako je vsaj zavod prepričan, odločilo pa bo o tem ustrezno sodišče.

Ni resnično, da bi delavci potegnili po pet povprečnih mesečnih plač.

Podpisani člani delovne skupnosti mislimo, da bi bilo resnično potrebno urediti razmere v zavodu, zlasti s

povečanjem števila delavcev, s čimer bi se normalizirali delovni pogoji in s tem normalizirale tudi višine osebnih dohodkov. Mislimo nadalje, da ni razlogov za popolno likvidacijo zavoda, vendar podrobnosti o tem ne sodijo v okvir tega članka. Pa tudi o tem, ali naj pogrebne usluge v bodoče vrši komunalno podjetje — tako se tudi navaja v članku — je treba pomisliti, da pogrebnih uslug menda res ne gre enačiti s komunalnimi uslugami, kamor spada posebej drugačna kategorija uslug, pa najsi gre za kanalizacijo, urejanje cest in nasadov ali pobiranje smeti.

JOŽE PANJAN, I. r.

RUŽA SMALC, I. r.

ALBIN KOZLEVCAR, I. r.

BOLJ KO MEŠAŠ, BOLJ SMRDI

Ni resnično, da je neresnično!

Na zahtevo treh članov kolektiva novomeškega zavoda za upravo pokopališč in v skladu z zakonom o tisku objavljamo njihovo pojasnilo o »ne najbolj normalnih razmerah in delovnih pogojih v njihovem zavodu«. Ker podpisani zatrjujejo, da podatki, ki sem jih 7. 9. 1967 navedel v sestavku »Zlata jama na pokopališču« niso resnični, mi ne preostane drugega, kot da jih za javnost še bolj podrobno opišem.

V nadaljevanju torej samo pojasnila k njihovim bistvenim (tukaj krepko tiskanim) pripombam na moje poročilo:

■ Dotacij občine ni bilo več... Letos je bilo v proračunu za zavod predvidenih 800.000 Sdin, izkoristili so 400.000 Sdin.

■ Medtem ko je zavod s petimi delavci v letu 1966 dosegel v prvih osmih mesecih 13.498.436 Sdin prometa, je v istem obdobju leta 1967 le s tremi edinimi delavci dosegel 22.759.837 Sdin prometa. — Dejanski promet se je povečal za 25 odst., denarni pa za 69 odst. — Na čigav račun neki, če ne na račun potrošnika? Namesto, da bi si ta »ekstra profita« razdelilo pet ljudi, so si ga samo trije!

■ ...je razumljivo, da so edini trije člani kolektiva — direktor, računovodja in grobar — morali opravljati, če naj se tako izzazimo po več funkcij hkrati... in... Ni resnično, da bi delavci trdili, da vsak izmed njih dela za tri... (Komentar menda ni potreben!?)

■ Ni pri tem odveč poudarjati, da vse to delo res da ni tako zelo strokovno (kot poudarja članek), vendar je brez dvoma težko, nobenega zavidanja vredno, psihološko težko sprejemljivo, zlasti pa zaradi nevarnosti infekcij tudi zdravju nevarno. — Kaj bi potem rekli zdravniki, milčniki, rudarji, mornarji, šoferji reševalnih avtomobilov, kriminalistični uslužbenci in končno tudi — novinarji! (ki pa žal nimajo tako visokih osebnih dohodkov!).

■ Pokopališče je danim razmeram ustrezno oskrbovano in tako se je zgodilo, da je ob danih razmerah povprečni osebni dohodek v letu 1967 zrasel na 281.126 Sdin mesečno (in ne 348.422 Sdin, kot je v članku nepravilno rečeno). — V članku »Zlata jama na pokopališču« ni nikjer rečeno, da je povprečni osebni dohodek v letu 1967 zrasel na 348.422 Sdin, pač pa še vedno trdim, da so si vsi omenjeni trije zaposleni letos od aprila do avgusta dali izplačati 5.226.331 Sdin neto osebnih dohodkov za svoje delo. Na enega zaposlenega je torej v tem času povprečni mesečni dohodek 348.422 Sdin! Ob teh danih razmerah pa bi bili lahko novomeški pokopališči najlepši v Sloveniji!

■ Cene pogrebnih uslug so normalne... Dovolite sa-

mo skromen pogled v »računice« zavoda:

Primerjava nekaterih cen (v Sdin) za lani in letos:

	1966	1967
izkop jame	6.500	10.000
usluge uprave	4.000	10.000
infekcijski dodatki	4.000	8.000
preginjalo, rjuha, parte, sveče	7.100	9.000
(preginjalo, til in rjuha stanajo v trgovini največ 3.000 Sdin!)		
In še konkreten račun za pogreb Agi Jožeta iz KZ Metlika:		
krsta lesena	45.000	
preginjalo in rjuha	9.000	
dvig trupla	3.000	
prevoz (za 70 km!)	28.000	
šofer	10.000	
upravne usluge	10.000	
infekcijski dodatek	8.500	
pristojbina za obveščanje	2.400	
taksa	2.000	
SPUPAJ Sdin:	117.400	

Za Grašičev pogreb (rač. št. 222/67 od 7. 8. 1967) so poslali tovarni IMV račun za 337.700 Sdin! Stroški so po kalkulaciji pogrebnega zavoda znašali (samol!) 237.700 Sdin, vendar so do prihoda tržnega inšpektorja to napaka Industriji motornih vozil »čisto pozabila« priznati!

V. d. direktorja Jože Panjan trdi, da so zaračunavali kilometrino po 200 Sdin. V nobenem primeru (razen v enem, kjer so zaračunali kilometer po 300 Sdin) pa niso napisali, koliko kilometrov so peljali, le stroški za prevoz so bili v mnogo primerih tudi po trikrat višji kot pa bi znesla izračunana kilometrina z ozirom na prevoženo razdaljo! Mimo kilometrine so zaračunavali še stroške za šoferja in spremljevalca, stroške za obveščanje šoferja, stroške za čakanje šoferja...

Takse za naveden pogreb ni, za cerkveni pogreb ali za pogreb s potrdilom matičnega urada pa znaša takša 200 Sdin. Oni so to takso zaračunavali 2.000 do 3.000 Sdin, še posebej pa 10.000 Sdin »za usluge uprave«!

Krste, kupljene po 13.300 Sdin, so prodajali po 33.000 Sdin in še dražje.

Skratka: pogrebi, ki so stali 150.000 do 180.000 Sdin, niso bili v Novem mestu nobena redkost! Na račun za pogreb Jožeta Zamljena-Drečeta se je pritožil občinski odbor Zveze borcev Novo me-

PISMA UREDNIŠTVU

ZLATA JAMA ali: „Usta polna socializma, srce polno egoizma!“

Ko se je v 36. številki Dolenjskega lista zablistalo ob »zlati jami na pokopališču«, je lahko vsakdo vedel, da bo zalem tudi zagrmelo in kmalu treščilo. Zagrmelo je v 37. št. našega lista, udarilo pa bo najpozneje 20. septembra, ko bo zasedala občinska skupščina v Novem mestu. Drugače pri vsem tem tudi ne more biti.

Kolikor morem (kot poln laik v pravnih zadevah)

razumeti, pri vsej zadevi ni šlo za kazniva dejanja. Ljudje pa smo že taki, da vpijemo »živijo«, ko nekdo že dobro živi, in spet: »Dol z njimi!« takrat, ko že ni več na položaju, ki smo mu ga zavidali in mu (vsaj nekateri) skušali obližati pete...

Sprašujem se, zakaj se nihče ne upa kritizirati pomanjkljivosti v zakonodaji, ki tako »samoupravljanje« omogoča. In seveda tudi tiste, ki so omotični ali kakorkoli že mehanično dvignili roke in s tem potrdili zakon, ki ga seveda moramo spoštovati. Zakon in predpis sta lahko v redu in dobra — kje pa je služba družbenega knjigovodstva, ki ji navedni zemljani pravimo tudi »državna kontrola«? Kontrole je odločno premalo! Kdo je še vrnil denar, ki ga je po sodbi drugih dobil neupravičeno? Ni šlo bilakega patriot in idealista, ki bi dandanes rekel: »Tega pa nisem zaslužil in se ne upam podpisati prejem tega zneska...« No, morda je to tudi razumljivo, saj bi mu lahko sicer rekli, da je osel. Lahko bi ga ožigosali celo z demagogom, češ da ima tu nekaj drugega za bregom in da je spekulant. Denarja se torej nihče ne brani! Tako iznajdljive ljudi, kot so bili opisani trije iz »zlatega jame«, bi bilo treba celo pohvaliti. Morda po predpisih res predstavljajo kolektiv ali če hočete »podjetje«. Njihova »produkcija« je bila ustaljena in zagotovljena, vsak človek z njihovega področja pa bo nekoč tudi njihova »surovina«.

Mar ni smešno, če primerjamo s tem zavodom podjetje, ki gre v konkurenco? Niso bili sposobni! — tako bomo ugotovili. Znati je treba! Pri opisanem zavodu pa nam ne gredo v račun preveliki prejemki. Mar to pomeni, da smo jim samo nevoščljivi? Njihove plače primerjamo z direktorskimi, čeprav dobro vemo, da je še mnogo takih direktorjev, ki tudi nimajo kakšne večje šolske izobrazbe, pa vendar dobro gospodarijo, ker se njihovi pomočniki spoznajo na poslovanje.

Ne zagovarjam ljudi, ki so prejeli take dohodke; trdim le, da nismo dosledni, ko gre za pohvalo ali kritiko. Potrošniki nikoli ne vprašamo, kdo vse se okorišča s pretrinitimi cenami! Radoveden sem, za koliko se bo znižala cena pogrebu od sedanjih 80.000 S din, ko bo to delo prevzelo kako drugo podjetje ali ustanova, npr. Komunalna. Kje je jamstvo, da tudi drugje ne bo tako?

Lahko bi zase rekel: »Kaj me briga, če Cigana zebe!« Če je dejal Ribničan, ko je bil krompir debel: »Takega smo pridelali!«, in takrat, ko je bil droban. »Takega nam je dal Boga, potem pribijem: to je samoupravljanje v praksi!« Bedak je tisti, ki misli, da ima kdo raje drugega (tudi državo) kakor pa samega sebe! Pri komentarjih v zadnjem članku je to lepo povedal zdravnik, ko je dal za primer skledo

Kakor so usta polna socializma, tako je srce polno egoizma. Če bi prižgali za vsak neupravičeno prejeti tišočak samo eno žveplenko, bi dobili ogromen, neverjetno veli kres!

FRANC LUZAR.

Gabrije 109

»REŠETA, SITA, DOBRE RIBEŽNE!«

Sosed mi je neki večer takole pripovedoval:

»Petnajst let mi je bilo, ko sem z veseljem odvrigel šolsko torbo. Oče mi je rekel: Fant moj, po svetu bo treba; na Hrvaško pojdeva. Nič niso pomagale materine besede, da sem še premislil, da je svet zapeljiv, da se bom prežgodaj kaj slabega naučil. Alo, sinko, pojdeva; meni je bilo komaj 14 let, ko sem šel rešetarit, je vztrajal oče.

Priznati moram, da so mi bile očetove besede bolj všeč kot materine. Zelo sem si želel imeti svoj denar, pa tudi prepisovanje domačih nalog mi je bilo že zadosti.

je, in zasilno napravljene police so mu služili za shranjevanje najrazličnejših predmetov. Razmetani obodi, vitre, svitki še nerazrezanih mrež, lesena rešeta, to je bila silka desetletja in desoletja starega bivaka mojih prednikov. Na stlačeni ilovici je bilo iz debele plasti slame napravljeno ležišče z dvema odejama.

Utrujen od vožnje sam zvečer hitro zaspal. Zjutraj me je prebudilo vreščanje gosi in pokanje pastirskih bičev. Klicanje kokoši, škripanje težkih vozov, s katerimi so kmetje že odhajali na oddaljene njive žet pšenico, je

glasu še nisem slišal od njega; tudi takrat ne, ko je zarobantil. Samo spogledala sva se. »Se boš že še privadil, mi je dejal. Odpirala so se dvoriščna vrata, zagoreli ženski obrazji so kukali skozi okna: Glej, rešetar je spet prišel pa še malega je pripeljal s seboj! Za sto in sto izrečenih besed, polnih hvale najinim izdelkom, je bilo kaj malo zaslužka.

Šla sva naprej. Tolikšnih vasi nisem še nikoli videl. Če je bilo pri nas skupaj toliko hiš, smo rekli, da je to že trg ali celo mesto. Asfaltirane ceste tam niso imele. Po vasi je vodila mehka pot, ki je bila v dežju prekrita z debelo plastjo blata, v soncu pa so gosji dvigale oblake prahu.

Po kakem tednu obžiranja sva se spet vračala tja, kjer sva začela. Oče mi je dejal: Jaz grem k frižerju, ti pa pojdi in vpiji! Zamahnil je še z roko proti smeri, koder naj bi šel. Oprtal sem »mac«. Z visokim otroškim glasom sem zakričal: »Rešeta, sita!« Še danes se čudim, kako je moj glas prišel do hiše. Okna so se odpirala menda bolj iz radovednosti kot iz potrebe. Ženske so klepetale v narečju, ki ga nisem razumel. Ko me je nekdo poklical, da bi mu nekaj popravil, me je minila vsa volja do dela in do denarja: najrajši bi zbežal, vendar...

jem, klešče, majhno kladivo, koš kvadratastega železa, nož z ukrivljenim rezilom za obnavljanje obroča in škatlico s prežganimi žeblički, ki jih je mati v ognju sežigala, zavite v žičnato mrežo, da jih je bilo mogoče lažje ukriti. Ročno sem prerezal rafek, oba konca potegnili navzkriž in tako zmanjšal obseg sita. Z ukrivljenim nožem sem naredil znak, da je bilo videti prenovljeno. Na obodu sem s konico napravil znak, kot da ga je popravil moj oče. Med rešetarji je navada, da vse svoje izdelke znamenjujejo z znamenjem. Tako lahko še čez leta vidijo, kdo je rešeto naredil in koliko časa je njegovo delo vzdržalo.

To je bil moj prvi rešetarjski krst. Takrat sem občutil, da je treba za denar delati, bodisi z glavo ali pa z rokami.

Se danes je v Medjimurju navada, da imajo sejme v dnevi, ki so svoja imena ohranili iz preteklosti. Tako poznajo sejme za Katarino, za Miklavžovo, vsako prvo sredo v mesecu vsak četrtek v tednu. Prav dobro se spominjam četrtkovega sejma. Ob tem dnevu sva z očetom že ob dveh zjutraj odšla na semanji prostor, da bi dobila čim boljše mesto. Pod električno svetilko sva začela zbijati sita. S časoma se jih je nabral precejšen kup. Tudi drugi kramarji so prihajali zelo zgodaj.

Okrog devetih dopoldne, ko je bilo življenje na sejmu najbolj živahno, je stala okrog naju precejšnja gruča ljudi. Kupovali so in nergali. Bil sem začuden, ko se nama je obetal tolikšen zaslužek. Oče je kazal svoje izdelke, vendar ni bil tako živahen kot po navadi. Razkuštrani moški in ženski obrazi so razodevali, da so kupci ciganskega rodu.

Nenadoma se je oče obrnil k meni in mi dejal: Sine, zdaj pa ti prodajaj!

Križem svejt so se podali,
süho ruobo ponüjali;
vsa mejsta in vasi
so z žlicami obšli.

V tistem času je bilo kolo v rešetarjski obrti še velika posebnost. Moj oče je bil prvi, ki si ga je umislil, ko je moral rešetariti po medjimurskih ravninah. Še predtem je pred seboj porival od vasi do vasi gare — enosono vozilo z velikima kolesoma. Nekoč — še pred vojno — ko je šel še v jutranjem mraku na sejmo, so ga s kamenjem napadli Cigani. S pištolo, ki jo je nosil s seboj, je dvakrat ustrelil v smer, od koder je letelo kamenje, in že je bil mir.

Kolo si je preuredil iz materinega kolesa, o katerem so pripovedovali, da je bilo nekdanje zelo lepo. Zada je namestil velik prtljajnik, lepo kromirano krmilo je zamenjal s starim rjastim, dinamospiral v zabojček in zase priredil sedež. Prečka, ki jo je dal sam privariti, je bila nekoliko nižja kot pri moškem kolesu, da je lažje stopil s kolesa.

Kolo je z robo vred pošiljal z vlakom že nekaj dni pred odhodom od doma. Ko je bil še mlad, se je sam peljal s kolesom na 250 km dolgo pot, ki takrat še ni bila asfaltirana.

Ko me je prvič vzel s seboj v Medjimurje, mi je najprej predstavil svoje stanovanje. Imenoval ga je hotel »Slama«. V njem je imel zatočišče že njegov oče, sam pa je v njem prenočeval že čez 30 let. Vagalna hiša je imela vrt in gospodarsko poslopje.

povzročalo trušč, ki gani sem bil vajen.

Z očetom sva se naglo odpravila na pot. Poleg robe je stlačil v nahrbtnik za nekaj dni hrane še od domače popotnice, ki jo je mati bolj zame kot za

Kok žalosten ta svejt
je biv zarejs poprejd,
k' nej tacih b'lu l'di,
de b' žlice dejlali.

očeta pripravila ob odhodu. Na vrh sva nabrala manjša sita, ki smo jim rekli dvanaestice. Oče je zase natovoril na kolo, čez ramo pa je dal še »mac«.

Mac so takrat imenovali rešetarji navezo, na tanko vrh nabrana sita. Ceravno je bil tovor obsežen in so me mimoidoči kot šibkega fantiča, občudovali, le ni bil tako težak. Toda gorje, kadar je čez ravan zapihal veter. Takrat me je zanašalo, da sem moral kar trdo stopati, če sem se hotel obdržati pokonci. Mimogrede sem spoznal, zakaj se ni hotel oče pokrivati s klobukom, marveč je dal na glavo le kapo, ki se mu je od znoja prilipila k čelu.

Pogumno sem se ozrl in videl ženšče, ki je držalo obroč sita v eni roki, v drugi pa raztrgano žimnato dno. Takrat so bila ži-

Vsak muore bit' učan
predajat' ruobo sam;
če modru govori,
si že kaj perdobi.

mnata sita zelo cenjena, ker niso občutljiva za vlogo. Raztovoril sem nahrbtnik in mac ter razmišljal, kako naj se lotim dela pred tolikimi očmi. Najprej sva se pogodila z ceno. 350 dinarjev naj bi veljalo delo in material. Ugotavljal sem, da so lepo obšla žimnata dna prevelika ali pa premajhna za ta obroč. Kaj storiti? Brskal sem po spominu, kaj je oče napravil v takem primeru. On bi me rešil iz zagate! Spomnil sem se, da je v takem primeru prerezal »rafek«, debelo vitro, v prerezu skoraj kvadrat. Leta je všita s tanjšo vitro k žimnatemu dnu. Z rafkom sem določil velikost bodočega sita.

Iz predala v nahrbtniku sem ozel orodje: kratak, oster nož z debelim roča-

Odšel je, jaz pa sem pazil na to, da ne bi odšlo kaj neplačanega. Kup se je počasi manjšal, čeprav sem imel kaj malo od tega. Spoznal sem, da mi kradejo. Le kaj naj naredim? Videl sem očeta in še nekega znanca, da stojita za gručo Ciganov. V rokah sta držala vsak nekaj sit, ki so jih ti nameravali ukrasti. V skupini so si jih podajali iz roke v roko in odnašali. Ker sta se postavila za njimi kot stražarja in prestrezala sita, se tatvina ni posrečila. Brez prepira se je skupna razšla, midva pa sva ugotovila, da nama manjkata le dve majhni siti. Oče je pristopil k meni in dejal: Fant moj, zamenjaj si: niso vsi kupci, kateri kupujejo!«

Zapisal I. ŠEGA

HINKO SMREKAR: SUHROBAR

Komisija za razpis delovnega mesta direktorja

**Tekstilne tovarne
NOVOTEKS Novo mesto**

razpisuje mesto

direktorja podjetja

POGOJI:

1. Visoka strokovna izobrazba in 5 let prakse na vodilnem delovnem mestu (prednost imajo kandidati iz tekstilne stroke), ali
2. višja strokovna izobrazba in 8 let prakse na vodilnem delovnem mestu v tekstilni industriji, ali
3. srednja šolska izobrazba in 10 let prakse na vodilnem delovnem mestu v tekstilni industriji. Kandidat mora biti družbeno-politično razgledan in aktiven, organizacijsko sposoben ter mora izpolnjevati druge z zakoni določene pogoje. Ponudbe je treba dostaviti v roku 15 dni po objavi razpisa s kratkim življenjepisom in z dokazili o izobrazbi ter dosedanjih zaposlitvah. Udeležence razpisa bomo obvestili o izbiri v osmih dneh po odločitvi delavskega sveta.

Kislu mlejku si zgovarja,
v torbo krüha, v mošno d'narja.
Ko ruobo vso preda,
nej d'narja, nej blaga.

ograjeno po medjimurski navadi. Ob mojem prihodu so v hlevu gospodarile le kokoši. Skedenj, ki je bil do polovice podoben kozolcu, je že načel zob časa. V šupi je bila več let stara slama, ki je smrdela po miših in podganah. Veliki žebli, zabiti v tramov-

Nekaj dni sva »obžirala« skupaj. Pri tem pa me je najbolj iznenadilo in kar ustrašilo sem se očetovih besed, ko sva prišla v prvo vas. Tedaj je oče na ves glas zavpil: »Rešeta, sita, dobre ribežne! Za popraviti kaj!« Kar stresel sem se. Tako hreščečega

Veli Nikos:

Pasja zgodba

Pri vratih je pozvonilo. Ko sem odprl, sem zagledal svojega šefa, zraven njega pa velikega psa, ki je hitro smuknil v sobo in se pričel motati okoli mojih nog.

— Šel sem mimo, pa sem si rekel, da ne bi bilo prav, ko bi malo obiskal svojega najboljšega uslužbenca, je dejal šef.

— To me izredno vese- li, tovariš šef, sem — rel in že pričel sanjati o zviš- janju plače. — Izvolite, izvolite...

Odprl sem vrata sobe, da bi spustil vanjo šefa, toda pes je stekel prvi va- njo. Moj maček Riki, ki uživa v naši hiši vse u- godnosti ljubimca, je pre- senečen skočil kvišku, ker ni bil vajen takšnega obi- ska. Pes je planil nadenj, spotoma prevrnil svetilko, ko pa je Riki prestrašen pričel plezati po zavesi, je ta pasja mrcina pričela z zobmi trgati mojo dra- goceno zaveso. S težavo sem situacijo spravil vsaj malo v red s tem, da sem priliznjeno miril psa:

»Mir, mir, sladki, prid- ni psiček!«

Medtem ko sva se s šefom pogovarjala o tem in onem, se je pes zabaval naprej: razbil mi je kri- stalno vazo, raztrgal mo- je copate in dokončno razcefral zaveso. Nato se je zleknil po novem svle- nem pogrinjalu moje po- stelje.

Slednjič je šef sklenil, da odide. Že sva bila pri vratih, pa sem opazil, da pes ne kaže nobene želje, da bi zapustil moje sta- novanje.

— Vašemu psu je pri nas verjetno zelo všeč, ker se mu ne mudi do- mov, sem pripomnil pri- liznjeno...

— Mojemu psu? se je začudil šef? — Ta pes je bil na dvorišču, ko sem prišel. Mar ni vaš?

Jack Ritchele:

Madeleinein obisk

katere nočem plačati prav ničesar. To je eno od mojih življenjskih na- čel.

Smehljala se je. »Ne tekam po svetu, da bi trkala na tuja vrata in si s tem služila kruh, James, če ste tako mislili. Če vas zanima, vam moram povedati, da sem učiteljica. Računstvo.«

»Lepo,« sem odgovoril, »toda ra- čunati znam.«

»V tem smislu me je poučil že hišnik. Po naključju sva se dotak- nila tudi te teme, ker sem izjavila, da iščem stanovanje.«

»Madeleine,« sem dejal, »nekje mora imeti vsaka stvar svoj začé- tek. Torej k stvari.«

Prikimala je. »Začelo se je v apri- lu na neki ozki, neprometni cesti, bližnjici, ki se je poslužim v prime- rih, kadar se mi že zelo mudi v šo- lo. Stanujem namreč pri svojih starših v Jeffersonu in se vsak dan vozim v šolo.«

Pripravil sem dva kozarca in na- točil whisky.

»Cesta je široka komaj za eno vozilo, zato si lahko predstavljate, kako me je ujezilo, ko mi je neko drugo vozilo zaprlo pot.« Pozorno me je opazovala in se zopet smeh- ljala. »Ne morem se prav spomniti, kakšne znamke je bil avto, vendar sem opazila, da je moral biti zelo drag; bil je velik in prazen. Morda sem hupala deset minut ali še kaj več, toda nihče ni prišel. Slednjič sem se odločila, da zapeljem v ovin- ku mimo velikega avtomobila, in to se mi je s skrajno previdnostjo tu- di posrečilo. Skoraj bi bila pri tem zavozila v jarek in zgodilo se je prvič, da sem prišla v šolo pre- pozn.«

»Ali pijete škotski whisky?«

Prikimala je. »Medtem je prišla jesen in zdaj se pojavijo v tej igri gozdovniki. Dečki iz Jeffersona so se nekega dne v oktobru podili po gozdovih, skozi katere pelje ome- njena cesta. Najbrž so iskali lesko- ve palice za lok, gobe ali karkoli- taki dečki pač iščejo po gozdovih. Izmenada sta dva od njih naletela na neko plitvo mesto. V svoji buj- ni domišljiji sta mislila, da je to kak indijanski grob. Pričela sta kopati in kaj, mislite, sta spravila na dan?«

Ponudil sem ji kozarec z whisky- jem in dejal. »Truplo.«

»Tako je. Seveda ne truplo Indi- janca. Z raznimi grozljivimi prei- kavami je policija ugotovila, da gre za truplo mrs. Irene Linton. V tem mestu so jo videli zadnjič, ko je 14. aprila zapuščala svoje stanova- nje. Policija je vzela njenega moža ostro v klešče, toda slednjič je mo- rala ugotoviti, da je popolnoma ne- dolžen. Policija sumi, da je imela mrs. Linton razmerje z nekom dru- gim, toda znala je to spretno skri-

vati, tako da se policiji ni posreči- lo ugotoviti imena tega moža.«

Madeleine je nekoliko srknila iz kozarca. »Potrudila sem se in v šoli prelistala dnevnik, kjer sem ugotovila, da sem edino 15. aprila zamudila pouk, torej prav dan za tem, ko so mrs. Linton zad- njič videli. Takoj sem se odpravila k prijavnemu uradu za avtomobile, se globoko zazrla v oči mlademu uradniku in dobila zaupno pojasni- lo, da je vozilo s številko P 31416 last nekega Jamesa Brannona.«

Stopil sem nekaj korakov proti odprtemu kaminu. »In zdaj mi ho- čete povedati, da je bil dragi in ve- liki voz, ki vam je 15. aprila zjutraj zastavil pot, moj avto? Zares imate dober spomin. V aprilu ste videli avtomobilsko oznako in v oktobru se še natančno spominjate številke? Ali ste si morda zabeležili številko iz kakšnega posebnega razloga?«

»Ne, toda kakor sem vam že po- vdala, sem učiteljica računstva. Šte- vilka avtomobila mi je ostala v gla- vi, ker me je na nekaj spominjala. Iz šole boste gotovo še vedeli, kaj je P 31416.«

Vzel sem grebljico s stojala pri kaminu. »Še nikoli me ni nihče ne- kaznovano izsiljeval.«

Zazrl sem se v njene čuječe oči. Dejala je: »Menim, da je zdaj pravi trenutek, da vas opozorim na svo- je previdnostne ukrepe: če bi mo- rala umreti nasilne smrti ali če bi kratko malo izginila, bo policija prejela pismo, v katerem se zabe- ležila svoje ugotovitve.«

Sukal sem grebljico v roki in re- kel: »Ko sem mrs. Linton udaril po glavi sem jo temeljito očistil. Naba- viti sem si moral tudi novo pre- progo.«

Bila je radovedna kakor vse žen- ske. »Zakaj ste jo umorili?«

»Kakor se pač zgodi. Zenske so nagnjene k temu, da pripisujejo za- časnemu razmerju večji pomen.« Vzdihnil sem. »Zgodilo se je. Straš- no me je bolela glava in vreščeca žen- ska je kaj slabo zdravilo proti bo- lečini. Toda vi, Madeleine, ste čisto uavladna izsiljevalka. Mogel bi vas prijaviti policiji, pa bi prišli v ječo

Toda za tak korak sem predober in preplemenit.«

»Čudovito,« se je nasmejnila, »vendar ne morem razumeti vaših razlogov.«

»Madeleine,« sem odgovoril, »zelo dobro ste si zapomnili številko av- tomobila, vendar bi bili morali črki P posvetiti malo več pozornosti.«

»V naši zvezni državi prejmejo avtomobili v januarju črki A in B, v februarju C in D, v marcu E in F in tako naprej do črke P v avgustu.«

Očitno me ni razumela. »Naj vam to bolj točno pojas- nim,« sem nadaljeval. »V aprilu ste videli oznako, ki je veljala za av- gust.«

Potrebovala je nekaj časa, da je razumela moje pojasnilo. »Potemta- kem ni bil vaš avto in niste vi umo- rili mrs. Linton?«

»Seveda ne!«

»Ne pozabite, da je bilo to veliko in drago vozilo.«

»To je morda točka, ki opravičuje vaše zanimanje. Toda prijavni urad je v tem času gotovo že zaprt in zunaj dežuje. Zato nimate vzroka za prenaplajene ukrepe.«

Zvedavo me je pogledala. »Dovolj žalostno zame. Veselila sem se že dobička, ki mi ga bo prinesel ta ve- čer. Vi ste torej mr. Brannon, last- nik tovarne kruha.«

»Točno.« Usedel sem se k Mada- leini. »Preden pa najdete pravega morilca, mi storite uslugo in izpu- stite v pismu policiji moje ime.«

»Oh,« je odgovorila. »Ni potrebno, saj pisma ni. Dovolj realno mislim in vem, da mi maščevanje ne ko- risti več, če ležim pod rušo.«

Dvignil sem kozarec in pri tem mislil na oznako P 31416. Ne vem, kakšen razlog je imel moj oče, ko je že pred 15 leti pri prijavnem ura- du odsegel, da je črka P s številko 31416 rezervirana za našo družino in jo dobivamo vedno znova za vse leto.

Moj pogled se je ustavil na greb- ljici.

— Zdaj še ne, — sem mislil. — Pozneje!

Smehljaj sem se in se pomaknil nekoliko bliže k Madeleini.

MARIVAUX:

Ljubezen vedno vzbuja vero v tisto, o čemer bi morali najbolj dvomiti.

MISLI

O

LJUBEZNI

A. FRANCE:

Samo tiste ljubimo resnično, ki jih lju- bimo celo v njihovih slabostih in nji- hovi bedi. Varovati, odpuščati, tolažiti, to je vsa umetnost ljubezni.

Treba ti je noža; posezi v miznico, kjer so skupaj vilice in noži, stavi, da zgrabiš vilice, in to tri- krat, štirikrat zaporedoma in tako tudi narobe. Enako se je godilo Nösanu. Ko je prej zajce izsledoval, zgo- dil se je v časi, da je ves dan zastoj iskal, zdaj, ko so mu bile čisto druge misli v glavi, zdaj so mu zajci kar tako skakali pred nogami kakor kobilice po travniku.

Ko prekorači neki greben, začuje, da nekdo drva seka. Urno se napoti naproti njemu; čutil je neko potrebo, da bi govoril s kom. Od daleč že spozna mo- ža ter ga pozdravi:

»O, dober dan, oče Seljan!«

Še dva dobra koraka navzdol in bil je pri njem, preden mu je mož kaj odgovoril.

»Zmerom tako pridni? Gorko je, gorko!«

Drvar maha in maha, kakor da bi nič ne slišal in ne videl; ali je bil slabe volje ali pa ni posebno maral dolgopetega postopača.

»Težak kruh, oče Seljan, težak; jaz bi vam vedel lažjega!«

»Ti, lahkokruhar?« pogleda ga pisano drvar iz- pod košatih obrvi, »menim, da je tvoj lažji, a moj je pošten!«

»Nu, nu, nepoštenosti mi morda vendar ne boste očitali?« odgovori mu Nösan hladnokrvno.

»Jaz nikomur ničesar ne očitam, kjer nimam pra- vice, tudi tebi ne; samo rekel sem in še pravim, da je moj kruh pošten; to se menda vendar sme reči, da se človeku ni bati tožbe.«

»Midva se ne bodeva prepirala in tožarila, zlepa se pogovoriva. Jaz bi vam res kaj pametnega sveto- val.«

Seljan je bil ustavil delo, naslonivši se na topo- rišče, vpraša ga neumno:

»Ti meni svetoval? Kaj takega?«

»Vi ste mož, Seljan, ki je videl kaj sveta, ki je kaj izkusil v svojem življenju.«

Tudi Seljan je imel svoje slabosti, kaj takega ni nerad slišal, reče mu že nekoliko prijazneje:

»Tisto pa prav praviš, tisto; prehodil sem nekaj sveta, morebiti več kot ti s tistimi dolgimi kraki, ne zameri!«

Nösan ni bil vajen zameriti.

»Vojak ste bili.«

»Kajpada sem bil! Ali njega dni je bilo drugačno vojaško življenje, zdaj na tem koncu sveta, zdaj na onem; z Laškega na Poljsko, s Poljskega na Nem- ško, z Nemškega tja dol na Ogrsko, na turško me- jo, in vse peš! Tako človek res kaj vidi in izkusi, tudi uči se kaj, če nima zabite buče. Laško sem go- voril, kakor bi maslo rezal, in tudi nemško sem tol- kel za silo. To je zdaj vse minilo, nič škoda! Pri dr- varstvu je treba samo krepkih rok, in te imam, hvala Bogu!«

Zdaj je bil Seljan tam, kjer ga je hotel izkuš- njavec imeti.

»Vidite, oče Seljan, to je ravno, kar sem hotel reči. Mož, ki je bil kaj boljšega vajen, ki se je kaj učil, pa ubijati se vedno z drvarstvom! In lahkega, obilega zaslužka dovolj, poštenega tudi, jamo roko stegniti po njem. Vi niste več mladenič, to se lahko reče, saj jaz tudi še komaj pomnim, kdaj sem krave pasel; na stare dni bi si človek rad kaj privoščil: vi bi si lahko, vsak večer bi lahko pili svoj kozarec ali pa tudi dva. In otroka imate tudi, če ne mislite nase, mislite na svojo hčer.«

Seljan je bil že malo nepotrpežljiv.

»Kam meri to tvoje besedovanje? Povej mi na- ravnost!«

»Glejte, pri naši fabriki je dela —«

»Pri fabriki?«

»Da, pri fabriki; vse služi, kdor se more gibati, zakaj vi sami ne? Še delati bi vam ne bilo treba, samo na delavce bi gledali in dobro plačo bi imeli. Moja beseda nekaj velja pri gospodu oskrbniku, ki ima vse v rokah. Rekel mi je, da mu bode treba vratarja, kadar bo vse dodelano, pametnega, poštene- ga moža. Vi bi bili kakor nalašč za to. Dobra in lah- ka služba!«

»Kajpada! Stati kakor lipov bog bi že znal in zijala prodajati; toda jaz ti pravim, Nösan: Iz tega ne bo nič. Ti in tvoj oskrbnik iščita si drugega; Seljan ne bo nikoli pri fabriki služil.«

»Zakaj pa ne?«

»Zato da ne! Vrag vzemi tisto vašo fabriko in vse, kar jih je kje! Še tega nam je bilo treba! Kaj ni- smo že dovolj siromaki?«

»Ravno zato, ker smo siromaki; tako pride de- nar v deželo. Ob sami kmetiji svet ne more prebiti; zato je naša dežela tako ubožna, ker nima obrtni- je. Veseli bodimo, da se je našel mož, ki ima denar in voljo pomagati nam na noge, ustvariti nam obrtni- jo, ki daje ljudem zaslužka. Obrtniki so dobroniki de- želi.«

»Obrtniki so odrtniki, pijavke, ki pijo kri iz ljud- stva; oni se rede in debele, ljudstvo pa hira, da ne more živeti ne umreti. Ko se je taka pijavka nasr- kala in napila, pa se odvali. Jaz sem bil po svetu, videl sem, kako je v krajih, kjer je tista velika obrt- nija, kjer so fabrike. Denar se res služi, ali čigav je ta denar? Gospod stanuje v gradu kakor cesar, vozi se s štirimi konji ali z osmimi, če se mu ljubi; kar je lepo, dobro in drago, vse mora biti njegovo, ravno zato, ker je drago; ona se šopiri, toliko da ne počti od samega napuha.«

PO OTVORITVI RAZSTAVE v Lamutovem salonu v Kostanjevici na Krki je slikar Rudi Simčič skupini gostov in predstavnikom podjetja MERCATOR iz Ljubljane, ki je prevzelo pokroviteljstvo nad razstavo, razlagal nove skulpture in vodil po zares okusno urejeni in zanimivi razstavi (Foto: Mirko Vesel)

POGOVOR Z DRAMATIKOM
IVANOM MRAKOM

Pet minut po recitalu

PRIJETNO PRESENEČENJE na otvoritvi slikarske razstave Rudija Simčiča je bil tudi recital slovenskega dramatika Ivana Mraka, ki je prebral zbranim gostom odlomek iz svoje nove tragedije »Van Goghov Vidov ples«. Na sliki: dramatik Ivan Mrak, katerega tragedijo »MARIJA TUDOR« je Drama SNG preteklo soboto zvečer zaigrala na kostanjeviškem odru. (Foto: Vesel)

Ko sem v četrtek prišel v Kostanjevico poslušat Ivana Mraka, sem zvedel, da je bil pred začetkom recitala v Mi-klavčevi cerkvi, kjer si je ogledal Gorjupove freske. Lado Smrekar je povedal, da je dramatik obstal brez besed, tako ga je prevzelo delo slovenskega slikarja, ki ga še ni poznal. Ko se je ob začetku recitala usedel za mizico na odru, sem imel občutek, da bom le težko prišel z njim v stik. Nikoli še nisem videl in slišal brati neko delo na tak način, kot je to storil v četrtek Mrak. Bil je igralec in bralec, avtor dram, katere odlomek je bral; v dialogu, ki ga je v prvem odlomku predstavil, je dajal vtis, da sta v njem dva človeka, ki govorita z dvema jeziki. Po končanem recitalu sva se pogovarjala v sobici, kjer vijo Jakijeva dela. Obsedel je in v odgovorih domala šepetal.

»Dolga leta ste čakali na to, da vas spozna slovenska javnost v osrednji slovenski kulturni ustanovi, v Slovenskem narodnem gledališču. So sedaj, saj se lahko tako izrazim, leta »samote« pozabljenja?»

»Zame je bil ta proces sam po sebi umeven.«

»Kajna s to vašo prejšnja srečanja s Kostanjevico? Kako ste nocoj doživljali Gorjupa?»

»Prvič sem v Kostanjevici. Gorjup je zame največji slovenski ekspresionist. Nič formalno izsiljenega ali prisiljenega ni v njem. To je čisto, neposredno in genialno delo mladeniča, ki je čutil svoj konec in je z vso zanesenostjo svojih mladih let slikal. Na enostaven način je izpovedal vso, preprosto sicer, a vendar tako kompleksno življenjsko dognanje. Bil je do-gnan človek.«

»Kaj menite o sodobni slovenski drami?»

»Ne bi mogel povedati nič določenega, ker je vprašanje presplošno zastavljeno. Mi-slim pa, da so možnosti ne-kje veliko širše, kot so bile. Če pa bodo tej možnosti sa-dovi primerni, pa je, vsaj ta-ko se mi zdi, vsako ugibanje tvegano. Tu govori veliko čil-niteljev. V naši mladini je veliko pozitivnega. Dostikrat je negodovanje nad mladimi popolnoma odveč. V mladih je podana gotovost, da bomo Slovenci kljub svoji malošte-vilnosti tudi vnaprej omogo-čali narodno eksistenco, z uma svetlim mečem, seve-da...«

P. BRESČAK

Podaljšan razpis Trdinovih nagrad

30. marca letos objavljeni razpis Trdinovih nagrad za leto 1967 je podaljšán do 25. septembra 1967. Komisija bo ocenila vsa dela, ki bodo predložena do tega roka.

Svet za prosveto in kulturo ObS Novo mesto

LADO SMREKAR:

Ustvarjalni nemir in konec Jožeta Gorjupa

(Nadaljevanje in konec)

V teh listih se Gorjup ukvarja s problemi umetništva (Igralec, V garderobi, V ateljeju), dalje z družbenokritičnimi prizori (Deseti brat, V krčmi, Iz gostilne, predvsem pa z arkadičnimi motivi, ki so tako značilni za Careno. Kako tesno je bil umetnik povezan s svojo domačo zemljo in ljudmi, razodevajo prav motivi, kot: Seno, Sejalec ali Studia, kakor jo je sam signalal, Počitek, V objemu, Življenje je le-po in še nekatere.

Leta 1930 se je Jože Gorjup naselil v svojem domu v Kostanjevici, si pripravil atelje, se oženil s flanco-sko slikarico Marjetico Difour in začel posegati v naš slovenski in jugoslovanski kulturni prostor.

Značilna je karakteristika uni-verzitetnega profesorja dr. Steleta, ki pravi za Gorjupa tega časa tole: »Ko je Gorjup zapustil Akademijo in se vrnil domov, je bil umetnik, o katerem podobno kakor o Michelangelu lahko rečemo, da je bi v globljem smislu bolj kipar kot slikar. Njegovo duševno razpoloženje pa se zrcali posebno v veliki jed-kani Lastni podobi z masko iz leta 1930, kjer številni v ozadju nanizani motivi, posebno obešenec in godec, izražajo villonovsko razpoloženje, ki ga je tisti čas pri nas uveljavil s Petrico Kerempuhom Miroslav Krleža.«

Ne morem kaj, da vam ne bi tu dodal vprav laskave Steletove formulacije, ki se nanaša na Gorjupove stenske slikarije v kostanjeviški cerkvi sv. Miklavža: »Sinteza Gorjupovega umetniškega prizadevanja in njegov prvi zreli korak v areno umetniškega tekmovanja je poslikani prezbiterij cerkve sv. Miklavža — ena največjih umetniških zani-mivosti Kostanjevice. Tu je Gorjup uspelo ustvariti najvišji cilj umetniških prizadevanj, skupnostno umetniško, kjer enakopravno sode-lujejo tri glavne stroke: arhitektu-ra, kiparstvo in slikarstvo. Arhitek-turo si je sicer sposodil od gotike, s svojo slikarijo pa jo je obvladal tako, da v tem delu lahko gledamo po gotiki in baroku enega prvih so-dobnih primerov suverene obvla-danja take naloge... Kot likovni svet je ta slikarija tako dognana, da učinkuje polnovredno tudi za človeka, ki ne pozna svetopisemske vsebine, a je sposoben, da se odzove na čisto likovne pobude. V tem okolju učinkuje veliki Krizžani kot plastično zbirališče vseh silnic li-

Nemirni svet Simčiča in Mraka

V četrtek 14. septembra, je bila v Kostanjevici na Krki odprta razstava del Rudija Simčiča. Razstava je bila po-vezana z recitalom Ivana Mraka, avtorja številnih dram in pisatelja, čigar delo Mari-ja Tudor je bilo pred krat-kim uprizorjeno na deskah KING. S četrkovno prireditvi-jo se je začel drugi del Do-lenjskega kulturnega festiva-la. Večera, ki je bil v Lamu-tovem likovnem salonu, se je udeležilo večje število obisko-valcev iz Krškega, Brežic, Novega mesta, Ljubljane in Kostanjevice. Po uvodni bese-di Lada Smrekarja — ta je predstavil slikarja Simčiča — je razstavo v imenu pokrovi-telja, veletrgovine Mercator iz Ljubljane, odprl direktor splošnega sektorja Marjan Pogačnik. Andrej Pavlovec, ravnatelj škofjeloškega mu-zeja, je spregovoril o slikar-ju in njegovem delu. Njegove besede so bile besede pozna-valca in slikarjevega prijate-lja, človeka, ki spremlja umetnikovo rast že več let. Razgrnil je slikarjeve misel-ne tokove, ki so prisotni v njegovem delu. Simčič je slikar nemirnega sveta, po-etična grozljivost pa komaj-da prenese poskus, da bi jo prelili v tok besedi ter jo razložili. Dvajsetletno umet-niško delo je našlo svoj pravi izraz v »v miselnem likov-nem tekstua. Slikarjeva bar-

vna lestvica sovpada s tenko-čutnim doživljanjem sveta. Ob večjem številu olj slikar Simčič razstavlja tudi nekaj plastik.

Blaž Vraber je spregovoril nekaj besed o dramatik Marku preden je ta, v dru-gem delu večera, začel s svo-jim recitalom, v katerem je javnosti prvič predstavil odlomka iz svojega dramskega dela, Van Goghov Vidov ples. Vraber je očrtal pisate-

ljevo pot, sledil je dramati-kovemu pogledu na življenje in literaturo. Z veliko izraz-no močjo je Mrak nato pre-bral dva odlomka iz omenje-nega dela.

Kostanjeviški četrtek je bil eden najzanimivejših v zad-njih mesecih. Kjerkoli: v Ko-stanjevici, v novomeški Do-lenjski galeriji... radi bi še prisostvovali takemu umetniškemu »happeningu«.

P. BRESČAK

ZADNJE SLOVO OD FRANKA ZAJCA

Prejšnji teden so na ljub-ljanskih Zalah pokopali ne-storja časnikarjev ameriških Slovencev Franka Zajca, de-lavca, časnikarja, publicista in urednika pomembnih li-stov in zbornikov. Frank Zajc je bil prizadeven kulturni de-lavec v številnih društvih naših rojakov v ZDA, delal je v naprednih izseljenskih orga-nizacijah, hkrati pa je bil vedno in povsod iskren in po-sten domoljub, ki je v tujini nenehno branil interese nove Jugoslavije. Za pisano in go-vorjeno slovensko besedo je vse življenje pogumno zastav-ljal vse svoje velike sposob-nosti.

Na pogrebu so se od njega poslovili predstavniki Socialistične zveze in sindikatov, Slovenske izseljenske matice, navzoči pa so bili tudi mnogi rojaki povratniki. Govorila je predsednica SIM tov. Zima Vrščaj, ki je med drugim de-jala, da je bil pokojni Frank Zajc ena najpomembnejših izseljenskih osebnosti v poli-tičnem in kulturnem življenju ameriških Slovencev v zad-njih desetletjih. Milan Po-gačnik, predsednik Društva slovenskih novinarjev, je po-kojniku izrekel tople besede zahvale za vse, kar je naredil za naše rojake v tujini.

kovnega sestava prostora in ga po-vezuje po formi in po vsebini... S to slikarijo je zopet priboril stenski sliki v XIX. stoletju izgubljeno soglasje slikarije z arhitek-turo.«

Te freske pa so tesno povezane z Gorjupovo usodo. Freskantsko

Jože Gorjup je bil vsestransko nadarjen in prizadeven: na sliki ga vidimo kot Vukašina v Mo-drijanovi drami GORAZD. Igrali so jo v Kostanjevici na Krki na Vidov dan 1924

delo je namreč zelo težavno. Gor-jup je freske usvarjal vse poletje 1931 in ga ni bilo človeka v Kosta-njevici, ki bi ga za en sam trenetek odtrgal od dela in ga zvalil na ko-panje v Krko. Še več: svoj delovnik si je celo podaljševal s tem, da je delal ob sveči in petrolejki. Delo se mu je zavleklo pozno v jesen. V mrzli cerkvi si je nakopal prehlad — in z njim vnetje sinusov — tako da je moral zgodaj v letu 1932 od-iti v bolnišnico, od koder se ni več vrnil. Na posledicah operacije je 30. aprila proti polnoči 1932 umrl, ki je preživel komaj deseti dan po svo-jem petindvajsetem rojstnem dne-vu. Pokopan je v Kostanjevici.

Z Gorjupom je legel v prezgod-nji grob poslednji Kostanjevičan, ki je ustvarjalno posegel v razvoj slovenske kulture. S tem se je Gor-jup pridružil prezgodaj umrlemu ustvarjalcu Jožetu Cvelbarju, ki je bil njegov vrstnik in je padel na fronti. Oba sta bila velika upanje Kostanjevice in oba sta Kostanje-vico srčno ljubila. Ko so pri mrt-vem pesniku Jožetu Cvelbarju našli njegovo oporoko, ki tako žalostno razkriva usodo izobraženca, pripad-nika majhnega naroda, so ostrmeli nad tako enkratno in s krvjo zapl-sano ljubeznijo do rodne zemlje. Oporoka pesnika Cvelbarja se glasi:

»Nobena želja se mi na svetu ni spolnila, ne najljubša, ne najsvetej-ša. To je moja poslednja: Slovenec sem; nič ni zame bolj strašnega kakor v tuji mrtvi prsti spati večno spanje. V sveti domači zemlji, tam je sladko sanjati večni sen, tam, kjer zemlja tudi za mrtve živi in rože tudi zanje cveto, v moji dragi, preljudi dolenski deželici, Kosta-njevici. O, ko bi danes vedel, da ni tudi ta želja tako nespametna, ka-kor so bile druge.«

Bila je nespametna ta prvinska Cvelbarjeva želja in ob Gorjupu ter njegovi mladostni tragediji nam je lahko v uteho vsaj to, da Gorjup leži v svoji domači zemlji, kar pesniku Cvelbarju ni bilo dano.

Gorjupova galerija je v spomin na umetnika v letošnjem jubile-jnem letu priredila razstavo njego-ve grafike. S to razstavo, ki je spo-minskega in propagandnega značaja, urejena bolj po estetskih kriterijih in v skladu z našimi možnostmi, daleč stran od znanstveno poglobljene prezentacije — zanjo bo po-trebno še precej časa — gre Gorjup po vseh večjih slovenskih mestih.

Otroci na cestah v nevarnosti

Promet na cestah je iz dne-
va v dan gostejši. Učitelji v
šoli redno opozarjajo učence
na nevarnosti, ki jim pretijo
na poti v šolo in domov.

Ravnateljica osnovne šole v
Brežicah je po lokalnem ra-
diu opozorila starše, naj po-
magajo skrbeti za varnost
otrok. Otroci prihajajo v šo-
lo po zelo prometnih cestah.
Takšna je cesta od šole do
železniške postaje. Šolarji peš
ali na kolesih večkrat na dan
prečkajo nevarno križišče pri
trgovini MODA. Zelo velik pro-
met je tudi na Ulici 21. ma-
ja, po kateri hodijo v šolo
otroci iz novega dela Brežic
in okoliških vasi.

Nad javnim pozivom šole
bi se morali zamisliti vsi ti-
sti, ki sede za volanom, da
bodo odslej še bolj previd-
ni. Dolžnost staršev pa je, da
vedno znova opozarjajo na
vsakdanje nevarnosti na ce-
stah, saj so otroci vse pre-
pogosto žrtve prometnih ne-
sreč.

Posvet lokalnih radijskih postaj

15. septembra so se v Trbov-
ljah zbrali nekateri uredniki
lokalnih radijskih postaj. K
temu jih je spodbudila želja
po izmenjavi programa, pa
tudi težak finančni položaj.
Na srečanju v Trbovljah so se
udeleženci dogovorili za po-
slovno združenje lokalnih ra-
dijskih postaj. Tako bodo od-
padle skrbi za tehnični in
programski razvoj teh postaj
v Sloveniji, nove oblike finan-
ciranja pa bodo izboljšale ka-
kovost programa in omogoči-
le večje število oddaj.

Ustanovna skupščina nove-
ga združenja bo 11. oktobra
v Ptuj. Nanjo bodo povabili
tudi predstavniki družbeno-
političnih organizacij Sloveni-
je, da se bodo lahko nepo-
sredno seznanili s proble-
matiko lokalnih radijskih po-
staj. V. P.

Ribiško tekmovanje

V nedeljo, 24. septembra,
bo ribniško društvo iz Brežic
priredilo tekmovanje pri
Gramčevem mlinu na Velikih
Malencah. Vabljeno so vsi ri-
biči. Lovili bodo na plovec in
poljubno vabo. Tekmovanje
bo za vse udeležence prijetno
razvedrilo.

Gobe rastejo po dežju

Za gobarje je bilo letos sla-
bo leto. Sreča se jim je na-
smehnila po zadnjem dežju.
Zelo veliko jih je v Dobravi,
pa tudi drugod v gozdovih
brežiške občine. Obilje gob
bo gotovo vplivalo tudi na
ceno. Na trgu do sedaj gob
ni bilo, v naslednjih dneh pa
gospodinje pričakujejo, da
bodo stojnice dobro založene
s temi gozdnimi sadeži.

Pred kongresom ZKPOS

Z jesenjo se začne živah-
nejše delo občinskega sveta
Zveze kulturno-prosvetnih or-
ganizacij v Brežicah. Pred-
kongresno obdobje napove-
duje preobrat v dosedanj
vlogi sveta. Ne samo v Bre-
žicah, tudi drugod se pri-
pravljajo na širše razprave o
kulturi in njeni organizirano-
sti. Predvsem je cilj razprave
ta, da se poveča odgovornost
do kulturne vzgoje delovnih
ljudi in da se jim približajo
kulturne vrednote bolj kot
doslej.

ZAČENJA SE BOJ ZA KAKOVOST PRIDELKA

Dobri časi le za napredne sadjarje

Letos bo imelo ceno samo zdravo in lepo zimsko sadje — Sadje slabše
kvalitete bo zelo poceni, odpadno sadje za predelavo pa bo šlo težko v
promet — Predelovalna industrija je pri nas, žal, slabo razvita — Zasebni
sadjarji bodo morali čimprej ujeti korak z napredkom v družbenih nasadih

Jesen je tu in mestni pre-
bivalci se že zalagajo z ozim-
nico. Sadjarji se zanimajo za
cene zimskih jabolč, ki jih ta
čas pridno obirajo. Letina je
ugodna, zelo pa so prizadeti
na Bizeljskem, kjer je zadnja
toča popolnoma uničila pri-
delek.

Trgovsko in kmetijsko pod-
jetje AGRARIA že odkupuje
vse vrste sadja. Pridelovalce
opozarja, da bo imelo ugod-
no ceno le lepo in zdravo
sadje. Na ceno bo močno
vplivala kakovost. Cene za
zimskie sorte jabolč se bodo
gibale med 60 in 170 Sdin, ce-
ne zimskih hrušk pa med
100 in 170 Sdin. Zgornjo me-
jo bo verjetno doseglo le
sadje s plantažnih nasadov.

Sadje slabše kakovosti bo
zelo poceni in ga bo težko
spraviti v denar. Odpadno
sadje za predelavo pa bo sko-
rajda zastoj, od 10 do 20
Sdin kilogram. Na povpraše-
vanje po njem ne kaže raču-
nati, ker nimamo večjih zmo-
gljivosti v predelovalni indu-
striji, razen tega pa je več
cenejših ponudnikov iz sosed-
njih držav, predvsem iz Bol-
garije.

Na dohodek iz sadjarstva
lahko v prihodnje računajo
le najnaprednejši sadjarji,
ker bo konkurenca v ceni in
kakovosti vsako leto hujša.
Prav zaradi tega priporoča
ing. Pirc od AGRARIE vsem
ponudnikom, da odbirajo za
prodajo le zdravo sadje brez
sledov kaparja in tako, ki ni
malo več kot 1 kvadratni centi-
meter površine poškodovane
zaradi škrlupa.

Sadje naj bi vsako obiral

v posode, obložene s papir-
jem ali vrečevino, da ne bo
obtočeno in obtisnjeno. Va-
žen je tudi prevoz. Slaba po-
ta lahko pridelek zelo pokva-
rijo, zato je najbolje preva-
žati sadje na vozilih z gum-
jastimi kolesi. Kdor nima na
razpolago sadnih zabojev,
mora obložiti sadje s senom
in ga tako zaščititi pred ob-
tisnjem med potjo.

Začenja se torej obdobje,
ko bodo imeli prihodnost le
tisti pridelovalci sadja, ki se
bodo brez odloga spustili v
boj za kakovost in za nižje
proizvodne stroške. Družbeni

nasadi so si že izbrali tako
pot, medtem ko zasebniki
precej zastajajo, deloma za-
radi neznanja, deloma pa tu-
di zaradi pomanjkanja de-
narja. Na zaščito sadnega
drevja premalo pazijo in po-
nekod se niti ne zmenijo za
ukrepe o obveznem škroplje-
nju. Ni še dolgo tega, kar
smo na seji občinske skup-
ščine v Brežicah slišali, da
nekateri prosijo, naj bi jih
oprostili škropljenja, ker so
bili borci NOV. Tako slabo
razumejo, v čigavo dobro so
ti ukrepi.

J. T.

NA BREŽIŠKI OSNOVNI ŠOLI TRETJINA OTROK V OBČINI

Prekratek dan za tisoč učencev

Devet oddelkov ima pouk v treh izmenah — Za dodatno pomoč slabšim
učencem in za delo z nadarjenimi učenci ni časa, ker ni prostora — Ome-
jene so tudi svobodne dejavnosti, četudi imajo šolarji veselje do njih —
V takih razmerah so otroci za veliko prikrajšani

Vsak začetek šolskega leta
prinaša vodstvu in vsemu
učnemu kolektivu osnovne
šole v Brežicah nešteto no-
vih skrbi. Šola je že zdavnaj
premajhna za tisoč učencev.
Letos se stiska v 16 učilni-
cah 970 otrok. Niti kvadrat-
ni meter šolskega prostora
ne pride na učenca.

Devet oddelkov ima pouk
v treh izmenah, učilnice pa
so zasedene od jutra do no-
či. Komaj naznani zvonec ko-
nec pouka, že je pred vrati
nova izmena učencev. V taki
prostorski in časovni stiski

mineva dan za dnevom, te-
den za tednom. Potem se pa
vprašujemo, zakaj uspehi ni-
so boljši.

Otroci so za marsikaj pri-
krajsani. Mnogi starši se te-
ga zavedajo in jim ni vse-
eno, da je tako. Vsako odla-
ganje gradnje novega šolske-
ga trakta nosi s seboj dolgo-
trajne posledice. Na brežiški
osnovni šoli se izobražuje
tretjina šolohveznih otrok
v občini in ta številka goto-
vo opravičuje zahtevo po po-
večanju šolskega prostora.
Ni to le muha prosvetnih de-

lavcev in njihova želja po
udobju, kot so lani v neka-
terih delovnih organizacijah
poskušali tolmačiti, da bi se
otresli prispevka, za katere-
ga naj bi glasovali.

Občani bodo morali ponov-
no spregovoriti o zbiranju
denarja za gradnjo brežiške
osnovne šole. Brez njihove-
ga sodelovanja in pripravi-
losti za pomoč ni mogoče
računati na udeležbo sklada
za gradnjo osnovnih šol pri
republiškem sekretariatu za
prosveto in kulturo. Gre to-
rej za dejanja, za potrditev
tistega, kar so bili z beseda-
mi mnogi pripravljeni ozna-
njati.

V Brežicah tudi za telesni
razvoj šolarjev ni poskrblje-
no. Na razpolago je le ena
telovadnica. V njej naj bi se
zvrstili gimnazijci, osnovno-
šolska mladina, učenci cen-
tra za blagovni promet in
člani telesnovzgojnega dru-
štva Partizan. Za vse seveda
ni prostora. Učenci od prve-
ga do četrtega razreda osnov-
ne šole sploh ne morejo pre-
stopiti telovadnice. Razgibajo

UPRAVNI ODBOR SKLADA PRIPRAVLJA PRAVILNIK

Oktobrskih nagrad letos ne bo

Blagajna je prazna — To se v prihodnje ne sme več ponoviti, sicer je odlok
brez vsake veljave — Oktobrske nagrade so mišljene kot priznanje za
družbeno pomembno delo na vseh področjih ustvarjanja in dela v občini

Na slavnostni seji v poča-
stitev lanskega občinskega
praznika je občinska skup-
ščina Brežice sprejela odlok
o podeljevanju oktobrskih
nagrad. Za izredne uspehe na
vseh področjih ustvarjanja in
dela pa bi jih vsako leto za
občinski praznik prejeli za-
služni občani.

Letos ta sklep najbrž ne
bo uresničen. V skladu se ni
nabralo prav nič denarja.
Skromno vsoto 2000 do 3000
Ndin bi morda še kako zbra-
li, toda nagrade bi bile v tem
primeru res samo simboli-
čne.

Upravni odbor sklada se je
sestal te dni. Pretresal je
osnutek pravil za podeljeva-
nje nagrad. Besedilo še ni

dokončno. Člani ga bodo do-
polnili s pisnimi pripom-
bami.

Nekateri menijo, da podel-
jevanje nagrad v hudi finanč-
ni stiski, ki jo letos preživlja
brežiška občina, ne bi bilo
umestno. Potemtakem bi se
odrekli spodbudam in prizna-
njem za delo, ki je pomemb-
no za razvoj in napredek ob-
čine. Prihranek bo skromen
in si z njim ne bo mogoče
veliko pomagati.

Letos torej ni veliko mož-
nosti, da bi se v blagajno
sklada natekli večji zneski.
Ne bo pa smela ostati pozab-
ljena. Tudi delovne organiza-
cije bi lahko prispevale va-
njo kak dinar, da se ne bo
upravni odbor čez leto dni

znašel v tako neprijetnem
položaju kot sedaj.

Jt.

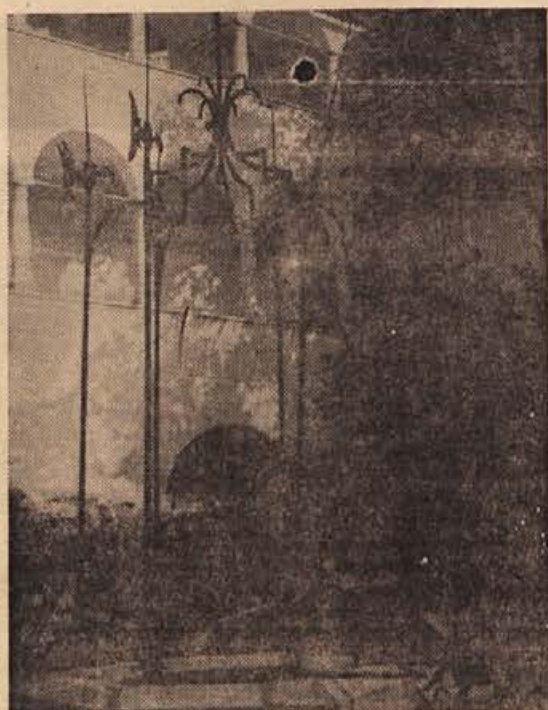
POGOSTNI NEKULTURNI IZPADI GOSTOV NA MOKRICAH

Oboroženi kot na divjem zapadu

Daleč naokoli najbrž ni
gostišča, kjer bi bili tako
dobro pripravljeni na spo-
pade z nasilnimi gosti,
kot so v Mokricah. Do te-
ga so kolektiv pripravile
večletne izkušnje. Tudi le-
tošnji velesejemski dnevi
niso minili brez nekultu-
rnih izpadov obiskovalcev.
Na novo prepletkano gor-
nje nadstropje že nosi sle-
dove turške kave, ki jo je
»gost« s skodelico vred
vrgel ob steno.

Direktor je povedal, da
si obiskovalci dovolijo
marsikaj več kot drugod
prav zaradi tega, ker je
grad tako odmaknjen in
skrit v krošnjah dreves-
nih orjakov. Uslužbenci so
bili doslej le dvakrat pre-
magani in tepeni, sicer pa
so vedno zmagali.

Za vsak primer imajo
pripravljene tri pendreke,
puško, bokser, revolver
in pred kratkim so si
oskrbeli tudi vrvi. To je
zadnja pridobitev za »mir-
jenje vročehrvnežev. Upa-
jo, da teh predmetov ne
bo treba prepogosto upo-
rabljati, in si obenem že-
lijo, da bi razgrajski go-
stje ne našli več poti na
grad.

Cez dan kar preveč mirno gostišče grad Mo-
krice zaživi šele v večernih urah. Če so gostje
dostojni, so jih veseli, žal pa prihajajo tudi
nasilneži, ki jih osebe le s težavo kroti. Na
sliki del grajskega dvorišča. (Foto: J. Teppey)

DVE LETI BO DOVOLJ ZA VRAČILO DOLGOV

Upniki KOVINE so se sestali

Podjetje ima 100 upnikov — Odločili so se, da
bodo čakali še nekaj časa, da se KOVINA pre-
usmeri

Poročali smo že, da je KO-
VINA Bizeljsko zašla v veli-
ke težave in da so odborni-
ki občinske skupščine v Bre-
žicah sprejeli predlog za pri-
silno upravo. Prisilnemu upra-
vitelju Ludviku Jurmanu so
dodelili tri pomočnike.

Za vse upnike je bil 15.
septembra sklican narok. Od
100 vabljenih se je odzvalo
le 44 predstavnikov delovnih
organizacij. Dogovorili so se
za postopno vračanje dolgov
s pet odstotnimi obrestmi v
obdobju dveh let. O tem bo
seveda odločala še občinska
skupščina na seji 29. septem-
bra, ko bo morala zagotoviti
jamstvo upnikom.

S predlogom so se strinja-

li vsi prisotni razen dveh.
Z upniki, ki se naroka niso
udeležili, bo prisilna uprava
skušala dobiti pisмено so-
glasje. Udeleženci petkovega
posveta so menili, da je sa-
nacija podjetja umestna in
da je izhod v reorganizaciji
in preusmeritvi proizvodnje.
KOVINA naj bi čimprej za-
čela novo pot.

Za sodoben okus...

Izključni proizvajalec
v Jugoslaviji

Destilacija »DANA«
MIRNA na Dol

se lahko le na prostem ob
lepem vremenu, v dežju in
snegu pa ostajajo v razredih.
Novim učilnicam naj bi se to-
rej v Brežicah čimprej pri-
družila tudi nova telovadnica.
JOŽICA TEPPEY

Komaj triletni nasad jabolk in hrušk v Stari vasi je bogato obrodil in veje se kar šibijo od teže debelih sadov. (Foto: M. Vesel)

LASKAVA OCENA TUJEGA STROKOVNJAKA

Najlepši nasadi v Sloveniji

Kmetijsko podjetje AGRO-KOMBINAT iz Krškega že

Streha nad bazenom?

Kopališče poleg CELULOZE plavalci zaradi tople vode zelo cenijo. Radi prihajajo tja na treninge in tekmovalja, toda ko se ozračje ohladi, je sezona konec. Prav to je spodbudilo ljubitelje plavalnega športa k načrtom za pokritje bazena. Strokovnjaki so si kopališče ogledali in že napravili idejni osnutek za streho. Če se bodo načrti uresničili, bo to na prostem prvi pokriti bazen v Jugoslaviji. Z gretjem vode ne bo nobenih dodatnih stroškov, le poraba bo večja. Investicija se bo po mnenju mnogih Krčanov lepo obrestovala.

nekaj časa slovi po tem, da ima vzorno urejene nasade sadnega drevja. Ta sloves je pred nedavnim potrdila izjava uglednega strokovnjaka z univerze v Leipzigu prof. dr. Siegwarta Stenza.

Profesor Stenz je bil kot specialist za sadjarstvo in hortikulturo na tridinskem študijskem potovanju po Sloveniji. V spremstvu prof. inž. Modica z ljubljanske uni-

verze si je 4. septembra ogledal nasade v Stari vasi. Dejal je, da ima krška občina izredno ugodne pogoje za sadjarstvo in bi zato kazalo povečati sedanje površine vsaj na 500 hektarov. Trenutno obsegajo nasadi v Stari vasi in v Leskovcu okoli 225 hektarov. Profesor Stenz je bil presenečen nad urejenostjo nasadov v Stari vasi in jih je ocenil za najlepše v Sloveniji.

Nova brizgalna na Senovem

V nedeljo, 10. septembra, so senovski gasilci slovesno prevzeli in krstili novo motorno brizgalno »Rosenbauer«; »botra« sta bila inž. Tone Koželj, direktor rudnika Senovo, in senovski gostilničar Miha Senica. Za novo brizgalno, ki je stala 1.800.000 S

din, so prispevali več kot polovico denarja občani Senovega in okolice, okoli 800.000 S din pa so dale gospodarske organizacije: rudnik Senovo, LISCA, KZ, DOZ ter politične organizacije SZDL in sindikat. Gasilska zveza Krško je sama prispevala 500.000 S din. Tudi trgovsko podjetje PRESKRBA je obljubilo 50 tisoč Sdin, vendar jih še ni nakazalo. Senovski gasilci nameravajo kupiti še prikolico za gasilski avto, za kar imajo že zbran denar. Prostovoljno gasilsko društvo Senovo se za pomoč zahvaljuje vsem občanom, gospodarskim in političnim organizacijam in posebno gasilski zvezi Krško.

R. K.

ČE ŽELITE

odgovor ali naslov iz naših oglasov, priložite vaše vprašanje dopisnico ali znamko za 30 din.

UPRAVA LISTA

KRŠKO V NOVO MESTO, SEVNICA IN BREŽICE V CELJE

Meje bodo ostale še naprej zastražene

Zdravstvena služba v Spodnjem Posavju bo tudi še v prihodnje razcepljena — Poti do sporazuma ni mogoče najti, če denar ne sme čez mejo — Predlogi in dobre želje ne morejo omajati predpisov

Neživiljenjskih meja, ki povzročajo zmedo v zdravstvu, v Posavju niso kos odpraviti. Ko se je 13. septembra sestal svet za zdravstvo v Krškem, sta pretekla ravno dva meseca od posveta, ki je obetala več prostosti na mejnih prehodih med občinami in zdravstvenimi regijami na tem območju. Eden izmed predlogov je bil, naj bi se dve reviji sporazumeli za skupno financiranje zdravstvene ustanove, na katero je prebivalstvo že desetletja vezano.

Nekateri so že tedaj z nezaupanjem sprejeli take predloge. V praksi so te stvari drugačne. Urejejo jih pravilniki, mimo katerih za-

vodi za socialno zavarovanje ničesar ne ukrepajo. Ostalo je torej vse pri starim.

Na seji sveta za zdravstvo v Krškem so 13. septembra ugotovili, da zamisel o enotnem zdravstvenem domu v Posavju ni uresničljiva. Sevnica ni se brez oklevanja odločila za priključitev k zdravstvenemu domu v Celju. Brežičani so bili različnega mišljenja in so se potem nagili k enaki odločitvi kot sevnška občina.

Na sredi med obema je ostala na otoku zdravstvena služba v Krškem. Kam zdaj? Rešitev je samo ena. Vključeni so v novomeško zdravstveno regijo, torej se izrečejo lahko samo za Novo mesto. Razkosanost Posavja bo v zdravstvu ostala še naprej.

Predlog sveta za zdravstvo bo obravnavala na prihodnji seji občinska skupščina v Krškem. Najbrž ga bo sprejela, četudi bo izrečenih velikih pripomb glede administrativnega cepilja Posavja. Pogoj za obstoj zdravstvenega doma po reorganizaciji je ta, da šteje njegovo območje vsaj 40.000 prebivalcev. Toliko jih krška občina nima, če pa bi se pridružili še sevn-

ška in brežiška občina, bi v tej pokrajini lahko imeli skupno zdravstveno ustanovo.

Morda pa so sosedje na obeh straneh krške občine pomislili tudi zaradi tega, ker se boje prehudih lokalističnih vplivov, ki v Celju ali

Novem mestu ne morejo na dan. Med dobrimi znanci je vedno težje reševati organizacijska vprašanja, odpuščanje zaposlenih, disciplinske prekrške in podobne stvari. Veliko je razlogov, ki so pomagali zadržati neenotnost Spodnjega Posavja še vnaprej, predloge za življenjsko reševanje spornih zadev pa administrativni predpisi sproti razveljavljajo. Vsakdo hoče svoj denar zase, čez mejo pa ga ne pusti.

SILE SE CEPIJO, DENAR PA ODTEKA NA VSE STRANI

Vsak kraj še ni turistično središče

Preveč začetkov naenkrat nujno vodi v finančne težave — Turistična društva bi v okviru občinske zveze lažje našla smisel in cilje svoje dejavnosti — Trenutno so želje mnogo večje od možnosti in to jih zavaja pri snovanju načrtov

Zadnji plenum o razvoju turizma v Posavju, ki ga je sklical občinski odbor Socijalistične zveze Krško v Breznicah, je imel med turističnimi delavci velik odmev. Spodbudil jih je k novim načrtom.

Toda želje so mnogo večje od možnosti. V krški občini se sile cepijo, načrti drobijo. Vsako društvo bi rado po-

vzdignilo svoj kraj v turistično središče. To se lepo sliši, toda za take načrte je potreben denar.

Zamisel o ustanovitvi občinske turistične zveze je bila koristna. Ta bi lažje usmerjala razvoj in določila prednostno listo. Največ naravnih in drugih možnosti za razvoj turizma ima gotovo Kostanjevica. Njeno ime je znano daleč naokoli in tuji jo radi obiskujejo. Vsakoletne prireditve v okviru Dolenjskega kulturnega festivala privabijo na tisoče gostov. Iz tega sledi, da bi morali razvijati predvsem ta kraj in polagati kamen za kamnom na postavljene temelje.

Drugi lahko še počakajo. Razumljivo je, da kujejo Brezničani načrte za svoj grad, toda od kod dobiti toliko denarja, da bo res sposoben za

turizem. Tak, kakršen je zdaj, pa ne bo privabljal tujcev. Bolj realna je misel na razširitev ribnika, kamor bi marsikdo z veseljem prišel, če bi vedel za njegovo lepo okolico.

Ta ribnik ima gotovo več privlačnosti kot bodoči ribnik ob Zdotski cesti, ki je le podaljšek naselja. V takih primerih bi res kazalo razmisliti, če je umestno investirati na toliko kraji. Morda bi v okviru turistične zveze prišli do drugačnih predlogov. Nujno bi morali sestaviti perspektivni plan turističnega razvoja občine in v njem določiti postopen razvoj posameznih krajev. Prednost naj bi seveda imeli tam, kjer do sedanjosti naložbe upravičujejo nove zahteve po izboljšavah.

J. TEPPEY

Drobne s Senovega

■ DRUGA MESNICA NA SENOVEM se že začela poslovati. Zaradi preureditve notranjih prostorov, ki so zdaj opremljeni s potrebnimi napravami, je bila zaprta skoraj tri mesece.

■ TEMELJE ZA NOVI STOLPIC so že izkopali, zato bo verjetno nova stavba že to jesen pod streho. Stolpč je ograjen, tako da ljudje ne morajo h gradbišču.

■ TUDI LETOS so v senovski šoli položili v dven razredih nov parket. Vsako leto opravi dva razreda, zato morajo učenci nositi v šolo copate.

Za zimo vam priporočamo oljne peči!

Prodajalna ELEKTROTEHNE v Krškem priporoča za mrzle zimске dni oljne peči za ogrevanje prostorov znanih KONTAKT 7500 kalorij, EMO 5000 kalorij in italijanske peči QUEEN 10.000 kalorij. Vse te peči dobite po ugodnih cenah v naši prodajalni.

Nudimo vam po ugodnih cenah tudi brivske aparate Soluna, Beboscher, Remington na dva noža, Remington neluxe, Remington selectric, Philips in domače brivnike ISKRE iz Kranja znamke Braun. — Cena brivnikov znamke Beboscher je precej znižana!

Tombolo so preložili

Turistično društvo v Krškem je odpovedalo nedeljsko tombolo zaradi slabega vremena. Organizatorji upajo, da bodo imeli več sreče 24. septembra. Bogati dobitiki bodo gotovo privabili veliko ljudi od blizu in daleč.

Toča v Prekopi

Vasi Prekopa, Malence pri Kostanjevici, Gora in Cesta je 11. t. m. hudo prizadela toča. Najbolj je zasula Prekopo in uničila sadno leto. Večina sadja je med neurjem popadala po tleh. Vse je obkoljeno in kmetje ga ne morejo več prodati za ozimnico. Zgubili so velik del dohodka, ki jim ga je obetala bogata letina. Toda v septembru ne pomnijo. Cenili zavarovalnice popisujejo škodo.

Urbanistični načrt

Pred krško javnost bodo še to jesen razgrnili urbanistični načrt. Napravil ga je projektivni biro REGION iz Brežic, vendar je to šele predlog. Na prvi seji bo o njem razpravljala občinska skupščina.

Povabilo v Benetke

Za jesenski obisk Benetk se priporoča poslovalnica SAP v Krškem. Za dvodnevni izlet v to lepo italijansko mesto bo plačal vsak prijavljenec le 178 Ndin. SAP bo poskrbel za udobno potovanje in prijetno razvedrilo.

Predragi pogovori

Na Zdolah so ljudje opozorili na previsoko ceno telefonskih pogovorov. Do 11. ure zaračunava pošta normalne stroške, po 11. uri pa dvojno ceno. Ta ukrep pošte najbolj občutijo tisti uporabniki telefona, ki želijo dobiti informacije o zdravstvenem počutju svojcev v novomeški bolnišnici. Informacije dajejo v njej šele po dopoldanskem zdravniškem pregledu bolnikov, to je po 11. uri.

Prizadeti občani želijo, da bi pošta upoštevala delovni čas za informacije v novomeški bolnici in vsaj v takih primerih zaračunavala normalno ceno. S. SMERDEL

Novi predsedniki

Sveti v občini Krško štejejo odslej po 9 članov: 6 jih imenuje občinska skupščina izmed najboljših strokovnih in družbenih delavcev, 2 obč. konferenca SZDL in 1. obč. sindikalni svet. Predsednik sveta za gospodarstvo je zdaj Silvo Mozer, predsednik sveta za urbanizem in komunalne zadeve Lado Trampuš, predsednik sveta za zdravstvo Branko Voglar, predsednik sveta za šolstvo, prosveto in kulturo tovariš Rakar, predsednik sveta za splošne zadeve Andrej Kovačič, predsednik sveta za narodno obrambo pa Stane Nuntič.

Poglejte na 5. stran današnje številke!

V PRVEM POLLETJU 6.600.000 SDIN IZGUBE

Opravičilo za izgube že v pogodbi

Merilo za dodelitev denarja ne bi smelo biti število zavarovancev, ampak predvsem razvitost zdravstvene službe

Svet za zdravstvo in socialno varstvo pri občinski skupščini v Krškem je na zadnji seji razpravljalo o finančnem poslovanju zdravstvenega doma v prvem polletju. Zdravstveni dom je v novih pogojih skrbno gospodaril, četudi številke kažejo izgubo. Nanjo so računali že ob podpisu pogodbe s socialnim zavarovanjem.

Krški zdravstveni dom ima v primerjavi z drugimi zunanjimi zdravstvenimi domovi dolenjske regije najbolj razvito zdravstveno službo, ne glede na to pa prejema denar le po številu zavarovancev. Takšna delitev pa je za dobro zdravstveno službo krivična. Na seji sveta za zdravstvo so kljub temu menili, da položaj ni tako obupen, ker se v drugi polovici leta finančni dotok povečuje. Terjatve dol-

žnikov, ki so se letos povečale za 27,73 odst., bodo z

ustreznimi ukrepi zmanjšali. PAVK

S SEJE SVETA ZA URBANIZEM IN STANOVANJSKE ZADEVE

Veliki davčni zaostanki s kmetij

Dohodki se počasi zbirajo v občinskem proračunu — Obrtniki so bili v začetku septembra dolžni 20 milijonov, kmetje pa 62 milijonov Sdin

Svet za gospodarstvo in finance je 15. septembra obravnaval zanimivo gradivo: na dnevnem redu je bila analiza periodičnih obračunov delovnih organizacij za prvo polletje, program razvoja kmetijstva ter analiza proračunskih dohodkov in izdatkov od januarja do konca avgusta.

Program razvoja kmetijstva

je pripravila komisija, ki ji je zaupala to zahtevno delo občinska skupščina. Odločilno besedo pri njegovem sprejetju bodo imeli odborniki.

Proračunski dohodki se niso stekali po načrtu. Namesto 66,6 odst. so v prvih osmih mesecih dosegli komaj 58 odst. Največji izpad je v kmetijstvu, vendar se bo to še v zadnji tretjini leta bistveno

popravelo.

Obrtništvo izkazuje po ključu, ki je enoten za vso republiko, 53 milijonov Sdin zaostanka, resnični zaostanek pa šteje le 20 milijonov Sdin. V kmetijstvu je ravno obratno. Po omenjenem ključu kažejo številke 9 milijonov neplačanih obveznosti, dejansko pa znaša ta vsota 62 milijonov.

Uspešno zbiranje pomoči

Čeprav so osebni dohodki v sevnški občini sorazmerno majhni, so doslej zbrali že 1.290.000 Sdin pomoči za žrtve izraelske agresije.

Sindikalne podružnice v sevnški občini so na priporočilo ObSS in izvršnega odbora Občinske konference SZDL Sevnica kmalu po izraelski agresiji na ZAR začele zbirati pomoč za prizadeto prebivalstvo arabskih držav. Nekatera podjetja so po sklepu samoupravnih organov namenila prispevek iz sredstev skupne porabe, druga so prispevala 2-urni čisti zaslužek, tretja spet pa so organizirala zbirko med člani kolektiva.

Največ je bilo primerov, ko so samoupravni organi sklenili prispevati po 1000 Sdin na zaposlenega. Tako so v KONFEKCIJI LISCA prispevali 420.000 Sdin, v KOPITARNI pa 395.000 Sdin. V nekaterih podjetjih so zbirko med proizvajalci zbrali lepe vsote, čeprav so nekateri napovedovali, da iz tega ne bo nič.

Zbiranje pomoči se ni zaključeno, doslej pa je bilo zbranih za 1.290.000 Sdin prispevkov. Če upoštevamo sorazmerno nizke osebne dohodke v občini Sevnica, je treba reči, da je zbranega veliko in da sevnški proizvajalci zaslužijo vso pohvalo za human odnos, ki so ga pokazali. Nekateri sindikalne podružnice v manjših podjetjih so se dobro odrezale, posamezne pa so naredile še vse premalo.

V. A.

Še letos urejevanje Drožjanskega potoka?

13. septembra so obiskali sevnško občino zastopniki novomeške vodne skupnosti, da bi se s Sevnčani pogovorili o potrebnih regulacijah v sevnški občini. Dogovorjeno je bilo, da bodo letos na Mirni, Sevnščici in Blansčici opravili še nekaj vzdrževalnih del, lotili pa bi se tudi regulacije Drožjanskega potoka in ureditve Klavniške ulice. Zaradi malo denarja je bila izmed predlaganih rešitev pri Drožjanskem potoku izbrana najcenejša, po kateri naj bi utrdili predvsem desni breg potoka. Sklenjeno je bilo, da se je čimprej treba lotiti izdelave načrtov, saj bi radi z delom začeli že letos in tako porabili denar, ki ga je občinska skupščina namenila regulaciji potoka.

Za godbo bo potrebna pomoč podjetij

Prejšnji teden je obiskal Sevnico nekdanji kapelnik ljubljanske miličniške godbe tov. Starič iz Celja. Da bi prevzel vadbno sevnške godbe, zahteva, naj poprej uredijo vse potrebno za ustanovitev. Pregledati bi bilo treba stare instrumente, nakupiti nove, določiti status godbe in zagotoviti financiranje. Ker občinska skupščina verjetno ne bo zmogla vsega sama, bo potrebna pomoč podjetij, podobno, kot so to uredili v nekaterih sosednjih večjih krajih, v Trbovljah ali v Krškem.

Ostanke iz minule vojne je še mogoče najti. Pred nekaj dnevi smo na cesti proti Brestanici srečali tri fantiče — Jožeta in Janeza Šmida z Žigarskega vrha ter Pavla Bregarja z Brezovega, ki so se na poti iz šole igrali s staro mino. Našli so jo ob cesti, na njej pa je k sreči že manjkalo detonator. Otroci v takšnih primerih pač ne pomislijo, kako nevaren je lahko eksploziv. (Foto: M. Legan)

Malkovška klet že veliko odkupuje

Za grozdje modre portugalke plača vinogradnikom od 260 do 290 Sdin za kilogram, odvisno od sladkorja — Prvo vino gre vedno dobro v denar

Bolj kot prejšnja leta za druga se je pri odkupu letos izkazala malkovška klet pod novim lastnikom — Hmeljnikom iz Novega mesta. Doslej je od zasebnih vinogradnikov kupila že veliko grozdja modre portugal-

ke, ki ga plačuje po doseženi sladkornosti stopnji. Cena je tako ugodna, da so v klet vozili grozdje tudi vinogradniki iz zelo oddaljenih krajev. Zadnje deževje je vinogradnikom naredilo več škode kot koristi. Kjer portugalke, ki že tako rada gnije, niso potrgali pred dežjem, je začela pokati in gniti, tako da bo vino slabše kakovosti. Preveč dežja pa je škodilo tudi poznejšim sortam. Če bo vreme še dolgo nestanovitno, bo letos težko ujeti pravi čas za trgatve. Občinska uprava je v želji, da bi ljudje trkali čim pozneje in tako pridobili

Primož: vselitev za občinski praznik

Ceravno smo v našem listu že napovedali vselitev v novo šolo na Primožu, se to doslej še ni zgodilo, ker je zmanjkalo denarja za fasado, za priključek na električno mrežo in za nekaj opreme; vse skupaj v vrednosti 2,5 milijona Sdin. Za te dni je sklenjen upravni odbor sklada za negospodarske investicije, ki bo skušal pomagati, da bi bila šola čimprej nared. Kot predvidevajo, se bodo učenci končno vselili v nove razrede za letošnji občinski praznik 8. oktobra.

Poglejte. na 5. stran današnje številke!

IZ TRŽIŠČA IN OKOLICE

■ **OBILICA SADJA.** V okolici Tržišča je toliko sadja, da ljudje ne vedo, kam s njim. Nekateri ga krmijo živini in kuhajo žganje, nekateri polnijo sode z jabolkom, grozdje pa prodajajo, ker ima dobro ceno.

■ **KOMBINAT PRODAJA VINOGRAD NA BOJNIKU.** Sevnški kmetijski kombinat prodaja zadnje vinograde na malkovškem območju. Malkovsko klet in nekaj vinogradov je prodal še prej, ima pa še trsnico, ki jo v kooperaciji obdeluje zasebni vinogradnik. Na Bojniku je napredal 1,5 ha vinograde, vinska klet in pšenica, izključna cena pa je 1,2 milijona starih dinarjev.

■ **NAVAL DIVJIH PRAŠICEV.** V okolici Malkovca, Trščine, Krasnjega vrha in Vodala delajo to jesen divji prašiči na poljih ve-

liko škodo. Žal so doslej lovci v glavnem ostali prazni rok, čeprav vztrajno zalezujejo to divjad. V času svetlejših noči bodo vsako noč preganjali ščetince, ki neprestano silijo na njive. Kot povedo lovci, letos ni opaziti kaj več srn, ki so včasih naredile precej škode na ajdi. Upletnili so veliko lisic, ejvčerpeč nili so veliko lisic, precej več kot prejšnja leta.

■ **VELIKO POPRAVLJENIH POTI.** Krajevna skupnost Tržišče je letos popravila in izboljšala kar lepo število vaških poti in cest. Za ljudi je predvsem velikega pomena urejena pot Pavla vas — Lakenc, ki omogoča dobro zvezo z vasi proti Novemu mestu. V celoti so dve tretjini prispevali prebivalci krajevne skupnosti, zlasti v obliki prostovoljnega dela.

■ **KAJ BO, CE VODOVOD ODPOVE?** Tržiški vodovodni odbor ne pobira vodarine, čeprav je bilo pozimi sklenjeno, da bo zbiral denar za popravila napeljav. Zdaj nihče ne ve, kaj bi ukrenili, če bi nekega dne vodovod odpovedal.

Krvodajalci so se dobro odrezali

Občinski odbor RK in njegova komisija za krvodajalstvo v Sevnici sta se letos zelo zavzela, da bi bilo čim več krvodajalcev. S sestanki so začeli že konec julija. Enega izmed teh sestankov se je udeležila Mimica Znidaršič iz GO RKS, enega pa tudi predsednik GO RKS tov. Majdič. Za krvodajalstvo se je prijavilo 659 ljudi iz podjetij, poleg tega pa še 122 s krmelj-

skega področja in 417 iz Sevnice in okolice. Od tega je darovalo kri v Krmelju 100 ljudi, v Sevnici pa v dveh dneh 275 ljudi, kar je skupaj 375 krvodajalcev ali za 114 več kot lani. Najbolj so se odrezali prebivalci Bučke, ki so poslali kar 34 krvodajalcev na odvzem. Največ zaslug za to ima predsednik tamkajšnje organizacije RK tov. Hočevnar. Iz Zabukovja

jih je prišlo 28, iz Studenca 20, iz Boštanj 16, iz Loke 38 in po nekaj tudi iz drugih organizacij. Med podjetji je bila najboljše KOPITARNA, sledita pa ji JUGOTANIN in Mizarska. Slaba udeležba je bila v JUTRANJKI in LISCI. Lep zgled je dal članom predsednik Obs Franc Molan, ki je med prvimi daroval kri.

S. Sk.

Še 800 m ceste proti Impoljci

Pred kratkim so predstavniki novomeškega cestnega podjetja zagotovili, da bodo letos podaljšali cesto proti Impoljci še za 800 m. Asfaltirati bodo začeli okoli 25. septembra, ko se bodo že sprostiti stroji na drugih delovnih mestih. Čeprav je bilo po prvem obračunu ugotovljeno, da je ves denar porabljen, se je kasneje pokazalo, da ga je še nekaj ostalo, zato hoče podjetje izpolniti pogodbeno obveznost.

Kaj se vsak tečen zgodi pri nas, vam pove

DOLENJSKI LIST

DRAGOCENA JE VSAKA KAPLJA. Krmeljskemu vodovodu primanjkuje vode za hitro rastoči kraj. Pred nekaj dnevi so delavci Metalne zajeli izvir ob cesti proti Sentjanžu. »Izvir je skromen, le šest litrov vode daje na minuto, vendar nikoli ne presahne. Na dan bo iz njega priteklo skoraj devet kubikov vode in bo že za nekaj gospodinjstev,« so povedali možje ob izviru. (Foto: M. Legan)

Razvedrilo so mu stari novci

Obisk pri numizmatiku Francu Pfeiferju

»Kadar sem popotoval po svetu, sem včasih raje ostal lačen in žejen, samo da mi je ostal denar za nakup starih novcev. Od mladih nog me ni popustila zbiratelj-ska strast, veselje spoznavati zgodovino s pomočjo starih srebrnikov ali medenastih denarjev.«

Ko moč zrelih let, visokega čela in rahlo osivelih las z ljubečo skrbjo jemlje iz predalčkov kovance za kovanec, na okna lepo urejene, umirjene sobe pa pritrkava jesenski dež, je kot nalašč priložnost za premišljevanje o minljivosti. Novci, stari čez dva tisoč let, o katerih vé mož povedati toliko človeške zgodovine; srebrniki, oguljeni od rok, ki jih že zdavnaj ni več; od stoletij zlizani denarji, ki bi vedeli povedati več o taktatnem življenju, kulturi in civilizaciji, kot povedo zgodovinski učbeniki.

»To so kovanci iz časov Aleksandra Velikega, stari so 2300 let. Tile srebrniki so iz dobe največjega razcveta rimskega cesarstva. Na njih so upodobljene glave takratnih mogotcev: Avgusta, Neron, Sule, Trajana, Diokleciana... Tuka je prva ženska glava na novcu. Ime ji je bilo Crispina, žena Commodusova.« Ob vsakem primerku ve zbiralec povedati toliko zgodovinskih podrobnosti, o katerih v gimnaziji še slišali nismo. Pred najinimi očmi se skupaj z mojstrskimi deli rimskih kovnic vrstijo takratni dogodki, ko imava v rokah denar vzhodnega cesarstva ali starih Grkov, se pogovarjava o njih slavi in zatonu.

Temačni srednji vek, ko ljudi niso več vodili razum, znanost in umetnost, se po-

kaže tudi na denarju. Kovanci so okorni, težki, na njih so vrezane grobe poteze, manj je zlahtne kovine. »Tole je eden najstarejših novcev v naši bližnji okolici: breški pšenig, skovan v Brežah leta 1147; tole so pšenigi znane kneza Spanheimskega. V tistem času so bile slovite kovnice denarja v Slovenj Gradcu, Brežicah in nekdanjem Reichenburgu.«

Iz zbirke roma škatla za škatlo. Srebrniki francoskih kraljev, preluknjan kitajski denar iz 15. stoletja, zelo dobro izdelani turški novci iz najboljših turških časov, štiroglati japonski kovanci, šestrokotni kovani denarji iz Indije, stari kovanci iz današnje Saudove Arabije, Libanona, kot medalje veliki novci iz carske Rusije, skovani leta 1712, napoleonovski. Leopoldovi tolariji iz 1657. leta, denarji beneške republike, velika zbirka avstrijskih srebrnikov, med katerimi so nekateri posebno znameniti, ker so iz spominskih izdaj ali pretopljeni iz cerkvenega srebra, ki so ga prelili v kovan denar, da bi ga tako ohranili pred ropanjem Turkov.

Zbirateljska strast nima konca, saj po svetu kujejo nove in nove vrste denarja. Zbirke se večajo in večajo. Novci iz novejših časov med njimi se zasveti zlatnik, ki

je bil skovan v spomin na smrt J. F. Kennedyja.

»Lahko vam pokažem tudi papirnati denar, ki se zdalec ni tako star kot kovinski,« pove zbiratelj, ki ve o denarju več kot kak ekonomsko izobražen človek. Ko pregleduje papirje, se oko ustavi na stodinarskem bankovcu iz predvojne Jugoslavije, ki na eni strani še ni potiskan. »Ponarejen je, ponarejevalci ga niso imeli časa izdelati do konca.«

Umirjeno živi Franc Pfeifer, zaposlen v sevnški Koptarni, član slovenskega numizmatičnega društva, ki ima za seboj že samostojno razstavo. Umirjeno, ker je zbiranje dolgoletno in vestno delo, v katerem ne išče materialne koristi, marveč razvedrilo po vsakodnevnih skrbih.

M. LEGAN

SEVNŠKI VESTNIK

Eno izmed zelo redkih dreves iz vrst ginkovcev — dvokrpi ginko raste na mokronoškem gradu. Za praznik so ga označili, pod njim pa namestili klopi, tako da se obiskovalec lahko usede v njegovo senco. (Foto: M. Legan)

S SEJE SVETA ZA URBANIZEM IN STANOVANJSKE ZADEVE

O cestah IV. reda in črnih gradnjah

Za ceste četrtega reda naj prispevajo podjetja, ki te ceste veliko uporabljajo — Z ukrepanjem proti črnim gradnjam počakati na nov zakon o urbanističnem planiranju, stavbe pa do takrat ne smejo biti priključene na javne napeljave — Kdo ima prednost pri dodeljevanju občinskih stanovanj?

Ker je bilo na seji sveta v ponedeljek, 18. septembra, znova ugotovljeno, da so ceste četrtega reda zelo slabo oskrbovane in da je premalo denarja za vzdrževanje, je bilo sklenjeno, naj oddelek za gospodarstvo pritegne večja podjetja, ki veliko uporabljajo te ceste (GG Novo mesto, Cestno podjetje Novo mesto, GG Brežice, KZ Trebnje in druga), da jih s prispevki pomagajo vzdrževati. Svet je tudi menil, naj bi v prihodnjem letu cestarsko službo uredili tako, da bi bili cestarji zaposleni samo s cesto in bi tako lahko sproti odpravljali napake in poškodbe. Njihovo delo pa je potrebno normalirati, da bo delovni učinek večji.

Člani sveta so obravnavali tudi vprašanje, kaj ukreniti s črnimi gradnjami, ki jih je pet zunaj treh občinskih središč, dve pa sta v Trebnju. Sklenjeno je bilo, naj bi počakali novi zakon o urbanističnem planiranju in potem ukrepati, do takrat pa ne bi smeli teh zgradb priključiti na električno napeljavo in vodovod.

Glede gradnje nove šole na Mirni je svet menil, naj bi urbanistični program delno spremenili, tako da bi se tako

imenovana šolska cona pomaknila proti središču Mirne; s tem bi zmanjšali razdaljo do starega šolskega poslopja, kjer bo potem otroški vrtec; obe stavbi bo ogrevala ista centralna kurjava.

Pri dodeljevanju stanovanj, ki so last občine, je svet predlagal, naj bi imeli pri njih prednost delavci družbenih služb — šolstva in zdravstva ter uprave, socialni podpiranci, upokojeanci, borci in obrtniki, katerih obrt je potrebna, občino pa prosijo za stanovanja. Sele za črni bi prišli na vrsto ljudje, ki so zaposleni v podjetjih, saj morajo gospodarske organizacije predvsem same skrbeti večji.

Priprave na občinsko konferenco ZK

Sklep občinskega komiteja ZK 15. septembra: konference osnovnih organizacij naj bodo izvedene do 5. oktobra, občinska konferenca pa bo 25. ali 26. oktobra

Iz že znanih vzrokov je bila občinska konferenca komunistov trebanjske občine preložena na jesen. Ker se predvideni čas naglo bliža, se je v petek popoldne, 15. septembra, sestal občinski komitej, da bi pospešil priprave na konferenco, ki bo čez dober mesec. Z organizacijskimi spremembami so ljudje že seznanjeni. Spomladi so bile osnovne organizacije osnovane po teritorialni osnovi, kar pomeni, da komunisti pripadajo tistim osnovnim organizacijam, kjer živijo. Izjemoma je proizvodna osnovna organizacija ostala v kmetijski zadrugi Trebnje, čeravno bi bilo verjetno prav za te

ODLOČITE SE TUDI VI: naročite si Delenjski list na svoj naslov!

„Višji organi nas premalo podpirajo“

Krajevna skupnost Knežja vas želi vsem na svojem območju najprej pomagati do dobrih cest in vaških poti — Letos dograjena nova cesta na Krušni vrh

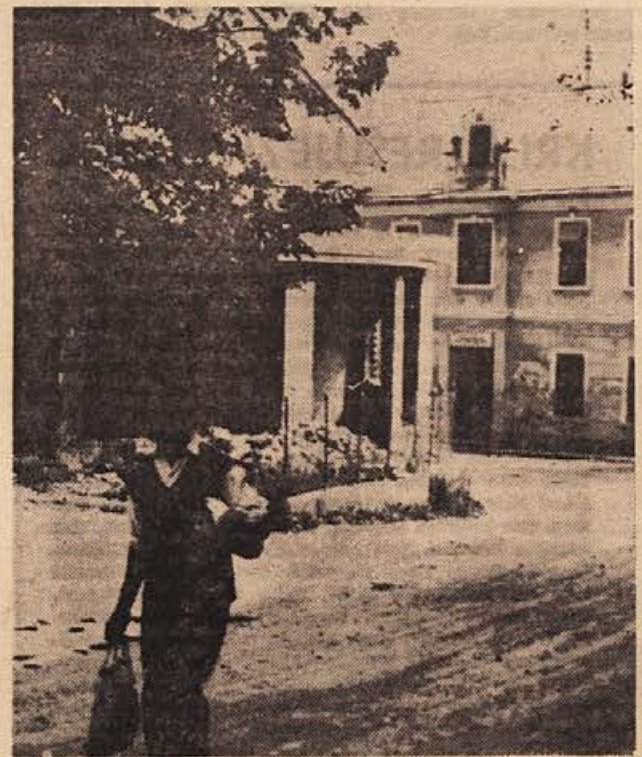
»Pri nas imamo v nekaterih vaseh še lesene hiše zaradi tega, ker so poti tako slabe, da do njih ljudje ne morejo napeljati trdega gradiva. Njim smo namenjeni najprej pomagati,« je na sestanku odbora krajevnih organizacij SZDL 12. septembra dejal predsednik krajevnih skupnosti Jože Kek z Luže. »Želeli bi, da bi nam višji organi, ki imajo več ugleda, pomagali ugnati nekatere posebnosti, ki se nam smejejo v brk in nočejo sodelovati pri prostovoljnem delu, čeravno gre tudi za njihovo dobro. Sam svet KS je proti njim brez prave moči. Zakaj bi vsi trpeli zaradi njih! Letos delamo cesto na Krušni vrh, prihodnje leto pa bi jo potegnili še naprej do Babne gore, če bodo le tudi gozdarji kaj pridali primaknili.

In še en primer, ko bomo brez moči, če nas ne bo inšpekcija podprla. Na Luži imamo veliko zanemarjeno lužo, ki zelo kazi naš kraj. Ko je svet krajevnih skupnosti želel odpraviti nesnago, ga občinska inšpekcija ni tako močno podprla, da bi se

kaj premaknilo, čeprav vsakdo ve, kako škodljiva je stojnja, zanemarjena voda v naselju,« je sklenil misel tov. Kek.

Na sestanku krajevnih organizacij, ki ga je vodila predsednica Manca Slak, so močje govorili največ o tem, kar jih ovira pri skupnem prizadevanju za napredek. Obravnavali so tudi organizacijska vprašanja in sklenili povečati število članov organizacije, saj

imajo zdaj včlanjenih le četrtno volivcev. Letno konferenco bodo imeli proti koncu oktobra.

Trem gostinskim lokalom v Mokronogu se bo kmalu pridružil še četrti poleg nekdanje Bulčeve gostilne, saj dela kar hitro napredujejo (Foto: J. Kržič)

Ne preveč hiteti s trgatvijo!

Oddelek za gospodarstvo in finance je določil 29. september za začetek splošne trgatve grozdja plemenite vinske trte

Vinogradniki sami najbolje vedo, koliko sladkorja lahko še pridobi grozdje, če dalj časa ostane na trtjah, vendar se iz leta v leto dogaja, da ga marsikdo prehitro potrga, čeravno je zdravo in mu ne preti gnitje. Ko potrga eden,

mora potrgati tudi njegov soseda in tako naprej, ker se vsakdo boji, da se bodo na njegov še nepotržani vinograd spravili ptiči, če ne celo tatovi.

Ker s predčasnim trganjem nastaja velika gospodarska

škoda, ima občina po temeljnem zakonu o vinu možnost določiti rok trgatve, kršilce pa tudi krepko kaznovati. Oziroma se na letošnje vremenske razmere, je oddelek za gospodarstvo določil 29. september za začetek trgatve grozdja plemenite vinske trte, pri čemer so izvzete samo zgodnje sorte, predvsem modra portugalka.

Predpisani rok velja za vinograde, zasajene s plemenito vinsko trto, ki jih letos ni poškodovala toča in kjer se ni pojavilo gnitje zaradi pokanja jagod ali iz drugih vzrokov. Določitev roka ima namen, povečati sladkorno stopnjo, kar koristi predvsem vinogradnikom samim.

TREBANJSKE IVERI

■ PANOJI ZB v prosvetnem domu? Pri organizaciji ZB razmišljajo, da bi v nekem prostoru, kamor prihaja veliko ljudi, uredili stalno spominsko razstavo Gubčeve brigade, ki ima v občini domovinsko pravico. Na voljo so trije prostori: veža v osnovni šoli, čakalnica v prosvetnem domu in soba v domu družbenih organizacij. Nagibajo se k odločitvi, da bi razstavne panoje in slike postavili v čakalnici prosvetnega doma, kjer bi jih lahko videlo veliko ljudi.

■ VLOM V KIOSK. Nedolgo tega so neznanec razbil stekla in tako vlomil v kiosk »Delas« iz cesti proti železniški postaji. Iz njega so pobrali cigarete v vrednosti 160 Ndin. Nekako isti čas so vlomili tudi v prodajalno »Dolenjke«, kjer so shranjeni različni prehranski izdelki. Ugotovljeno je, da sta vlomila dva mladoletnika, ki sta ušla iz vzgojnega zavoda iz Radeč pri Zidanem mostu.

■ NEOSVETLJENE TRGOVINE so manj varne pred vlomilci. Da se tatovi raje lotijo manj razsvetljenih trgovin, dokazuje tudi vlom v prodajalno »Dolenjke«, ki je ponoči zelo slabo osvetljena. Trebanje nima nočnih čuvajev, zato morajo biti lokali dovolj raz-

svetljeni. Ned trgovino Novotehne je že dalj časa pokrvarjen neonski napis, ki prav krmežljivo brli nad vrati. Tudi lepi Mercatorjev napis na novi trgovini je že dalj časa v temi.

■ KOSKE VEČKRAT PRAZNI. Niti zadnje čase ni več toliko papirja po tleh, kar kaže na to, da so se ljudje že navadili na posode za smeti. Žal pa koske preredit za praznijo, saj so vedno polni odpadkov.

■ PARKET NE USTREZA? Nova šolska telovadnica še ni dokončno prevzeta. Pokazalo se je, da pod ne bo povsem ustrezal pouku telovadbe, kjer morajo biti otroci bosi. Zgodilo se je že, da so si noge poškodovali s iivermi, ker se deske ne prilagajajo dovolj dobro. Pred kratkim si je to ogledala komisija, vendar za zdaj ni mogla ugotoviti vzroke napak. Mogoče bo treba celo zamenjati parket, še prej pa bo treba ugotoviti, kdo je napako za krivil.

Dobrnich: spomenik za 25-letnico

Sprva je bilo predvideno, da bodo v Dobrnichu že letos postavili primernejše obeležje, posvečeno spomenu padlih borcev in žrtv fašističnega terorja. Samo na pokopališču v Dobrnichu počiva čez sto žrtv, na Marencah pa čez 250. Sedaj dokaj skromni spomenik so postavili že pred leti, zato so borci predlagali, naj bi uredili zdaj primernejše in lepše spominsko obeležje.

Letos je zmanjkalo denarja, zato je bilo odloženo, da bodo načrt uresničili prihodnje leto, ko bodo v Dobrnichu svečano proslavljali 25-letnico prvega kongresa AFŽ Slovenije, ki je bil v tem kraju 17 in 18. oktobra 1943. Načrti za spominsko obeležje so pripravljeni, delo pa že naročeno. Vse skupaj bo veljalo okoli 4 milijone Sdin.

ČATEŽ: preslaba črpalka

Zaradi prešibke črpalke, ki ne zmore načrpati dovolj vode v vodohram, so vaščani Čateža že lep čas velikokrat brez vode. Zjutraj jo ponavadi imajo, čez dan pa je hitro zmanjka, tako da bodo morali prej ali slej zbrati denar za močnejšo črpalko.

Spet več dela v LITOSTROJU

Kaže, da so najhujši časi za kovinsko industrijo že prešli. Kot povedo v trebanjskem obratu Litostroja, imajo zdaj veliko dela. Varilci delajo v treh izmenah, pred kratkim pa so jih še nekaj na novo sprejeli na delo. Čeprav zaposleni še vedno prejemajo 80-odstotne osebne dohodke, zaslužijo zdaj precej več, ker močno presegajo norme. Podobne spodbudne vesti je mogoče ugotoviti tudi v Kemopremi in v kovinskem obratu trebanjskega komunalnega podjetja.

Dokončan blok na Mirni

V kratkem bo dokončan prvi izmed dveh 16-stanovanjskih blokov na Mirni, ki jih v lastni režiji gradi republiški sekretariat za notranje zadeve. Vanj se bodo vselili uslužbenci KPD Dob.

Nemci z našimi suknjiči v SZ

Te dni imajo v trebanjskem obratu Modnih oblačil čez glavo dela, saj delajo cele noči, počitka pa si niso privoščili niti v nedeljo. Nemški poslovni partner je namreč naročil veliko število suknjičev, ki jih bo, kot pravijo, prodal v Sovjetsko zvezo in pri tem nedvomno tudi dobro zaslužil. Ker so roki izdelave zelo kratki, morajo trebanjski konfekcionarji zelo hiteti.

Poglejte na 5. stran današnje številke!

TREBANJSKE NOVICE

Danes seja skupščine

Za danes je sklicana seja občinske skupščine Kočevje, za katero je predviden naslednji dnevni red: poročilo o poslovanju gospodarskih organizacij v prvem letošnjem polletju, poročilo o problematiki kmetijstva in gozdarstva v občini, sprememba odloka o odločitvi obrestne mere za sredstva poslovnega sklada komunalnih, gostinskih in obrtnih storitvenih gospodarskih organizacij, soglasje k sklepu o izrednem prispevku za kritje primanjkljajev skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov, personalne zadeve itd.

Priprave za kopališče

Na zadnji seji upravnega odbora turističnega društva Kočevje je predsednik društva poročal tudi o pripravah za gradnjo kopališča, ki jih vodi poseben odbor. Lokacija za kopališče je določena pri kemični tovarni. Na prostoru, kjer bo kopališče, so že začeli vrtati sonde, da ugotovijo, kakšno je zemljišče. Tudi pogovori z lastniki hiš, ki jih bo treba porušiti, so v glavnem končani. Denar za gradnjo kopališča še ni zagotovljen, zato tudi še ni znano, kdaj bo dograjeno. Vendar vse kaže, da bo otvoritev kopališča vsaj za 500-letnico mesta Kočevje, to je leta 1971, če ne že prej.

Šofer pa ni nič vedel...

V nedeljo, 17. septembra, bi morali nekdanji borci Sercejeve brigade, ki živijo na Kočevskem, oditi na zbor brigade v Slovenjgradec na Koroskem. Občinski odbor ZZB NOV Kočevje je pravočasno izročil naročilnico za prevoz z avtobusom upravitelja ITAS. Avtobus bi moral odpeljati 17. septembra ob 5. uri zjutraj z avtobusne postaje. Tam se je res zbralo okoli 20 bivših borcev Sercejeve, ki so 2 uri zaman čakali na avtobus in nato odšli. Ker je znano, da svoji ITASOV avtobus ob nedeljah v Ribnici, je odšla neka borka tja, da bi poizvedela kako in kaj. Šoferja je našla pri počitku, avtobus pa je stal pred hišo. Šofer ni o prevozu v Slovenjgradec nič vedel. Sprašujemo se: kdo je kriv, da se borci niso mogli udeležiti zbora brigade, v kateri so se nekoč borili? Dvomimo, da gre zgolj za malomarnost!

Cene v Kočevju

Pretekli ponedeljek so veljale v trgovini s sadjem in zelenjavo naslednje maloprodajne cene: krompir 0,87 Ndin, sveže zelje 1,40 Ndin, kislo zelje 2,08 Ndin, fižol v suho 4,77, 4,85 in 4,95 Ndin, čebula 1,84 Ndin, česen 8,07 Ndin, solata 2,56 Ndin, paradižnik 2,08 Ndin, paprika 1,40 Ndin, ribe 7,35 Ndin, jabolka 2,75 Ndin, hruške 3,16 Ndin, pomaranče 5 Ndin, mandarine 7,50 Ndin, limone 5,55 Ndin, grozdje 3,75 Ndin, slive 1,95 Ndin, breskve 3,28 Ndin, lubenice 1,05 Ndin — vse za 1 kg. Jajca so bila po 0,66 do 0,70 Ndin.

GOVORI ALOJZ LESAR, POVELJNIK GASILSKE ZVEZE

Požar grozi - denarja pa ni!

Ker za gasilstvo ni denarja, imajo le 4 gasilska društva sodobne brizgalne — Včasih 45 gasilskih društev, danes pa le 16 — V Kočevju je za mnogo milijard premoženja, vendar je še vedno slabo zavarovano

»V kočevski občini imajo delovne organizacije za okoli 29,5 milijard Sdin osnovnih sredstev, za gasilstvo, ki to premoženje varuje, pa ne prispevajo skoraj nič.

Tako imajo podjetja z izjemo Rudnika in LIK le ročne gasilske aparate. Ostalo

Alojz Lesar, poveljnik občinske gasilske zveze Kočevje

zaščito prepuščajo prostovoljnemu gasilskemu društvu. V občini pa je bilo lani 14 požarov. Dvajsetkrat je gorelo družbeno premoženje, 2 krat pa zasebno.

Pred vojno je bilo na območju sedanje kočevske občine 45 gasilskih društev, takoj po vojni 21, danes pa jih je le še 16, od tega dve industrijski (Rudnik LIK).

V vseh društvih je danes 378 operativnih članov, ki pa

nimajo potrebne delovne vne- me, ker jim pri delu skoraj nihče ne pomaga. Izjeme so samo društva na skrajnem podeželju (Trava, Podpreska, Para, Predgrad, Struge) in na Rudniku.

Ker je za gasilstvo na razpolago le malo denarja, ponekod pa celo nič, so lahko samo 4 društva kupila sodobne brizgalne, vse ostale pa imajo skrajno dotrajale, v Predgradu pa celo samo ročno brizgalno.

Občinska gasilska zveza je dobila letos od občinske dotacije, ki bo porabljena za vzdrževanje občinske gasilske zveze, za plačo šoferja, za stalno dežurno službo in za dotacijo gasilskim društvom na podeželju (Predgrad in Struge za prispevek k obnovi gasilskega doma in Livold za pomoč pri nakupu opreme).

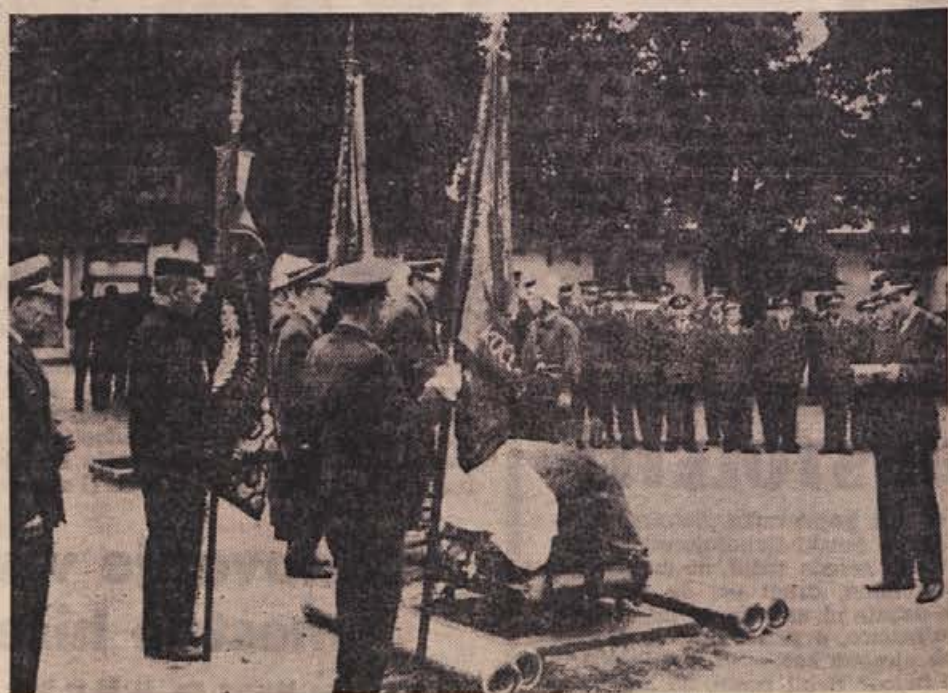
Gasilsko društvo Kočevje je dobilo še 9 milijonov Sdin dotacije in 8 milijonov Sdin posojila za obnovo gasilskega doma. Ta denar je prispevala medobčinska zavarovalnica Novo mesto. Ze za prvo fazo obnove doma, se pravi za ureditev garaž, pa tega denarja ni dovolj. Gasilec manjka še okoli 7,5 milijona Sdin za tlakovanje garaž, za električno napeljava, za ogrevalne naprave itd. Manjkajoči denar bodo skušali zbrati pri gospodarskih organizacijah.

Medobčinska zavarovalnica je konec preteklega leta dala tudi denar za nakup novega vozila TAM 2000, ki je nadomestil dotrajani orodjarski voz iz leta 1952.

Vse kaže, da bodo v bodoče delovne organizacije in občinska skupščina morale več napraviti na čim boljše delo gasilske službe in hkrati tudi za zavarovanje premoženja.

V pripravi je namreč novi zakon o požarni varnosti, ki bo prenesel vse pristojnosti v zvezi s požarno varnostjo (organizacija gasilske službe, preventivni pregledi, ukrepi za požarno varnost v delovnih organizacijah itd.) na občinske skupščine, ki bodo dolžne gasilstvo tudi financirati.

Seveda skupščine ne bodo imele dovolj denarja, zato bodo morale dobiti denar pri delovnih organizacijah. Tako bodo končno gasilsko službo le vzdrževali tisti, ki imajo največ premoženja in ki torej gasilstvo najbolj potrebujejo.

INDUSTRIJSKO GASILSKO DRUŠTVO kočevskega rudnika rjavega premoga je predzadnjo nedeljo prevzelo in krstilo novo gasilsko brizgalno. Slavje je opravil direktor rudnika Franc Korelec in izročil brizgalno v uporabo domačim gasilcem (Foto: Primc)

»Davek na malomarnost«

Občinska gasilska zveza Kočevje je kupila film »Davek na malomarnost«, ki ga bo predvajala v delovnih organizacijah, pa tudi na podeželju. Film, ki je veljal 1500 novih dinarjev, je namenjen preventivni vzgoji prebivalcev.

V septembru in oktobru bodo zastopniki občinske gasilske zveze obiskali vsa gasilska društva. Takrat bodo pregledali, kako gasilci vzdržujejo opremo in orodje, kako imajo urejeno pisarniško poslovanje in statistiko, preizkusili bodo znanje gasilcev itd.

Zanimivosti propadajo

V kočevski občini je precej zgodovinskih zanimivosti in drugih kulturnih spomenikov, ki nihče ne skrbi zanje. O nekaterih (na primer cerkvi v Ribjeki) smo že pisali. Pred dnevi pa smo zvedeli, da je ogrožena tudi cerkva na Vidmu pri Mozlju. Njena streha že vrsto let pušča, zato je pred kratkim začel odpadati omet, pod njim pa so se prikazali deli — fresk. Vsekakor bi bilo prav, da bi pristojni organi pregledali, ali cerkva in freske res predstavljajo pomembno vrednost, in če jo, naj bi cerkvico zaščitili.

Obnova »Petrošnika«

V teh dneh bo začel obnavljati Trgopromet svojo trgovino »Petrošnika« na Reški cesti v Kočevju. Dela bo izvajalo stanovanjsko podjetje. Sedanjí prodajni prostori bodo spremenjeni v skladišča, novi prodajni prostori pa bodo v doizdanem delu. Obnova, ki bo veljala okoli 26 milijonov Sdin, bo končana do spomladi.

Ivan Ožbolt-Očka

12. septembra smo v Belci pokopali Ivana Ožbolta-Očka, znanega partizana iz Cabranske doline. Na pogrebu so se zbrali mnogi znanci in prijatelji, člani ZZB iz Slovenske in hrvatske strani, da bi se poslednji poslovili od tega priljubljenega partizanskega borca.

Pokojni Ivan Ožbolt-Očka se je rodil pred 80 leti. Imel je 8 otrok, kruh pa je služil v slavonskih in romunskih gozdovih, bil je dvakrat v Ameriki, pozneje pa je delal kot gozdni delavec v Kolpski dolini. V prvi svetovni vojni so

ga na vzhodni fronti zajeli Rusi in v ujetništvu se je seznanil z idejami ruske revolucije. Iz ujetništva je pobegnil in se bolan vrnil domov v Belico. Ze leta 1941 je začel sodelovati z OF z vsemi člani svoje družine. Sinovi so mu odšli v partizane, Očka pa je delal doma na trenu. Ko so 1942 Italijani požgali večino vasi in odvedli prebivalce v internacijo, je Očka pobegnil in odšel v partizane. Takrat je bil star 55 let. Okupator je razpisal za njegovo glavo 50.000 lir nagrade in ga v odsotnosti obsodil na smrt. P. S.

Beg podgan

Naliv je pred kratkim napodil kočevske podgane iz kanalov. Menda jih je prišlo največ na dan — našli so jih kar 17 — pri drugi stolpnici v Kidričevi ulici.

Zbegane podgane so se ustrašile ceste in najprej zbežale proti Rinzi, nato pa so se vrnile, premagale strah in prekorale cesto. Občani, predvsem otroci, so uprizorili pravi podganji lov in jih nekaj pobili, ostale pa so se porazgubile neke pri četrth stolpnici in samopostrežni trgovini.

DROBNE IZ KOČEVJA

■ **OB ODHODU V JLA** je odsek za narodno obrambo skupaj s mladino gimnazije priredil bodočim vojakom ples. Igral je domači ansambel ATOLI. V Domu telesne kulture se je zbralo precej mladine, ki se je v vedrem razpoloženju poslovalo od sotovaršev in jim zaželela srečno vrnitev. Prireditelj, namenjena mladim fantom, ki odhajajo v službo domovine, bo ostala bodočim vojakom in lepem spominu. Pobudo velja iskreno pozdraviti, organizatorji pa naj poskrbijo še za to, da na takšne plesne ne bodo hodili učenci in učence osnovne šole, ki imajo za to še dovolj časa!

■ **REGISTRACIJA MOPEDOV** se je začela te dni. Naš okoliš ima osnovno številko Lj-50, kateri sledi registracijska številka mopedov. Upamo, da bo odšel manj brezobzirnih voznikov mopedov, zaradi vsakoletnih tehničnih pregledov svojih vozil pa bodo morali mopede v bodoče skrbneje vzdrževati. Koristna posledica bo več reda v prometu in manj nesreč!

■ **FILATELISTI** so imeli 17. septembra prvi redni sestanek po počitnicah. Pogovorili so se o delu društva v zimski sezoni, o razstavah, o zamenjavi znamk in o srečanju s mladinskimi krogi.

■ **8 MINUT** smo imeli POLDNE 16. septembra v Kočevju. Najprej in res točno opoldne kot vedno je zatulila sirena TEKSTILANE, 4 minute zatem je odbilo poldne na

cerkveni uri (na kateri kaže vsaka številčnica svoj čas ...). 6 minut za TEKSTILANO se je oglasila sirena v INLESOVI žagi, nato pa po vrsti še vse ostale. Skratka: 8 minut je bilo v soboto v Kočevju poldne ...

■ **MOTORSKI VLAK** Kočevje—Ljubljana bo, kot zatrdjujejo, začel spet voziti 1. oktobra. To bo za nekatere potnike, zlasti za starejše, ki se neradi gnetejo po avtobusih, zelo ugodno. V naših avtobusih je namreč zelo malo kulturnega odnosa do starejših, do invalidov in mater z otroki.

■ **RAZPRODAJA TEKSTILNEGA BLAGA** s 30 do 50-odstotnim popustom je bila 18. septembra v trgovini TEKANINA v Kočevju. Po trgovinah je dandanes res dovolj blaga in prav razveseljuje, da so tudi naši trgovci začeli vabiti k nakupu s popustom!

■ **SLOVENCI IZ TRSTA** so v nedeljo obiskali Kočevje. Bilo jih je za poln avtobus, med njimi pa veliko šena in mladine. Z občudovanjem so si ogledali naše mesto ter obiskali zgodovinski Seškov dom in muzej. Istega dne popoldne so se pripeljali na obisk v Kočevje člani delovnega kolektiva ELAN iz Begunj na Gorenjskem in mladinci iz Kamnika.

■ **POTNIKI SO OSTALI** na postaji in so morali čakati 1 uro do odhoda naslednjega avtobusa. To se je zgodilo 16. septembra ob 12.15 v Kočevju, ko SAPOV avtobus ni mogel vzeti vseh potnikov in jih je ostalo 10 na postaji. Znano je, da je proga Kočevje—Ljubljana za SAP najdonosnejša, avtobusi pa so nemalokrat zelo natrpani. Zgodi se, da peljejo po tej progi zelo majhni avtobusi in zdaj smo doživeli še to, da so potniki ostali. Kaj pravijo k temu pri SAP?

Izdelan je pregled spomenikov

V občini Kočevje je doslej zabeleženih skupno 105 kulturnih spomenikov, za njihovo vzdrževanje pa pogosto ni denarja

Pregled kulturnih spomenikov v Kočevski občini je pred kratkim izdelal Zavod za spomeniško varstvo Ljubljana.

Vsebinska »Pregleda« je naslednja: uvod, seznam in karta kulturnih spomenikov.

V »Pregledu« so spomeniki razdeljeni na umetnostne, etnografske, arheološke in spomenike iz ljudske revolucije. Skupno je naštetih in

na kratko opisanih 105 spomenikov. Največ jih je iz ljudske revolucije (36) in etnografskih (32), umetnostnih je 19, arheoloških pa 18.

V »Pregledu« pa prav gotovo niso našteti vsi kulturni spomeniki v občini. Pa še teh, ki so naštet, običajno nihče ne vzdržuje.

»Pregleda« je izdelan na podlagi spomeniške evidence iz leta 1966.

Nekaj turističnih razglednic

■ Turistično društvo Kočevje je imelo v svoji prodajni spornikov do konca avgusta letos za 20 odstotkov več prometa kot v istem obdobju lani. Letos je sicer morala prodajalna odvesti prvič tudi prometni davek, vendar zaradi tega cen niso zvišali. Nasprotno, nekaterim nekurantnim spomenikom so jo celo znižali.

■ Turistično društvo je letos založilo preko 35.000 razglednic, od tega 32.500 barvnih, ki so bile tiskane v Italiji. To so doslej tudi najkvalitetnejše barvne razglednice o Kočevju.

■ Pri turističnem društvu so letos tujci zamenjali za nad 12.870 Ndin deviz. Menjalca pri TD sodeluje z menjalnico v hotelu.

■ Tujci so letos zunanjo podobo Kočevja v glavnem pohvalili, izjema je bila le nesrečna Rinža. Tudi v avstrijskem dnevniku »Kurir« je bil v začetku julija daljši članek o Kočevju. Mesto je bilo v glavnem pohvaljeno, Rinža pa grajana.

■ Številni loviči iz Avstrije, Zahodne Nemčije in Italije se že pripravljajo za jesenski lov na Kočevskem. Vse

kaže, da bo jeseni prišlo na lov več gostov, kot jih je prišlo ob začetku leta do konca avgusta.

■ Pri avtobusni postaji v Kočevju oziroma Ljudski restavraciji končno le grade javno stranišče. Financirata ga občinska skupščina in podjetje SAP.

Mala maša - za suknjo vpraša

28. aprila letos je na proslavi 15-letnice KGP Kočevje v hotelu Pugled eden izmed članov kolektiva zamenjal plašč (trenčko). V veseli in razgibani družbi se pač marsikaj zgodi, ker pa je ob takrat preteklo že nekaj mesecev, upam, da so »frontalne motnje« že minile! Hkrati s tem je minilo tudi poletje in »novi« lastnik je zdaj že lahko opazil, da je odnesel plašč, ki je velik za njegova dva! Prosim ga, naj pride v hotel Pugled po svojo, mogoče pa naj vrne (če ga ne potrebuje za vso dru-

KOČEVJSKE NOVICE

Amater: da ali ne?

Med letošnjim festivalom v Ribnici je od 3. do 10. septembra razstavljal v dvorani delavske univerze domačin slikar-amater Slavko Felician. V mali dvorani je razstavil devet olj, nekaj pokrajin in tihožitij ter tri portrete.

Se izpred vojne se ga spominjam, kako je doma na vrhu v senci jablane nanašal na veliko platno bleščeče barve. Platno se je vedno bolj skrivalo, iz množice barv pa se je porajal obraz tragično umrlega graščaka Antona Rudeža. To je prvi blede spomin na slikarja Felicianja; Rudežev portret, narejen po navadni sliki, visi v očetovi hiši.

Zadnja Felicianova razstava je pokazala, da še vedno ni opustil barv in čopiča, od

slike do slike pa lahko opazujemo njegovo rast in razvoj. Enako dobro upodablja pokrajine, tihožitja ter ljudi, in vedno, kadar sem gledal njegove slike, sem si zastavljal vprašanje, če je Slavko res samo amater. Je in ni, sem si odgovarjal. Amater predvsem toliko, ker nima slikarske šole, sicer pa pristen, realističen (kaj pomeni ta izraz v času vedno manj razumljive in dostopne umetnosti!) izpovedovalec in pripovedovalec čustev in zaplani.

Letošnja razstava je posebno zanimiva predvsem zaradi portretov: lončarja Krenčka iz Dolenje vasi ob lončarskem kolovratu, lovca Klemenca in predvsem prvega ribniškega stotnika Alojza Tomšiča. Kolikor je podoba lovca rahlo preobremenjena z nekaterimi barvami in lončar tu in tam stiliziran, je stotnik Tomšič ves pristen, živ, enkratni, skratka — originalen. Žal je Tomšič pred nekaj meseci umrl, s Felicianovo upodobitvijo pa bo vedno živ in prisoten. Za vedno je ohranjen njegov značilni obraz, vsaka gubica posebej, na stran pomaknjen klobuk in spenkača v ozadju, sekira, s katero si je dolga desetletja služil kruh.

Slavkove slike so vzbudile precejšnje zanimanje, posebno še pri gostih iz Italije, ki so nekatera dela tudi odkupili. F. GRIVEC

ZADNJA SLIKARSKA RAZSTAVA je bila za Ribnico pomemben kulturni dogodek, številni obiskovalci pa so bili hkrati tudi zelo veseli razvoja in napredka domačega slikarja-amaterja Slavka Felicianja. Na sliki eno izmed razstavljenih Felicianovih del: KOSARE PLETEJO (Foto: Drago Mohar)

PIONIRJI V LOŠKEM POTOKU

Dela veliko, novega vedno dovolj!

Povedali so toliko lepega in zanimivega o svojem delu, pa tudi o načrtih, da jih je bilo veselje poslušati — Veliko pozornosti posvečajo oživiljanju tradicij NOB

Pred pionirskim praznikom, ki bo 29. septembra, sem obiskal te dni pionirje osemletke na Hribu v Loškem potoku. V razgovoru s člani odrednega štaba sem zvedel marsikaj zanimivega o njihovem delu.

V okviru jugoslovanskih pionirskih iger so lani priredili celo vrsto nastopov svojih krožkov in skupin. Tako so za republiško razstavo prispevali dve maketi — kozolet in najstarejšo hišo Loškega potoka in zemljevid njihovega šolskega okoliša, za kar so prejeli knjižno nagrado. Imajo dva pevka zbor: za cilbane in za pionirje, ki nastopata na raznih domačih prireditvah.

K uspehom pa prispeva tudi podmladek Rdečega kri-

ža, ki je obdaril vse nad 80 let stare vaščane. Zbrali so več kot 200.000 S din za poplavljenice v Prekmurju ter za pomoč Indiji. Za vse to so prejeli prehodno zastavico kot najboljši PRK v občini.

Posebno prizadevni so pri oživiljanju partizanskih tradicij. Skrbijo za spomenike NOB na Taboru, v Sodolu in Mrtolazu, bili so na izletih v Jelenovem žlebu, na Travnici gori in na Griču pri znani partizanski mami Ivančičevi, v Kržatih so obiskali rojstno hišo narodnega heroja Majde Šilc, na obisku pri mnogih partizanskih družinah pa v razgovoru oživiljajo dogodke iz vojnih dni.

Vsi loški pionirji se pripravljajo na svoj dan, na dan pionirjev, ko bodo imeli pionirsko konferenco, zvečer pa bodo zakurili pionirski kres in zapeli. Na prireditvi bodo povabili tudi borce, da jim bodo pripovedovali spomine iz dni narodnoosvobodilnega boja. Ob kresu bodo sprejeli program dela pionirskega odreda v tem šolskem letu.

MARJAN TRATAR

„URBAN“ je bil vso sezono poln

Če ni bilo domačih gostov dovolj, so ga napolnili s tujci — V glavni sezoni je v njem letovalo 51 ribniških družin — Počitniška skupnost je v letih obstoja dobro gospodarila

Počitniški dom »Urban« v Novem gradu v Istri, ki ga je polovica last Počitniške skupnosti Ribnica (ostala polovica pa je od mariborskih delovnih organizacij), je bil letošnjo sezono vedno zaseden.

V predsezoni, se pravi v juniju, v delu doma, ki pripada ribniški skupnosti, so letovali učenci osnovne šole Sodražica in Loški potok, ki so imeli v Novem gradu pouk v naravi. Žal zaradi pomanjkanja denarja v domu niso letovali otroci iz Ribnice.

Julija in avgusta je letovalo v domu 51 družin iz ribniške občine, ki so preživele na morju po 10 do 14 dni dopusta. Razen njih je letovalo

v ribniškem delu »Urban« tudi nekaj gostov iz Kočevja in Novega mesta ter iz Maribora.

Vsi gostje so pohvalili po-

Registracija mopedov

V Ribnici so registrirali mopede v ponedeljek, včeraj in danes, 29. septembra pa bo registracija za zamudnike. V Sodražici bodo registrirali mopede 22. septembra, v Loškem potoku pa 27. septembra. Po tem datumu bodo vozniki, ki ne bodo imeli registriranih mopedov, plačali kazni. Računajo, da je v ribniški občini okoli 1500 mopedov.

sebno hrano v »Urbanu«. Bila je res dobra, saj se je v domu hranilo precej ljudi, ki so preživljali dopust v vikendih in pod šotori.

Za letovanje v septembru ribniška počitniška skupnost ni dobila prijav, zato je svoje prostore odstopila Mariborčanom.

Počitniška skupnost Ribnica je začela svoje delo 1952. Takrat je komaj z 1,5 milijona S din uredila 6 sob v neki hiši v Piranu. V nadaljnjih letih je skupnost skrbno gospodarila in ima danes dom, ki je vreden 75 do 100 milijonov Sdin.

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

■ KROMPIR JE LETOS v ribniški dolini zaradi suše slabo obrodil. Zato ljudje radi kupujejo krompir, ki ga pripeljejo v Ribnico kmetje iz Dobropoljske doline in ga prodajajo po 70 do 80 Sdin kilogram.

■ V BLIZINI ZASELKA Lepovče v Ribnici je določen prostor za odlaganje smeti. Vendar tega nekatera podjetja in posamezniki ne vedo oziroma nočejo vedeti ter odlagajo smeti, kjer se komu zljubi.

■ NA DVORIŠČU HIŠE ST. 78 v Ribnici, v kateri imajo prostore tudi občinska skupščina in politične organizacije, ima Komunalno podjetje apnenico in velik kup smeti, ki res ne spadajo sem.

■ PODRUŽNICA ZAVODA za socialno zavarovanje ima zdaj samo dva uslužbenca, ki imata zelo veliko dela. Podružnica je zgubila tudi nekatere pristojnosti.

■ GOZDARSKI DOM V RIBNICI je ostal tak, kot so ga pustili

Poglejte na 5. stran današnje številke!

Seja občinske skupščine

Petindvajsetega septembra bo seja občinske skupščine Ribnica. Na dnevnem redu bo: prispevki za les, ki ga je podril vihar, razdelitev dotacij krajevnim skupnostim, poročilo o gibanju gospodarstva v prvem polletju letos, kmetijske in stanovanjsko-komunalne zadeve, poročilo odbora za prisilno upravo v »Gradbeniku«, poročilo o obisku delegacije iz Arcevie, volitve in imenovanja ter predlog soglasja k stopnji dopolnilnega prispevka za zdravstvo in zavarovanje kmetov.

Zaradi suše veliko zanimanje za vodovod

Se nikoli ni bilo v Zlebiču tolikšno zanimanje za vodo kot letos. Ker je suša močno prizadela prebivalce tega kraja, so ti sklenili, da bodo napeljali vodovod iz starega zajetja pod Gorenjimi Lazami, kjer je dobra in zdrava voda.

V Gorenjih Lazah imajo že dolgo vodovod, o katerem vedo očanci povedati, da je speljan po lesenih ceveh, ki so še danes v zemlji. Kako so tedanji vodovodni mojstri izvrtali luknje v drevesna debela, dolga tudi štiri metra, še danes ni povsem jasno. Nekaj teh cevi bodo izkopali in dali v ribniški muzej.

V. P.

Tudi Vel. Poljane bodo dobile vodo

Ortničani so tokrat prehiteli prebivalce Velikih Poljan in prej napeljali vodo v svoje domove. Ker je vode v Ortniku veliko, so se prebivalci obeh vasi dogovorili, da bodo potegnili vodo tudi do Velikih Poljan. Vodovod bo šel skozi ortniški vrto po stari poti na Velike Poljane. Tako bodo tudi prebivalci tega kraja preskrbljeni z zdravno in dobro vodo.

V. P.

Piranski upokojenci v Ribnici

V nedeljo, 3. septembra, so obiskali Ribnico upokojenci iz Pirana in si z zanimanjem ogledali mestne zanimivosti. Po muzeju jih je vodil tovariš Janez Arko, ki jim je povedal tudi zgodovino suhorbarske in lončarske obrti. Ogledali so si tudi razstavo domačega slikarja Slavka ter se pokrepčali s posebnostmi Albinove kuhinje v Ungarjevi gostilni. Piranski upokojenci so bili zelo zadovoljni z izletom in so povabili tovariše iz Ribnice, naj tudi ti pridejo v Piran, kjer jim bodo pokazali svoje klubske prostore in počitniški dom.

V. P.

Postavili so sramotilni steber

Pred vhodom v ribniški grad so pred kratkim postavili kamniti sramotilni steber. Stoji na štoru posekanega drevesa.

Cene v Ribnici

Pretekli ponedeljek so veljale v trgovini s sadjem in zelenjavo naslednje maloprodajne cene: krompir 0,90 N din, sveže zelje 1,20 N din, kislo zelje 2 N din, čebula 1,90 N din, česen 5,20 N din, solata 2,20 N din, paradižnik 2,10 N din, paprika 1,50 N din, jabolka 2,30 N din, hruške 2,30 N din, pomaranče 5,50 N din, mandarine 7,50 N din, limone 5,40 N din, grozdje 3,40 N din, breskve 3,60 N din, lubenice 1 N din — vse za 1 kg. Jajca so bila po 0,56 N din.

Na Grmadi vedno več izletnikov

Turistično društvo Grmada-Velike Poljane-Ortnik (tak dolg naslov ima zato, da ne bo zamere med temi naselji) je letos končno le doseglo, da je pot do turistične kočice na Grmadi popravljena. Razen tega so letos prepletkali kočico, nakupili nekaj nove opreme in uredili okolico.

Lep uspeh je dosegla tudi foto sekcija turističnega društva, ki je od 22. do 30. julija priredila v domu na Grmadi razstavo fotografij pod naslovom »Naš domači kraj«. 5 avtorjev je razstavilo okoli 80 slik. Razstavo je obiskalo okoli 3000 ljudi. Med razstavo so prikazovali tudi barvne diapozitive teh krajev. Prizadevnost turističnih delavcev je bila lepo poplačana, saj je letos obiskalo Grmado precej več izletnikov kot prejšnja leta.

Grmada ima vsako leto več obiskovalcev, zato so turistični delavci že pripravili načrt za razširitev doma. Po tem načrtu bo pridobil dom 24 ležišč (zdaj nima nobenega), kuhinjo in gostinsko sobo. Vprašanje pa je, kdaj bo načrt uresničen, ker TD nima denarja. Turistični delavci pravijo, da bodo za izgradnjo doma zbirali prostovoljne prispevke (les in denar).

Grmada je prijetna izletni-

RESKO GLEDALIŠČE »IVAN ZAJC« je sodelovalo tudi na VII. ribniškem festivalu, tokrat s »Hasanaginico«. Hvaležni obiskovalci so napolnili letno gledališče, gostje z Reke pa so poželi zaslužen aplavz (Foto: Drago Mohar)

Novost: dežurna služba

Letošnje šolsko leto so na dragatuški osemletki začeli v prebeljenih prostorih, zato učenci še bolj pazijo na red in čistočo. Po zgledu drugih šol so uvedli tudi šolsko dežurno službo. Vsak dan čaka pri vhodu eden od učencev, ki mora stranke vpisati v dežurno knjigo in jih napotiti v pisarno da ne tавajo same po šoli.

Na šoli je letos 257 učencev v 9 oddelkih, učiteljev pa je 11. Ker so dobili dve novi učni moči, prosvetni delavci ne bodo več tako obremenjeni s poukom. Tudi šolska kuhinja je že začela poslovati. Zaskrat je za malice prijavljenih le okoli 150 otrok, v zimskem času pa kot običajno pričakujejo še več prijavi. Hrane niso podražili in jo dajejo še vedno po lanskem ceni — 500 Sdin na mesec. Otroci iz socialno ogroženih in številnejših družin pa dobivajo malice brezplačno.

Aktivisti Rdečega križa na Mirni gori

Krajevna organizacija Rdečega križa v Dragatušu je 3. septembra priredila avtobusni izlet na Mirno goro. Udeležili so se ga člani odbora in najbolj poštvovalni člani organizacije. Del stroškov za potovanje so prispevali sami, ostalo pa je kril RK. Ker se tako oddolžil najmarljivejšim sodelavcem za dolgoletno delo.

Udeleženci izleta so obiskali najprej Dolenjske Toplice, nato pa so preživeli prijetno popoldne na Mirni gori.

Letos manj hmelja kot lani

Na črnomaljskem področju je bila letošnja hmeljeva letina na okoli 20 odstotkov slabša od lanske. Obrabci so nabrali okoli 10 ton zelenega zlata, kvaliteta pa je bila približno enaka kot v letu 1966. Obrabci so bilo dovolj in tudi vreme med obiranjem ni delalo težav.

Dragatušci na velesanju

Krajevna organizacija SZDL v Dragatušu je na pobudo vaščanov organizirala enodnevni izlet na zagrebški velesanju. 15. septembra se je zbralo že zgodaj zjutraj okoli 30 vaščanov iz Dragatuša in sosednjih vasi ter se s posebnim avtobusom odpeljalo v Zagreb. Na velesanju jih je zanimalo vse, najbolj pa kmetijski stroji. Ker marsikdo še nikoli ni bil v Zagrebu, so si ogledali še mesto in živalski vrt, nazaj grede pa so se ustavili na Mokricah in na Otočcu. Z izletom so bili vsi udeleženci na moč zadovoljni in so hvaležni Socialistični zvezi, da ga je omogočila.

M. B.

Semič: samo dva imata dovoljenje

V Semiču so susedili že precej turističnih sob, vendar sta dobila le dva lastnika dovoljenje za oddajanje. Kaže, da drugi še niso prosili za dovoljenje kakor tudi, da so si nekateri lastniki s turističnimi krediti pomagali sezidati hiše, ne da bi oddajali sobe. V kratkem bodo kontrolirali porabo kreditov. Kdor posojila ni uporabil na menso, ga bo moral vrniti, marsikdo pa tudi kazni ne bo ušel. Letos v Semiču sicer še ni bilo večjega povpraševanja po turističnih sobah, drugače pa bi bilo, če bi imeli asfaltirano cesto.

NOV TRANSFORMATOR V ČRNOMLJU. Gradbeno podjetje BEGRAD je pred dnevi končalo zidavo razdelilne transformatorske postaje blizu Črnomlja. Montažna dela opreme še niso končana, računajo pa, da bo še pred koncem leta postaja začela obratovati. Tedaj se bodo napetostne razmere v vsej Beli krajini močno izboljšale. Zadovoljni bodo lastniki raznih električnih strojev, uporabniki razsvetljave, predvsem pa ne bo več toliko izpadov električne energije. (Foto: Ria Bačar)

Poglejte
na 5. stran
današnje
številke!

SPREJEMA
IN ODDAJA
VAŠE ŽELJE

Konfekcijsko blago in preproge na 8-mesečno brezobrestno odplačilo nudi

„Deletekstil“ ČRNOMELJ

ZA SADJE SLABŠE KVALITETE NI VEČ KUPCEV

Kako je z odkupovanjem jabolk?

Z odkupom sadja kmetje niso zadovoljni, toda to je le ena plat zvona

Kmetovalcem ne gre v račun, da je letos odkupna cena jabolk nižja, kot je bila lani, zlasti zato ne, ker se vsi belokranjski sadovnjaki šibijo od sadja, vsak pa bi rad zaslužil. Ob negodovanju, da je cena nizka in da tovarna BELSAD ne odkupi vseh razpoložljivih jabolk, pa ne bi smeli prezreti tudi težav, ki jih inata z odkupom predelovalna industrija in kmetijska zadruga Črnomoelj.

Zvedeli smo, da pri odkupu ne gre za kak večji zaslužek zadruga, kot domnevajo mnogi. Kmetijska zadruga Črnomoelj je do nedavnega dostavljala jabolka v tovarno Belsad po 27 S din kg. Pri odkupu so imeli le 2 Sdin zaslužka pri kilogramu, dosti manj, pa je bil zaslužek le na papirju, v resnici je šlo za izgubo. Odkupljena jabolka so v skladiščih zadruga čakala po več dni na obvestilo tovarne, da jih lahko pripeljejo, medtem pa so velike količine zgnile. To je šlo v škodo zadruga.

Od 12. septembra dalje pa je Belsad celo znižal odkupno ceno za 3 S din pri kilogramu. Jabolk je namreč pov-

sod dovolj, zato so zanje pripravljeni plačati le toliko in nič več, sicer jih po tej ceni lahko dobijo od drugod. Kmetijska zadruga je hoteli kmetovalcem ustreči, zato je ponudila večje količine belokranjskih jabolk tudi tovarni FRUCTAL v Ajdovščini in drugam, toda nikjer jih ne marajo, ker imajo svojih dovolj.

In zakaj Belsad odkupuje jabolka tudi na Hrvaškem, kar domačinom ustreči, zato je ponudila večje količine belokranjskih jabolk tudi tovarni FRUCTAL v Ajdovščini in drugam, toda nikjer jih ne marajo, ker imajo svojih dovolj.

Ob koncu še to: proizvajalci pozabljajo na dejstvo, da v pretežni meri nudijo le jabolka slabše kvalitete, za katere je vedno manj povpraševanja. Roko na srce: sadovnjaki belokranjski kmetje tudi oskrbovati, zato je kvaliteta sadja temu primerna. Verjetno so večinoma zelo slabo

v bodoče ne morejo pričakovati ugodnih kupcij s sadjem, če niso pripravljeni lotiti se sodobnega sadjarstva.

ČRNOMALJSKI DROBIR

■ ZAVOD ZA KULTURNO-PROSVETNO DEJAVNOST je razpisal vpis v večerno osemletko, toda doslej še ni zbranih dovolj prijavi. Vse zainteresirane vabijo, naj se čimprej prijavijo v pisarno zavoda v stavbi občinske skupščine, II. nadstropje, sobi št. 13.

■ NEPRIMERNO VEDENJE nekaterih mladostnikov pri kino predstavah v Črnomlju vzbuja vedno hujše negodovanje pri ostalih občivalcih kina, zato bodo vse motilice javnih predstav prijavili sodniku za prekrške.

■ GOSTILNICA JANKO MULLER iz LOKE obnavlja in širi

svoj gostinski lokal, nazvan »Albanija«. Obnovitvena dela opravlja črnomaljsko gradbeno podjetje. Če bodo dela opravljena v pogodbenem roku, bo otvoritev prenovljene gostilne že 10. oktobra.

■ SKUPŠČINA OBČINE ČRNOMELJ je izdala odlok, da lahko prirejo trgati grozdje v semiškem koncu šele 23. septembra, v ostalih vinorodnih predelih pa 30. septembra. Za področje Plešivice velja dogovor med vinogradniki. Ker pa je zaradi obilnega dežja začelo grozdje gniti, so nekateri že začeli trgati.

■ OBČINSKA KONFERENCA SZDL je skupno z Zavodom za kulturno-prosvetno dejavnost sklenila organizirati natečaj za najboljše dramske, pevske in glasbene skupine v občini. Natečaj bo predvidoma maja prihodnjega leta, posebna komisija pa bo izbrala pet najboljših skupin in jih primerno nagradila. S tem nameravajo doseči poživitev kulturnega življenja.

Finančni uspeh je manjši kot so računali

Na viniškem kopališču je bife odprt že od prvega maja. Ceravno je bilo kopališče vse poletje dobro obiskano, posebno ob nedeljah, pa finančni uspeh gostišča ni tak, kot so pričakovali. Kopalci so imeli večinoma hrano s seboj, za pijačo pa so le malo zapravili.

Letos tudi ni bilo v tujstih sobah toliko gostov kot lani, ko so bile sobe pogodbeno že vnaprej oddane. Med letošnjim poletjem je bilo, razen nekaj dni v največji sezoni, vselej mogoče dobiti pristo sobo.

Gostinsko podjetje Črnomoelj, kamor spada tudi gostišče na kopališču Vinica, bi moralo računati s tem, da se bodo tam tudi nadalje ustavljali predvsem prehodni gostje. Ali je bila letos reklama za Vinico dovolj učinkovita? Vsekakor bo tudi v tem pogledu nujen korak naprej.

Preden pa bo do Vinice zgrajena cesta, ki je za uveljavitev viniškega turizma bolj pomembna, bo treba na kopališču le opraviti obljubljenega dela. Letos so z buldožerjem že začeli delati otroško kopališče, vendar je zmanjkalo denarja, zato so dela začasno ustavili.

VSako leto se PONAVLJA ISTA ZGODBA

Zakaj se Semičanom tako mudi?

Če bi bili vinogradi zaščiteni, bi kmetovalci čakali s trgatvijo, tako pa ...

Občinska skupščina je postavila letos rok za trgatve 24. september, vendar pa so začeli nekateri vinogradniki v Semiču trgati že 6 dni prej. Izgovarjajo se na nestalno vreme, na gnitje grozdja ter na tatove. Ti izgovori so deloma upravičeni!

Vinogradnik dejansko nima nobene lastninske zaščite, zato mu po vinogradu lahko šari, kdorkoli hoče. Malih ta-

tvin milica ne preganja, največ pa je prav takih. Tudi kokoši delajo v vinogradih veliko škodo. Včasih je morala biti vsa perjad v času zorenja grozdja pod ključem, danes pa se kure svobodno sprehajajo in čofajo grozdje. Najhujša nadlega za vinograde pa so avtobusi s turisti, ki se spravijo v vinograd in ga upustošijo.

Prav tako otroci ne ločujejo, kaj je tvoje in kaj moje. Najslabši se glede tega otroci iz nekmečkih družin. Ti gre do pribelem dnevu v vinograd in se nazobljejo po mli volji, še več grozdja pa zmečejo po tleh. Če gospodar kakega nepridiprava zaloti in ga vpraša, zakaj je šel v njegov vinograd, mu celo zabrusi: »Ali naj grem v svojega, ko ga nimamo!«

Vse to so tehtni razlogi, ki silijo vinogradnike v prezgodnjo trgatve, po drugi strani

pa le ne bi smeli zanemariti slovesa semiškega vina. Že leta 1734 je gosposka (pravna) zgodovina Metlike, str. 124) gledala na to, da je bila kvaliteta vina dobra, ter določala rok trgatve. Zato ni nič čudnega, če se je pred prvo svetovno vojno dobilo semiško vino v najboljših dunajskih restavracijah, medtem ko ga danes niti v Semiču ni.

Roka trgatve bi se morali strogo držati in kršitelje kaznovati, po drugi strani pa bi morali zaščititi lastninske pravice vinogradnikov. Zadnji čas bi bil, da bi ljudje prišli do spoznanja, da storiti isti prekršek, če greš v tuj vinograd, kot če bi segel v tuj žep. Kar je delavcu plača, to je kmetu pridelek. Če bi predlagano dosegli, bi lahko semiško vino spet dobilo veljavo, kakršno je imelo nekoč.

FRANC DERGANČ

GRŠIČEVA IZ RODIN JE SEDEMNAJSTIČ DALA KRI

Odločitev brez oklevanja

Preprosta ženska je postala krvodajalka v nenavadnih okoliščinah že med vojno

12. septembra se je na novomeški transfuzijski postaji javila kot prostovoljna krvodajalka Franciška Gršič iz Rodin pri Črnomlju. Dežurni dan je izkoristila za opravke v Novem mestu, in ker ve, da morajo na črnomaljskem področju do konca leta zbrati še 120 krvodajalcev, je kar sama šla v bolnišnico in se prijavila.

— Lahko, da bo ravno lepo vreme, ko bi me kasneje iz Črnomlja poslali na oddajo krvi, kmalu pa bo trgatve. Danes si laže vzamem čas, zato sem šla, — je povedala.

— Ali že dolgo sodelujete v krvodajalskih akcijah?

— Prvič sem dala kri že med vojno. Bilo je za nekimi grmomi v Maverlenu. Rekli so, da je priljubljeni komandant Stane Rozman ranjen in da zanj nujno potrebujejo kri. Tedaj sem se brez pomisleka odločila. Zavezali so mi oči, tako da nisem nič videla, bolelo pa me ni dosti. Danes je odvzem krvi čisto drugačen. Kasneje sem, tudi še med vojno, v Kanizarici še enkrat dala kri za ranjenca.

Po vojni pa sem se za udeležbo v vseh krvodajalskih akcijah odločila leta 1957. Moj 9-letni sin je bil

v Ljubljani operiran. Imel je tumor v glavi. V bolnišnici so zanj potrebovali kri, vendar moja ni bila dobra. Iskala sem pomoč po Ljubljani, in dobila nekoga študenta, ki je bil pripravljen pomagati. Bila

sem mu tako hvaležna, ker mi je rešil sina, da sem tedaj sklenila vedno sodelovati v krvodajalskih akcijah. Obljubo držim. Danes sem že sedemnajstič dala kri.

— V kakšnih razmerah živite?

— Z eno besedo: v slabih! Imamo sicer 7 ha zemlje, a je od tega samo 82 arov sposobnih za obdelavo. Mož je bolan. Vedno bolj čuti posledice vojne. Odkar je bil operiran na črevesju, pa stalno boleha. Tudi sin do nedavnega ni bil zdrav. Zdaj bi šel rad v službo, pa je nikjer ne dobi. Vsi trije se mučimo na zemlji. Da bi lahko prehranili par volov, moramo dve uri in pol daleč voziti krmo. Doma še elektrike nimamo in tudi dovozna cesta v vas je zelo slaba. Nekaterim gre vse po maslu, jaz pa nisem rojena pod srečno zvezdo ...

— Ste za svojo poštvovalnost v krvodajalskih akcijah že dobili kakšno družbeno priznanje?

— Letos so mi dali diplomo, — je rekla.

Cepprav Gršičeva mama še ne pomisli ne na to, da bi dajala kri zavoljo družbenih priznanj, pa je diplome vseeno vesela. In prav zares je nanjo lahko ponosna!

Ra

Franciška Gršič je letos dobila diplomu za sodelovanje v krvodajalskih akcijah.

NOVICE
črnomaljske komune

Da bi ga šment, dež preklicani!

Nedeljska zaključna turistična prireditev v Metliki zaradi slabega vremena ni povsem uspela — Nagrade za najlepše okrašene hiše v mestu so podelili, popoldne pa je bila v Domu partizana zabavna prireditev, na kateri sta pela Irena Kohont in Nino Robič

Letošnje leto je bilo v Metliki zelo plodno, kar zadeva turistično dejavnost. Podvojeni napori občinske skupščine in organizacij, zlasti pa turističnega društva, za lepšo mesto so med občani našli na ugoden odziv. Ko so pred začetkom turistične sezone sklenili, da bo Metlika postala mesto cvetja, so se za akcijo ogreli vsi prebivalci mesta. K temu pa so jih spodbudile še razpisane nagrade. Razen tega, da so imele posamezne delovne organizacije, turistična društva in občina precej izdatkov z več sto oleandri, ki so jih poleti razmestili po vsem mestu, so zasebniki še posebej krasili okna in okolje hiš.

Za konec vseh olepševalnih prizadevanj pa sta v nedeljo, 17. septembra, turistično dru-

štvo in gostinsko podjetje organizirala večjo turistično prireditev, ki bi se morala v celoti odvijati na Pungartu.

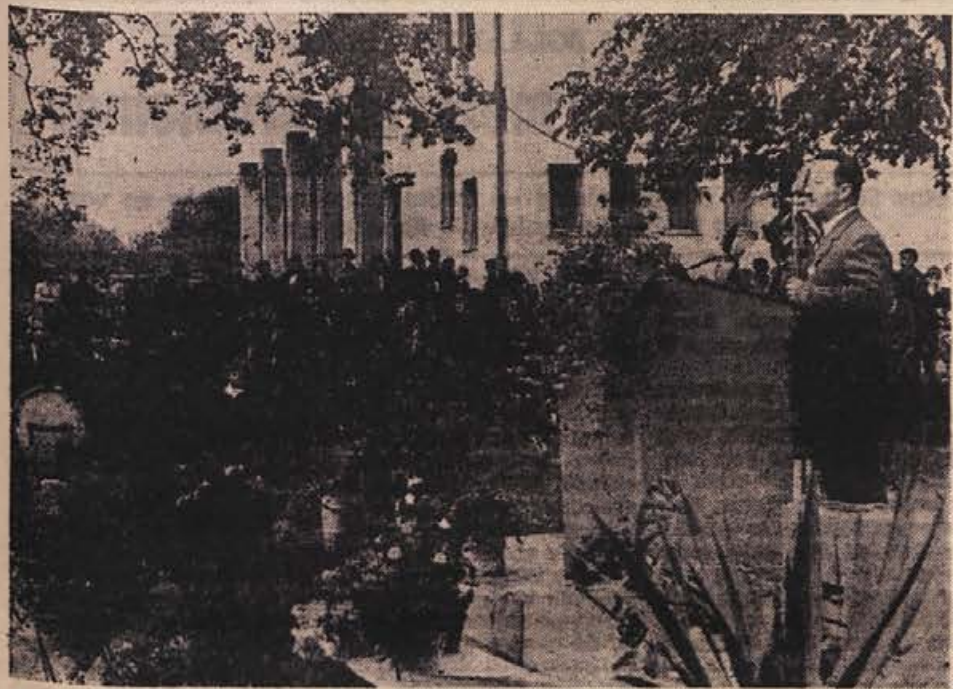
Žal, zaradi dežja to ni bilo mogoče, tako so na prostem opravili le slovesnost ob podelitvi nagrad za najlepše okrašene hiše, medtem ko je bil zabavni del prireditve v Domu Partizana.

Krmežljavo vreme pa ni preprečilo množici domačega prebivalstva udeležbe na prireditvi. Ob 10. uri se je na Pungartu zbralo veliko ljudi. Nastopila je domača godba na pihala, za njo pa so se zvrstili govori ravnatelja osnovne šole Ivana Zeleta in predsednika občinske skupščine Petra Vujčiča. V imenu turističnega društva je nato posameznikom razdelil nagrade, diplome in priznanja prof.

Jože Dular. Napovedano je bilo, da hosta pevca Irena Kohont in Nino Robič takoj nadaljevala program zabavnih melodij, vendar se je prireditev začela šele po kosilu, ker so morali medtem vse potrebno pripraviti v Domu Partizana.

Gostinsko podjetje se je na prireditev dobro pripravilo. Računali so na številne goste od drugod, ki pa zaradi slabega vremena niso prišli, zato so gostinci tokrat spet povlekli kratko.

Ne glede na neveselost pa je zaključni praznik grozja in cvetja pokazal dobro voljo organizatorjev, in če prireditev ni uspela tako, kot smo pričakovali, je bil največ kriv dež. Škoda le, da na to možnost niso računali že od vsega začetka.

Z nedeljske slovesnosti na Pungartu — Prof. Jože Dular poziva nagrajence, naj pridejo na oder po diplome in priznanja (Foto: Ria Bačar)

Nagrajeni in pohvaljeni Metličani

V nedeljo so na Pungartu dobili nagrade, diplome in priznanja naslednji Metličani, ki so najlepše uredili okna in okolje svojih hiš.

Prvo nagrado — pismo diplomo in po 25.000 S din sta dobili Marica Omerzel s Cankarjeve ceste 18, ter Angela Petric s CBE 73.

Drugo nagrado — diplomo in po 15.000 S din — sta prejeli Minka Černugelj, CBE 63, ter Marica Zupanič, Partizanski trg 3.

Tretjo nagrado — diplomo ter 10.000 S din v gotovini so sprejele Karolina Pezdirc z Vinogradniške ceste, Regina Fir z Vinogradniške 15 in Alojzija Avgustin z Mestnega trga 4.

Pismena priznanja pa je dobilo 33 meščanov: Martina Badovinac s Cankarjeve ceste 22; Stefka Barič s Partizanskega trga 15; Vida Barle s Trga svobode 2; Terezija Cimerman, Partizanski trg 11; Jožica Dular, Partizanski trg 9; Pavla Flajšman, Mestni trg 25; Hišni svet CBE 85; Hišni svet CBE 80; Hišni svet CBE 22; Pavla Hanzelj, Vinogradniška 27; Pavla Ivec, Breg revolucije 19; Barica Jakljevič, CBE 39; Martina Jug, Mestni trg 24; Zvonka

Kavčič, Ulica na trg 3; Julka Kobe, Vinogradniška 9; Marica Kočvar, Breg revolucije; Kolektiv blagovnice Metlika; Kolektiv hotela Bela krajina; Martina Kremesec, Stara cesta 9; Karolina Knapfelj, Mestni trg 5; Dragica Koželj, Vinogradniška 11; Ana Melek, Navratilova pot 17; Martina Okoren, CBE 61; Lov-

ro Ribič, Breg revolucije 20; Jože Stežinar, Vinogradniška 19; Alojzija Slobodnik, Partizanski trg 11; Vilma Širko, Mestni trg 17; Martina Stefančič, CBE 34; družine Tancig, Mestni trg 2; Jože Tomec, Trg svobode 4; Marija Vergot, Navratilova 29; Lojzka Vrtačič, CBE 17; Vinko Zvab, CBE 32.

IVANKA ŽUGELJ iz Gradca

Ko je šla pred kakim tednom Žugljeva Ivanka iz gradške trgovine proti domu, so jo ustavili neznanci z avtomobilom in vprašali za Žugljeve. Še pomislila ni, da bi lahko njo iskali, zato jih je

napotila k soimenjakom na drugi konec vasi.

Oz čes je na moč začudena obstala, ko je ob prihodu domov spet zagledala neznanca v domači kuhinji.

— Čestitamo vam — so dejali. — Zadel ste prvo nagrado tovarne šivalnih strojev Mirna. Pripeljali smo vam avtomatičen šivalni stroj za nagrado.

— Presenečena sem obstala — je povedala tovarišica Ivanka — in kar nisem mogla verjeti, da je res, kar slišim. Pred mesecem dni sem kupila navaden šivalni stroj Mirna, garancijski list pa poslala tovarni, toda z malo upanja na nagrado.

— Ali ste morda življila po poklicu?

Nov lokal, namenjen turizmu

V soboto dopoldne so odprli turistično pisarno

Ena izmed nalog, ki si jih je zadalo turistično društvo v Metliki, je bila urediti pisarno v soboto, 16. septembra. Na trgu so odprli lepo urejen lokal, turistično pisarno, ki je bila glede na nagel razvoj turizma že močno potrebna.

Novi lokal je ob 11. uri dopoldne svečano odprl predsednik občinske skupščine Peter Vujčič, za stranke pa so začeli uradovati v ponedeljek. Odslej bodo v turističnem biroju dajali vse osnovne informacije s področja turizma, organizirali bodo izlete, preskrbo gostov, prenočišča, izdajali lovne in ribolovne karte ter prodajali turistične spominke.

Čeprav je poletna turistična sezona že mimo, računajo, da bo imela uslužbenka biroja tudi jeseni dovolj dela. Teda, ko v sodih zakipi novo vino, je Bela krajina še posebno privlačna pokrajina in jo izletniki radi obiskujejo.

Ob otvoritvi lokala so se predstavniki turističnega društva toplo zahvalili za vso moralno in materialno podporo, ki so jo bili deležni na občinski skupščini, še posebej pa so poudarili zasluge bivših in sedanjih predsednikov občinske skupščine Franca Vrvišarja in Petra Vujčiča, dalje podpredsednika Slavka Prevaljškega ter direktorja poslovne enote MERCATORJA tov. Kobeta.

Na Grabrovcu imajo nov most

Leto dni so se vaščani Grabrovca in okoliških naselij pritoževali zaradi podrtega mostu. Odkar je lesen most podrl neki tovarnjak, ki je pretežak peljal čez njega, so morali kmetje z vpregami voziti daleč naokrog.

Prizadevanja vaščanov je letos podprla še občinska skupščina Metlika in tako so minulo soboto odprli betonski most, ki dovoljuje obremenitev do 15 ton.

Vaščani so za novi most sami prispevali okoli 1.200.000 starih dinarjev v denarju, materialu in delu, ostale stroške pa je krila občinska skupščina. Pri gradnji se je zelo izkazala gradbena skupina tovarne BETI, ki je v režiji občinske skupščine opravila vsa dela v rekordnem času in z mnogo manjšimi stroški, kot so jih predvidevala gradbena podjetja. Vrednost novega mostu cenijo na okoli 5 milijonov Sdin.

RADOVIŠKA ČRNINA GRE VEDNO V DENAR

Še pet let bodo čakali na pridelek

Služba in kmetija sta dva vira dohodkov pri marsikateri hiši na Radovici — Vas vsestransko napreduje, vendar je obdržala še nekatere navade svojih prednikov — Še danes imajo »sosesko zidanico«

Gor, dol, naokoli se vije 6 km dolga pot od ošepa gorske asfaltne ceste do vasi Radovice, kjer so se ljudje do nedavnega preživljali samo s kmetijstvom. Že nekaj let pa skoro iz vsake hiše vsaj eden hodi v službo, bodisi v Metliki, na Suhor ali drugam. Tako imajo vaščani nekaj rednega zaslužka, popoldne pa vsi skupaj kmetujejo.

Tudi pri Zlogarjevih je tako. Gospodar, 41-letni Jože, ima 5 ha zemlje, žena in hčerka pa delata v metliškem podjetju KOMET. Ko sva se on dan srečala sredi vasi, se mu je mudilo na njivo, zato ni nič kaj voljan za pogovor sedel na klopi pred šlodnikovo hišo.

Razgovoril se je šele tedaj, ko je beseda nanesla na radoviško črnino:

— Toča je naši vasi letos prizanesla, pridelek pa vseeno ni dober, ker ga je vzela suša. Jaz sem se letos odločil za rigolanje vinogradov. Trta je bila marsikje stara že 70 let, zato se nas je v vasi kakih 20 gospodarjev domenilo za obnovo. Računamo, da pet let ne bo pridelka, potem pa bomo brali črnino, da bo vselej.

— Ali vino lahko vsako leto spravite v denar?

— Doslej sem ga še smeraj, kajti dobrega vina ni težko znovočiti. Lanskega sem prodal v Ljubljano, nekemu podjetju. Kupci imajo posebno radi našo črnino, toda kadar sklepamo kupčije, se dogovorimo tako, da morajo vzeti poleg rdečega še nekaj belega vina, sicer ne prodamo. Vseeno večina beline ostane doma in to sami spijemo.

Je v vaših sodih ostalo še kaj lanske kapljice?

— Nič. Že poleti sem si iz vaše kleti izposodil 50 litrov. Se dobro, da imamo to klet! Tu si vsak vinogradnik lahko izposodi dobro pijačo, jeseni pa mora vrniti za en liter 1,5 litra. Klet je last gasilskega društva, navado, da jo skupno uporabljamo, pa smo obdržali še od naših očetov in dedov.

— Ali iz skupne kleti vsak sam toči?

Izgubili smo dva ključarja. Vsak ima svoj ključ, zidanica pa ima tako ključavnico, da eden brez drugega ne moreta noter. Kadar nam točita, morata biti zraven oba, tako da ni prigorov. Onadva vodita tudi evidenco, koliko je kdo vzel na posodo. Vaška zidanica pa je tudi prijetno shajališče. Na Radovici ni gostilne, zato se ob nedeljah popoldne zberemo pred skup-

Vlagajte pri
DOLENJSKI BANKI
IN HRANILNICI
v Novem mestu
ter pri njenih poslovnih enotah v Krškem, Metliki in Trebnjem!

Jože Zlogar s Radovice je pripovedoval o življenju v vasi in letošnji letini.

no zidanico, spijemo kak kozareček, nato pa »politiziramo«. To je pravzaprav naše edino razvedrilo.

— Ali ste se vinogradniki še domenili, po čem boste prodajali letošnji pridelek?

— Za enkrat prodajamo vino na drobno po 400 Sdin liter, večje količine pa damo tudi po 300 Sdin. Če vas bodo jeseni kje spraševali za dobro vino, kar pošljite ga na Radovico. Še nobenemu ni bilo žal, da je pri nas kupil!

MOPEDISTI, NE ZAMUDITE!

12. septembra so začeli v metliški občini z registracijo mopedov, ki bo trajala vse do konca letn. Mopedisti lahko opravijo svojo dolžnost vsak torek, četrtek in soboto v stavbi občinske skupščine.

metliški tednik

Oglašujte
v DL!

**Poglejte
na 5. stran
današnje
številke!**

Industrija na prvem mestu

V strukturi celotnega gospodarstva novomeške občine, primerljano po ustvarjenem celotnem dohodku, zavzema prvo mesto industrija s 45,7 odst., kar je 0,7 odst. več kot lani v istem obdobju. Kmetijstvo predstavlja 7,5 odst. oziroma povečanje za 0,9 odst., gozdarstvo 3,6 oziroma zmanjšanje za 42 odst., gradbeništvo z 12,7 je povečalo svojo udeležbo za 1,4, promet s 5,5 je zmanjšal udeležbo za 0,1 odst., trgovina s 16,7 je zmanjšala udeležbo za 1 odst., gostinstvo za 2,0 je zmanjšalo za 0,1 odst., obrt s 5,1 odst. je ostala na lanskem ravni, stanovanjsko-komunalna dejavnost pa je z 1,2 povečala svojo udeležbo za 0,2 odstotka.

Ponovitev v Žužemberku

Ker je slabo vreme ponajbolj prireditvi na Loki, so žužemberški gasilci sklenili ponoviti vinsko trgatve še v nedeljo, 24. septembra. Začetek bo ob 14 uri. Za zabavo bo poskrbel priključeni Henčev trio, gasilci pa bodo izvedli mokre vaje.

Za 5 milijonov letovalo 373 otrok!

Na letovanje v prihodnjem letu in denar zanj je treba misliti že letos

V obmorskih in drugih krajih je letovalo letos 373 otrok iz novomeške občine. Za to je bilo porabljen nekaj manj kot 5 milijonov Sdin. Denar so dale delovne organizacije, Center za socialno delo, krajevne organizacije RK, občinski odbor RK, starši in drugi. V nabiralni akciji so dobili 3.198.000 Sdin. Pri tem delu je bil marljiv zlasti Vid Pintar, krajevni zdravnik v Dolenjskih Toplicah.

Občinski odbor RK v Novem mestu je na seji 8. septembra ugodno ocenil organizacijo letošnjega letovanja otrok tudi zato, ker so z dobrodelno akcijo dobili toliko denarja, da so lahko poslali v počitniške domove 140 otrok več kot lani.

V razpravi so odborovi člani omenili podjetja, ki so za otroke svojih zaposlenih pokazala popolno razumevanje, s prispevki pa pomagala na letovanje tudi drugim otrokom. Ta podjetja so: NOVO-TEKS (500.000 Sdin), KRKA (okoli 500.000 Sdin), UPORI,

Sentjernej, (273.000 Sdin); 83 otrok NOVOLESOVIH delavcev pa je letovalo na Čehoslovaškem. Opozorili so, da bi tudi za letovanje v prihodnjem letu podobno zbirali denar, da pa bi morali na to misliti že letos. Predlagali so, naj bi podjetja že pred zaključnimi računi pogledala, če bo kaj denarja za letovanja. To bo občinskemu odboru RK velika pomoč, ko bo v prihodnjem letu spet delal načrt letovanj in račun, koliko otrok bo lahko razveselili za toliko in toliko denarja.

Občinski odbor RK je obravnaval tudi prošnje prebivalcev za pomoč v elementarnih nevarnostih, hkrati pa ga je zaskrbelo, koliko časa bo še reševal take prošnje, ker je v skladu za elementarne nevarnosti čedalje manj denarja in čedalje manj upanja na dotok.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Ivan Gorenc in Florjan Kupienik, člana kolektiva INIS, Novo mesto; Drago Bučar, Mirko Ferbežar, Marjan Kmet, Slavko Kovačič in Peter Gimpelj, člani kolektiva Iskra, Novo mesto; Jože Surla iz cestnega podjetja Novo mesto; Alojz Sašek, član kolektiva splošne bolnice Novo mesto; Alojz Kristan, član kolektiva Novoteks, Novo mesto; Bograd Stanešič, Jože Čučnik, Anton Vidic, Ivana Kovač, Ivan Gorenc, Marjanca Bele, Jože Slak, Alojz Erbežnik, Jože Prešeren, Ludvik Bartolj, Alojz Kraševac, Ivan Ivanušič, Anton Makovec, Alojz Ponikvar, Stanko Luzar in Rudi Miklavčič, člani kolektiva Elektro, Novo mesto; Anton Miklavčič in Ivan Turk, člana kolektiva IMV Novo mesto; Viktor Senica in Albert Mervar, člana kolektiva Gorjanci, Novo mesto; Jože Zura, član kolektiva Dolenjka, Novo mesto; Franc Volf, član kolektiva Litostroj, Ljubljana; Mirko Volf, član kolektiva Novoles, Strazha; Franc Pungertič, član kolektiva Dolenjski list, Novo mesto; Jože Bohte, Matija Rus, Stanke Medved, Marija Djukič, Vida Oberč, Dragica Pejanovič, Marija Mežnaršič in Dora Obrekar, člani kolektiva medobčinske zavarovalnice Novo mesto.

ŠKODO SO OCENILI NA 10,5 MILIJONA

Toča uničila kakih 100 ton jabolk v Šentjerneju

11. septembra popoldne je toča presenetila prebivalce Šmarja, Sel, Vrbovec, Brezovice, Brezij, Šentjerneja in drugih vasi v njegovi okolici, uničila sadovnjak kmetijske zadruge v Brezovici in hudo poškodovala vinograde in poljske pridelke. Občinska komisija si je v minulem tednu ogledala zemljišča, koder je toča najbolj bila. Škode še niso ocenili.

Najbolj je točo občutil sadovnjak kmetijske zadruge v Brezovici, kjer so letos pričakovali pridelek okoli 110 ton zelo kakovostnih jabolk. Ledena zrna so tako hudo ranila sadeže, da jih bodo lahko porabili le za predelavo. Lani je dal ta sadovnjak večji izkupiček kot vsa odkupljena jabolka v novomeški občini, letos pa bo imela kmetijska zadruga 10 do 10,5 milijona Sdin izgube. Jabolka sicer niso propadla, vendar je njihova vrednost zaradi toče za 75 odstotkov manjša.

Oškodovani prebivalci so povedali, da se je toča usula povsem nepričakovano, tako rekoč iz enega oblaka, ki se je prizibal nad Šentjernejsko dolino. Niso si mislili, da bi jim mogel navaden oblak tako preresetati pridelke vinogradov in sadovnjakov. Ko pa gosta, dolgotrajna in kot fiziološka ledena zrna le niso prenehala padati, so vedeli, da bo škoda večja od največje v zadnjih letih.

OSNOVNA ŠOLA »KATJA RUPENA«

Pod nenehnim metežem problemov

Letos 50 oddelkov s 1574 učenci — Dobra desetina učencev se vozi — V napoto je dijaška kuhinja — Kako je z vrtiljakom?

Pravkar pričeto novo šolsko leto novomeški osnovni šoli »Katja Rupena« ni prineslo omembe vrednih sprememb, zlasti ne razveseljivih. Metež problemov je spet zasul šolo kot vsako leto.

Letos obiskuje novomeško osnovno 1.574 učencev. Razporejeni so v 50 oddelkov, pouk pa imajo spet eni dopoldne, drugi popoldne. 172 otrok se k pouku vozi iz Prečne, Karteljevega, Hudega in z Malega Slatnika. Šola nima zanje prostora, v katerem bi lahko čakali na avtobus in se učili. Tudi dodatne pomoči jim ne more dati, čeprav bi jo učenci z največ slabimi ocenami hudo potrebovali. Mnogi so prepričani, da bi težave vozečih se učencev ublažili, če bi jim omogočili obiskovati pouk dopoldne. Tega pa ni mogoče napraviti, ker je v posameznih oddelkih premalo takih učencev, da bi jih dali v skupne razrede, vozijo pa se učenci od prvega do osmega razreda. Tega

problema šola ni mogla zadovoljivo rešiti niti s tako organizacijo pouka, da obiskujejo razredi pouk en teden dopoldne, en teden popoldne. Čeprav je sprito pomanjkanja prostorov taka organizacija pouka nujna, ljudje niso povsem zadovoljni.

Šola si prizadeva »izrinuti« dijaško kuhinjo. Če se ji bo to posrečilo, bo pridobila prostor za vozeče se učence in mlečno kuhinjo. V mlečni kuhinji bi pripravljali tudi tople enolončnice. Letos se bodo malice podražile, ker kuhinja ne dobiva več mednarodne pomoči.

Letos poskuša šola s pomočjo prometnih organov razrešiti še en problem: urediti prehod učencev prek zelo prometne Ceste herojev. Nedavno je neki voznik pred šolo podrl dva učenca, na srečo hujših posledic ni bilo. Dogodek je spet opozoril šolo in prometne organe, da morajo čimprej začrtati prehode čez cesto, vzdolž ceste pa postaviti prometne znake.

Spomin na železniški komite še živi

Na lepi slavnosti ob 25-letnici organiziranega delovanja Komunistične partije med novomeškimi železničarji so nekdanji borci železničarske brigade NOV ugotovili, da spomin na to brigado tone v pozabo

»Kaj je delež štirinajste NOB — železničarske v narodnoosvobodilni borbi pozabljen? Kdaj se bo našlo pero, ki bo znalo prikazati delež te brigade? Hvala vsem tistim fantom, dekletom, ženam in moškim, ki so v najtežjih časih naše zgodovine zavestno in predano, na kakršen koli način sodelovali z dolenjskimi železničarji v borbi proti skupnemu sovražniku. Hvala je rekel prvi sekretar železniškega komiteja Jože Zagorc — Dolski na nedeljskem partizanskem srečanju na Karlovcih.

Na Karlovcih pri Hmeljniku je bilo preteklo nedeljo partizansko slavlje, posvečeno 25-letnici ustanovitve železniškega komiteja KP Novo mesto. Pred hišo, v kateri je bil ustanovljen komite, je sbrane železničarje — borce, sodelavce in občane pozdravil Franc Hribernik, predsednik delavskega sveta Transportnega železniškega podjetja Ljubljana. Pozdravil je narodnega heroja Jožeta Boršnarja, aktivnega sodelavca tedanjega komiteja, predstavnika družbeno-političnih organizacij ter vse, ki so prišli na to partizansko slavlje.

Nato je spregovoril prvi sekretar komiteja Jože Zagorc — Dolski, ki je na kratko podaril prispevek železničarjev, ki so ga imeli v pripravi revolucionarnega odpora in kasneje v samem gibanju. Spomnil se je vseh železničarjev — borcev ter ostalih borcev železničarske brigade ter sodelavcev in jim na tem mestu izrekel zahvalo. Povalil jih je k sodelovanju za ubranje spominov, da bi tudi ta brigada dobila končno svoj dom.

V svojem govoru se je spomnil železničarjev borcev, ki so se v najtežjih trenutkih slovenske in jugoslovanske

zgodovine na ta ali drugačen način borili proti okupatorju za nacionalno in socialno svobodo. »Imam prijetno dolžnost, da se ob tej priložnosti iz vsega srca zahvalim vsem tistim, ki so v najtežjih časih naše zgodovine zavestno in predano na kakršen koli način sodelovali z dolenjskimi železničarji v borbi proti skupnemu sovražniku. Brez teh in takih sodelavcev naš boj ne bi bil uspešen. Zato se enkrat borbeni tovariški pozdrav in iskrena hvala!« je rekel Jože Zagorc.

Na mestu, kjer so v nedeljo praznovali 25-letnico, je bil 15. septembra leta 1942 po nalogu OK KPS ustanovljen železniški komite, ki je ob formiranju štel 22 članov in 16 kandidatov KP. Poudariti moramo, da ustanovitev komiteja sovpada v čas neposredno po roški ofenzivi, v kateri se je precej članov Osvobodilne fronte in partijskih organizacij osipalo. Zato je ta dogodek toliko bolj pomemben, ker je v njem moralno priznanje vodstva za dotedanje sodelovanje dolenjskih železničarjev v narodnoosvobodilni borbi.

Ob koncu je govornik spregovoril o železničarski brigadi, o kateri se premalo sliši. Medtem ko stari partizani s ponosom poudarjajo svojo pripadnost, dolenjski železničarji sramežljivo molčimo in celo prikrivamo svoje sodelovanje v železničarski, čeprav sestav njenega osnovnega kadra nima primere v narodnoosvobodilni borbi.

Varstveni oddelki tudi letos

Novomeška in šmihelska osnovna šola sta tudi letos odprli varstvene oddelke. V takem oddelku pri osnovni šoli »Katja Rupena« je v šolskem letu 1967/68 okoli 110 otrok, v šmihelski pa 19.

Gostje in udeleženci partizanskega slavlja v Karlovcih (Foto: S. Dokl)

DRAGO GREGORC

200 let DOLENJSKIH TOPLIC

Dolejske Toplice za časa osvobodilne vojne

Po italijanski zasedbi je življenje v zdravilišču skoraj zamrlo, okupator pa si je na vse kriplje prizadeval, da bi vse postalo zopet normalno. Osvobodilna fronta je kmalu začela delovati tudi v Toplicah. V njih je bil že od jeseni 1941 sedež podokrožnega odbora OF; od poletja 1942 dalje so bili že po vseh okoliških vaseh organizirani terenski odbori OF kot tudi narodna zaščita. Prebivalstvo se je zavedalo, da vojne še ni konec, in je po veliki večini podpiralo partizanske borce. Spomladi 1942 je tudi v Toplicah postajala italijanski vojski vedno bolj vroče. Kljub posadki in karabinerjem je naprej prišlo do Italijanov silno zago-

netne zastrupitve vojaških muh. Vedno večja aktivnost partizanskih čet, ki so se zbirale zlasti v gozdovih Roga, je pripravila Italijane do tega, da so maja 1942 zapustili Toplice, nakar so 27. maja v vas vkorakali partizani. Toplice z okolico so postale osvobodeno ozemlje. Sicer se je italijanska posadka iz sosednje Straže večkrat vračala v Toplice, predvsem zato, da bi se vojski kopali, vendar za trajno Toplice niso več zasedli.

Ob italijanski ofenzivi na Rog so Toplice doživele nekaj zelo hudih dni. Sovražniki so po Toplicah gospodarili kot Turki. Plenili so po hišah, ki so jih prebivalci v strahu za življenje zapustili, povsod pa so pobijali domačo perjad in praznili svinjake. Prebivalstvo Toplice in okoliških vasi je s stra-

hom gledalo, kako so odrasle moške (pa tudi žene so bile vmes) odganjali v zapore in internacijo. 16. avgusta so v Vavti vasi postrelili 16 fantov in mož iz Podhoste. Vendar tudi po ofenzivi Italijani niso več stalno ostali v Toplicah, in ko se je bližala italijanska kapitulacija, so Toplice postale važna postaja za vse, ki so iz Ljubljane in drugih krajev preko Novega mesta prihajali v partizane. Ves čas od poletja 1942 dalje pa so se v Toplicah dostikrat ustavljali partizanski bataljoni, ki so prihajali na kopanje v naše terme.

Po kapitulaciji Italije je bilo v Toplicah živahno kot še nikoli. Borci so prihajali od vseh strani; iz Ljubljane in drugih krajev je prihajalo zlasti veliko izobraženstva in kulturnih de-

RIBNICA:

Ustanovili so klub OZN

»Mladinski komite naj bi bil samo idejno jedro mladine, ki bi ji pomagal z nasveti in denarjem, če je potrebno. Prireditve in druge delovne aktivnosti pa naj bi krajevni aktivni organizirali sami,« je povedal Miro Fegic, sekretar mladinskega komiteja v Ribnici. »Seveda, če kake prireditve ne bi mogel pripraviti samo en aktiv, bi moral komite pritegniti k sodelovanju tudi mladince iz drugih krajev. Sodelovanje med krajevnimi aktivnimi je v naši občini slabo, posebno med počinčami. Tudi povezava med komitejem in aktivni ni najbolj-ša, čeprav so predsedniki aktivov tudi člani komiteja. Pred nedavnim smo združili terenske in mladinske aktivne v podjetjih, tako da je zdaj samo 6 aktivov po vaseh in trije v šolah. Med njimi je najbolj delaven aktiv v Grčaricah. Mladinci v tej vasi organizirajo za vsak praznik proslavo; priredili so tudi veselico in si tako sami priskrbeli denar.

Letos mladinski komite ni organiziral kake večje prireditve. V sodelovanju z garnizijo smo v Loškem potoku, Sodražici in Ribnici priredili koncerte resne in zabavne glasbe, ki so bili zelo dobro obiskani. Take koncerte bomo organizirali tudi v jeseni; verjetno bomo gostovali tudi v sosednjih občinah (Cerknici). Razen tega mladinci sodelujejo tudi v jarmarskem, ribiškem in taborniškem društvu ter pri TVD Partizan. Aktiv v Dolenji vasi je priredil tudi nogometni turnir, ki se ga je udeležilo več klubov.

V Ribnici včasih mladinci niso imeli kje plesati, zdaj pa je vsako soboto zvečer ples v Domu JLA, v nedeljo dopoldne in popoldne pa na ploščadi v gradu. Upamo, da bomo plesne lahko organizirali tudi pozimi.

Mladinski komite je že spomladi začel med mladinci zbirati prijave za članstvo v mladinskem klubu OZN, ki smo ga ustanovili julija. Klub ima svoje prostore, v katerih se mladinci radi zbirajo. Namen tega novega mladinskega centra v Ribnici ni samo politično delo, ampak tudi kulturno-zabavno. Zato upravičeno upamo, da bo v bodoče v Ribnici več tovrstnih prireditev.

Komite namerava oktobra ali novembra prirediti tudi seminar za vodstva terenskih aktivov. Udeleženci bodo poslušali predavanja o samo-

upravljanju, gospodarstvu, notranji politiki in drugem.

Poudaril bi, da je mladina v naši občini precej zastopljena, ter da ni nobenega sodelovanja z drugimi organizacijami. Posebno v podjetjih je marsikaj slišati: »Kaj boste vi, mladi, ki nič ne veste!«

Nakup desk za oder

Za uprizoritev Mlinarjevega Janeza na sevniskem gradu je občinski svete zveze kulturno prosvetnih organizacij kupil deske pri KOPITARNI Sevnica v skupni vrednosti 500.000 Sdin. Pomoč so jim prvotno obljubili gasilci in krajevna organizacija ZB. Slednja je še vedno pripravljena prispevati 100.000 Sdin. Kljub temu občinski svet ne bo mogel prevzeti nase breme celotnega nakupa. Na pobudo krajevne organizacije ZB so se odločili, da bodo zbrali prispevke pri delovnih organizacijah v občini. Oder je na gradu nujno potreben, saj bo omogočil še več podobnih kulturnih prireditev na prostem.

Kuharske bukvice

PREŽGANA JUHA

Napravi temno rumeno prežganje in nekaj žlic moke. Zalij z mrzlo vodo, da se ne napravijo cmoki, in potem zlij to gosto zaprko v slan krop, v katerem se je kuhala žlica kumina. Ko juha dobro prevre, izlij vanjo še eno ali dve dobro stopeni jajci.

Na juho devamo navadno prepečen, na kocke zrezan kruh ali zrezane in prepečene žemlje.

GOBOVA JUHA

Namoči na vsako osebo za otroško pest suhih gob. Prvo vodo odlij.

Ko so gobe kuhane, jih sesekaj bolj na drobno. Napravi v kozici prežganje, ki ga zaliješ z gobovo juho, in vse skupaj zmešaj. V prežganje deni drobno sesekljane čebule in peteršilja. Osoli, popopraj in okusaj. Prideni še na drobne kocke zrezanega krompirja, nastrganega krompirja in malo paradižnika.

Juha se dela tudi iz svežih gob.

ZELENJAVNA JUHA

Zreži na drobne koščke ali kocke: peteršilj, korenje, zeleno, zelje, čebulo, karfiolo, grah (vsakemu letnemu času primerno zelenjavo) in deni na razbeljeno mast ali olje. Premešaj večkrat, da se ne prime. Zaprši potem z moko in pusti zarumeneti. Ko je zelenjava mehka, prideni nekaj pesti riža ali dobro poparjenega in izpranega ričeta ter zalij s slanim kropom. Ko se riž zmešča, je juha kuhana.

Na to juho lahko devaš opečen, na kocke zrezan kruh ali žemlje.

Še o mladinskem plesu v Kočevju

Tovariš urednik!

V sestavku, ki je izšel v DL 14. septembra pod naslovom »Kočevje: mladinski ples da ali ne«, ni popolna moja izjava, ki sem jo dal piscu sestavka, zato jo sedaj dopolnjujem.

Ne bi hotel zagovarjati, zakaj ni plesov v domu telesne kulture, saj so mladi sami dovolj jasno povedali, da imajo mladinsko organizacijo samo na papirju in da niti ne vedo, kdo je njen predsednik. Nam starim očitajo, da nismo sodelovali z mladino. Žal je to že precej oguljena fraza, izrečena v stil, ko ni drugih prepričljivejših izgovorov. Se kako želimo sodelovati z mladimi? Ali delo pri TVD Partizan in drugih športnih društvih ni delo z mladino, ki ga vodimo sami starejši? Pa šahisti, planinci, taborniki, strelci in druge dejavnosti, h kateri si tako želimo pritegniti mlade ljudi? V teh društvih je zajeta večina mladine razen »profesionalnega mladinstva«, za katerega pa mladi sami trdijo, da ne vedo, če še obstaja in kdo je predsednik.

Mimi Orel, ki je izjavila piscu sestavka, kot je bilo objavljeno, je bila osebno pri predsedniku občine, kjer smo se dogovorili, da bomo obnovili ples v domu, brž ko bo ustanovljen mladinski klub. Pisu sestavka je izjavila, češ da govori, da bodo klub ustanovili, o tem pa ne ve

nič bolj natančnega. Res smo se dogovorili, da bo klub ustanovljen, toda zakaj ga še ni in zakaj ni plesov, verjetno sama najbolje ve, saj se najbolj živo zanima za uvedbo mladinskih plesov v Kočevju.

Na koncu naj pristavim še to: mladina naj se zabava, če meni, da je svoje probleme in naloge za bodoče življenje uredila s tako zavzetostjo, kot jo kaže za ples. Ne nasprotujem temu, če mladina pleše v domu, vendar morajo imeti take prireditve določeno obliko in dostojnost. Ni spora med mladino, ki se želi zabavati, in nami starimi, ki menimo, (kot sklepa dopisnik), da je prav samo tisto, kar mislimo mi starejši. Da ne bo ugibanja, naj še enkrat ponovim. Pri plesih se nisem nikdar vtikal v to, kako je kdo oblečen, ostrizen ali lasat. Nisem se zanimal za to, če plešejo dekleta boste ob histričnem cviljenju; nisem pa dopuščal, da bi v dom prihajali vinjeni mladinci, da bi plesali v popolni temi, da bi razbijali steklenice ali metali petarde med plesalce. Samo enkrat sem prekinil ples, ker sem opazil, da lomijo v sanitarijah vodovodno napeljava. Teh izgovorov pa je bilo še več.

Vse to je pripomoglo, da so bili plesi ukiniti, ker ni bilo organizatorjev, ki bi skrbeli za red, saj je res nesmiselno, da bi bili mi zmotljivi starci čuvarji reda in dostojnosti na mladinskih plesih. Vedno sem bil za to, da prirejajo ples v domu, toda nasprotoval sem točenju alkoholnih pijač in se zavzemal za oljko, ki jo spoštujejo po vsem svetu mladi in stari.

ANDREJ ARKO
upravnik doma telesne kulture v Kočevju

Zimski oddih za kmete

Zagreško turistično podjetje »Generalturista« bo pripravilo v zimi prvič zdravniško in klimatsko zdravljenje za kmete. Prek kmetijskih združenj in drugih organizacij bo agencija »Generalturista« skrbela za prevoz in nastanitev kmetov, ki se bodo za to odločili, v vseh klimatskih in zdraviliških krajih naše države. Računajo, da bo dnevna oskrba skupaj s stroški zdravniškega pregleda znašala 2400 Sdin.

(Po Kmečkem glasu)

NA CESTI NISI SAM

Zavore so glasno zacvilile

Skozi lep sončni popoldan »hlačame« z zmernimi osemdesetimi kilometri proti Kočevju. Malo pred gostilno v Stari cerkvi zagledam svetlo zelenega fičika, ko je pripeljal s strane ceste, se pred asfaltom ustavil, kot bi pregledoval, če je cesta prosta. Rahlo zmanjšam hitrost, tedaj pa, ko sem bil le še nekaj korakov od križišča, zapelje fičo na cesto, proti Kočevju. Zavore so silovito zacvilile, pločevino pod menoj je pričelo srdito zanašati sem in tja in okrog dva metra za fičkom je obstala. Voznik v fiču je ob cviljenju preseščeno pogledal, nato pa počasi odkolovratil, ne da bi se zmenil za skorajšen karambol...

V mislih sem se zahvalil urnim nogam in dobrim zavoram ter z grozo pomislil, kaj bi bilo, če bi bila cesta mokra, če bi deževalo!

Je voznik v fiču LJ-583-99 pomislil na to? Je pozabil, da bi za podobno napako na izpitu krepko padel? Je pozabil, da se mora

prepričati, če je cesta prosta, preden zapelje nanjo? Težko, saj bi se sicer na cesti ne obnašal tako vsem predpisom in človeški vesti navkljub!

Mnogokrat škripljejo zavore, predvsem po zaslugi cestnih obistnežev. Posledice so višne na mnogih mestih po naših cestah, ki jih sicer imenujemo »srne točke«. Popolnoma se strinjam s člankom v prejšnji številki DL, da so mnoge cestne nesreče pravzaprav umori.

Vse prej kot kavalirsko se na cestah obnašajo tudi poklicni šoferji. Hitrost avtomobusov je sicer uradno omejena, celo na 50 km na uro, če potniki stoje, toda še vedno vozijo nabito polni avtobusi krepko nad 50, 60 ali še več kilometrov. Kot v posmeh vsem predpisom in zakonom.

Mnogi vozniki se na cesti obnašajo res čudno, kot na domačem dvorišču; mislijo, da je vsa cesta njihova, in pozabljajo, da se igrajo z življenji.

F. GRIVEC

Zakaj tako?

Doklej še udor pri Dolenjskih Toplicah?

Manj kot 200 metrov pred Dolenjskimi Toplicami (če pridemo v ta kraj iz Vavte vasi) se je pred dobrimi sedmimi meseci odkrutil del asfaltne ceste z nasipom vred in zgrmel proti Sušici. Udarno mesto so obdali in »zavarovali« z opozorilnimi prometnimi znaki, to pa je tudi vse, kar so od zime do jeseni naredili.

Med tem časom je v Dolenjskih Toplicah že minila letošnja turistična sezona in si lahko mislimo, kaj so številni domači in tuji obiskovalci govorili, ko so se na lastne oči lahko prepričali, kako »hitro« v novomeški občini popravljamo ceste. Zaradi udora je cesta tako zožena, da se dve vozili ne moreta srečati, kar zelo ovira promet. V letošnjem mednarodnem letu turizma vozi na dan po 1.500, ob nedeljah in praznikih (morda v septembru kaj manj) pa celo po 3.000 motornih vozil. Nevarnost je nenehno prežala na voznike!

Nedvomno pa so bili in so najbolj ogorčeni Topličani, ki imajo to napako — brččas po malomarnosti novomeškega cestnega podjetja — pred nosom že osmi mesec. Mnogi pravijo, da je to škandal za dolenjski turizem, še bolj za turizem Dolenjskih Toplic. Opozarjajo, da lahko zgrmi v prepad še druga polovica cestišča na istem mestu, to pa bi pomenilo, da bi bile Dolenjske Toplice odrezane od sveta.

Skrajni čas je, da pristojni in odgovorni napako odpravijo in dajo Dolenjskim Toplicam cesto, po kateri bodo avtomobili in druga motorna vozila varno vozili.

Za 1,123 milijona dolarjev večji izvoz

Do konca julija je novomeška industrija izvozila za 2.710.806 dolarjev izdelkov, enakem razdobju 1966 pa za 1.587.427 dolarjev izdelkov. V juliju letos je bilo prodanih na tuja tržišča za 299 tisoč dolarjev izdelkov. Pretežni del izvoza je stvarjen na tržiščih s trdo valuto. Kot vse kaže, bo letni plan izvoza v vrednosti 3.731.000 dolarjev dosežen.

Dr. ŽELJKO ŠRIBAR:

Nosečnost

Nadaljnja naloga staršev pa je, da tudi starejšim otrokom še naprej nudijo materinsko in očetovsko ljubezen, ki jo otrok potrebuje tja do pubertete ali še dlje.

Poseben dogodek za bodočo mater v razvoju nosečnosti so prvi otrokovi gibi, ki jih začuti prvorodka na polovici nosečnosti, mnogorodke pa že nekako 2 tedna prej. Tedaj postane nosečnica še bolj pozorna na plod, varuje se vseh nezdov, da bi pred njimi obvarovala svoje dete. Proti koncu nosečnosti kaže žena navzven neko umirjenost, umirjenost na njo mora biti tudi takrat, ko začuti, da se bliža porod. Marsikatero se še preveč boje porodnih popadkov, ker so bile neupoučeno zastrašene. Po porodu žene povedo, da so pričakovale vse huje, kot pa so prestale.

Bodoča mati mora tako kot za umirjeno duševno življenje skrbeti tudi za telesno umirje-

nost. Delo (duševno ali telesno) naj ji poteka lagodno, enakomerno in brez naglice. Opravila v naglici utrujajo in ženo razburjajo. Lahko delo, če je pravilno razdeljeno čez ves dan (to je v službi in doma), pa nosečnico krepi in jo poživlja. Težko delo je škodljivo, prav tako tudi lenarjenje.

Nosečnico zelo utruja dolgo trajajoča nespremenjena drža, pri kateri so nekatere mišice v stalni napetosti (na primer pri dolgotrajnem sedenju ali če dolgo časa stoji pri delu). Pri dolgotrajnem stanju se v nogah in spodnjem delu telesa nabere več krvi, žile postanejo ohlapne in se rade pojavijo krčne žile. Krčne žile so dedne, torej jih ne povzročajo nosečnost, pač pa jih poslabša. Prav tako jih nekoliko poslabša vsaka naslednja nosečnost. Priporočljivi so krajši sprehodi in povijanje nog z elastičnim povojem ali nošenje posebnih elastičnih nogavic. Uspeh pa

doseže žena le tedaj, če si povije ali obleče noge takoj zjutraj, ko vstane, sicer noge kasneje nabrekne. Ponoči morajo biti noge proste, nepovite; bolje je, da so malo dvignjene (pod noge položimo blazino). V času nosečnosti ne priporočamo niti injekcij ne operacij za odstranjevanje žil. Tudi porodnica s krčnimi žilami naj začne čimprej razgibavati noge s tem, da vstane. Poleževanje škoduje in povzroča vnetje krčnih žil.

Pripomniti moram, da tudi žene, ki niso nikoli rodile, dobe krčne žile, če imajo za to dedno osnovo. Vzpostavljen pojav z nabiranjem večje količine krvi v nogah (pri dolgotrajni stoj) je zato slabša prekrvavitev možgan in posledica tega so slabosti, kratkotrajna onesveščanja. Težave takoj minejo, če se žena uleže. Nosečnica naj prebiva tudi v dovolj zračnih in čistih prostorih. To velja zlasti za spalnice, saj potrebuje noseča žena dovolj krepkega spanja. Varuje naj se prepiha, ker ji škoduje.

V nosečnosti je prepovedano:

- 1. delo pri strojih, kjer se telo stresa;
- 2. dviganje težkih bremen;
- 3. nočno in nadurno delo;
- 4. delo v nehygienskih prostorih (škodljivi plini, pare, prah).

Za varstvo zaposlene noseče žene so pri nas jasni pravni predpisi, ki jim zagotavljajo popolno zdravstveno in socialno varstvo, primerno lahko delo in porodniški dopust skupno 105 dni, od tega obvezno 28 dni pred porodom. Razen tega dopusta dobi porodnica do otrokovega osmega meseca starosti pravico do štirinurnega delovnika.

Zadnje mesece nosečnosti naj si žena večkrat leže odpočije, opravlja naj le tista dela, ki je ne utrujajo, predvsem pa naj se varuje naglice. Zadnje dni tik pred porodom so zelo priporočljivi krajši sprehodi, ki olajšajo porod.

Potovanja med nosečnostjo

Daljša potovanja skoraj med vso nosečnostjo niso priporočljiva, zlasti pa ne tista, ki so združena z močnejšim treseanjem (na primer mopedom, kolesom, motorjem). Še najmanj škodi vožnja z vlakom. Pri nujnejših daljših potovanjih se je dobro prej posvetovati z zdravnikom. Vse žene,

ki so kadarkoli prežgodaj rodile ali proti volji splavile, naj se izogibljajo vseh nepotrebnih potovanj.

Osebna higiena

Poleg vseh organov je tudi koža v nosečnosti bolj obremenjena in močnejše presnavlja, močnejše izloča, zato je potrebno umivanje ali tuširanje vsega telesa z mlačno vodo in milom. Kopanje v bazenih, rekah in morju, če je voda čista in primerno topla, v prvi polovici nosečnosti ne škoduje. V drugi polovici nosečnosti je priporočljivo le tuš.

Posebno nego zahtevajo zobje, ker so bolj obremenjeni in jim primanjkuje kalcija, zato naj umivanje zob pri nosečnicah po vsaki jedi preide v navado. Popravljanje zob je možno med vso nosečnostjo.

V nosečnosti tvori spolovilo več istoka, predvsem v nožnici, toda zaradi tega navadno ni težav. Močan iztok, ki peče, pa je običajno znak vnetja, ki v tem času zahteva takojšnje zdravljenje. Razen rednega umivanja spolovila in bolj pogostega menjavanja perila, druga nega ni potrebna, medtem ko izpiranje nožnice sploh ni priporočljivo.

Naročite že sedaj

„Kmetijski priročnik 1968“

Poleg novega koledarja boste našli v njem še strokovne nasvete: — Poglavitne značilnosti republiškega zakona o gozdovih — Izkoriščanje gozdov — Gozdnogospodarski načrti — Odkazovanje drevja za sečnjo — Gozdni požari — Čuvanje kmetijskih pridelkov za prodajo — Priprava pridelkov za trg — Prodaja pridelkov in na kaj moramo paziti pri sklepanju pogodb — Pregledna tabela sredstev za varstvo rastlin — Karantenske bolezni v gozdu — Škodljive žuželke na lesu — O vrednosti kemične analize tal in gnojilni odmerki — Kako spoznamo dobro seme — Preprosti krmni obroki — Zajedalci in zajedalske bolezni pri prašičih — Higiena mleka — Skropilnice — Motorne žage — Kako popravimo orodje — Trgatev in priprava za kletarjenje — Jagodičevje — Čepljenje orehov — Žive meje — Brajda — Uporaba polivinilastih ponjav — Sejemski dnevi v Sloveniji — Pravni nasveti za kmete in podobno.

Poleg izpolnjene naročnice vplačate 12 Ndin (1200 starih dinarjev) na naslov »Kmečki glas«, Ljubljana, v korist računa št. 501-1-125/1. »Kmetijski priročnik 1968« vam bomo poslali takoj po izdaji v oktobru letos.

NAROČILNICA (DL)

za »Kmetijski priročnik 1968«
Naročam »KMETIJSKI PRIROČNIK 1968«

Priimek in ime

Naslov

Pošta

(Podpis)

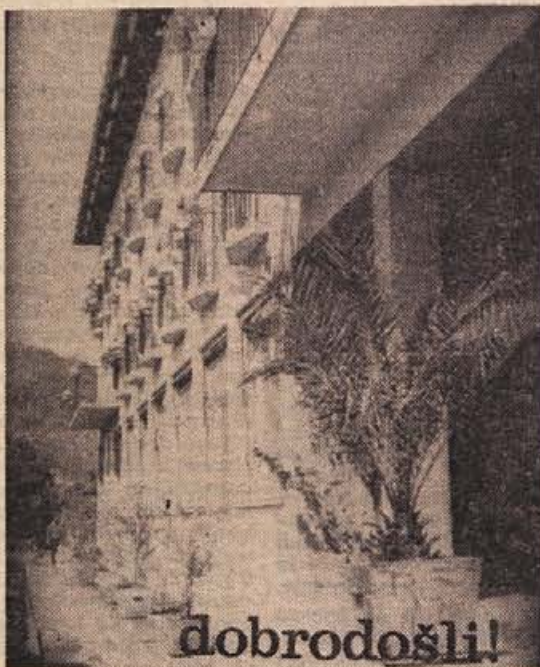
Pošljite v kuverti

CASOPISNO PODJETJE
»KMEČKI GLAS«
LJUBLJANA, Miklošičeva 4/I
p. p. 47/I

TURIST HOTEL

„SREMIČ“, KRŠKO,

s svojimi obrati v Krškem, Kostanjevici, Leskovcu, Starem gradu, na Senovem in v Koprivnici slavi desetletnico obstoja.

Ob tem skromnem jubileju, ko pregledujemo uspehe svojega dela, hkrati planiramo bodoče naloge. Pri tem nas vodi osnovna želja: zadovoljiti gosta z vsem, kar mu nudi sodoben čas, s tem pa želimo pritegniti nase čim večje število ljudi, ki v tako razgibanem turističnem času iščejo zase gostinske in druge usluge. Pri tem želimo, da nam cenjeni gostje pomagajo s čim večjim obiskom. V cenah bomo ostali konkurenčni.

Organiziramo zabave za zaključene družbe v prostorih hotela in v naravi, prirejamo bankete, organiziramo izlete za goste in jim med izletom prirejamo piknike. Vsako soboto prirejamo zabave s plesom.

Skrbimo za družbeno prehrano, dostavljamo hrano v kolektive, organiziramo mrežo vinotočev z dostopno ceno vin za vsakega potrošnika.

Vodimo v kvaliteti vin, ki so pri nas v prodaji. Vsem našim gostom najboljšo želje in topla priporočila!

KOLEKTIV TURIST HOTELA
»SREMIČ« — KRŠKO

labod
NOVO MESTO

Najkvalitetnejše moške in otroške
srajce v modernih desenh in krojih!

Delavski svet

**PODJETJA ZA STANOVANJSKO
GOSPODARSTVO IN UREJANJE
NASELIJ — NOVO MESTO**

razpisuje
prosto delovno mesto

GEODETSKEGA REFERENTA ZA UREJANJE ZEMLJIŠČ

Pogoji:

tehniška gradbena srednja šola — geodetski odsek, opravljeni strokovni izpit in najmanj 5 let prakse v stroki.

Pretežno delo s strankami. Stanovanje ni zagotovljeno. Nastop dela možen takoj.

Rok za predložitev ponudb je do 5. X. 1967 na:

Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij, Novo mesto.

Tekstilna tovarna

»NOVOTEKS«, Novo mesto

razpisuje prosto delovno mesto

VODJA PROIZVODNEGA SEKTORJA

Delovno področje obsega proizvodno dejavnost podjetja v okviru gospodarskega načrta. Za opravljanje nalog je potrebna samostojnost in odgovornost na svojem delovnem področju v okviru splošne poslovne politike podjetja.

Zahtevamo:

1. končano fakulteto za naravoslovje in tehnologijo — tekstilni oddelek,
2. najmanj tr. leta delovnih izkušenj pri proizvodnji česanih volnenih in sintetičnih prejet ter tkanin,
3. organizacijsko sposobnost in sposobnost vodenja. Stanovanje ni zagotovljeno.

Ponudbe z dokazili sprejemamo do vključno 6. 10. 1967.

Kandidati lahko dobijo podrobnejša pojasnila v splošnem sektorju podjetja.

Udeležence razpisa bomo obvestili o izbiri v osmih dneh po odločitvi delavskega sveta.

 otroška
konfekcija
športne
hlačke
ženske kopalke
Jutranjka
KONFEKCIJA • SEVNICA

Vzgojno varstveni
zavod Novo mesto
Kristanova 12-a

razpisuje
JAVNO LICITACIJO
za prodajo

motornega tricikla
»KURIR«
z mopedovim motorjem
in zaprtim kasonom

Licitacija bo v sredo, 27.
9. 1967, ob 9. uri v pro-
storih vrta na Ljubljans-
ki cesti 6.

Mizarsko podjetje

»PODGORJE«
SENTJERNEJ

razpisuje
prosta delovna mesta

mizarjev

Pogoji za sprejem: mlaj-
ših let, prosto vojaščine,
enomesečno poskusno de-
lo. Razpis velja 15 dni!

**Oglašujte
v DL!**

Po lepem oddihu smo se spet odločili:

tudi za dopust v 1968 bomo začeli varčevati že zdaj pri
DOLENJSKI BANKI IN HRANILNICI V NOVEM MESTU

Ali že veste? Hranilno knjižico lahko dobite tudi Vi v No-
vem mestu, Krškem, Trebnjem ali v Metliki, pa tudi pri
vseh poštah na področju teh občin! — Po 1. avgustu 1967
obrestuje DBH v Novem mestu navadne hranilne vloge po
6,50 %, vse vezane vloge pa do 8 odstotkov!

POTROŠNIKOM
OB JUBILEJU

V POVPREČJU
30%
ZNIŽANJE CEN

SEQUENCE
zodiac
CAROLINA
bojana
Caprice

kot rezultat modernizacije pro-
izvodnje in sodobne tehnologije

40 POLZELA

